

Historisch Vooronderzoek

Niet Gesprongen Explosieven

Venray St. Annapark

RO-170043 versie 0.1

11 april 2017

Historisch Vooronderzoek

Niet Gesprongen Explosieven

Venray St. Annapark

Opdrachtgever : Bouwaccent

Kenmerk : 72605 / RO-170043 versie 0.1

Plaats en datum : Riel, 11 april 2017

Auteur : dhr. T.P. Kloosterman, MA

Gecontroleerd door : dhr. J. van den Nouwland, Senior OCE-deskundige

Goedgekeurd door : mevr. N. van Domburg, Hoofd Advies

REASeuro

**Opdrachtgever
St. Annapark B.V.**

mevr. N. van Domburg
Hoofd Advies

Dhr. mr. M.P.F.J.M. van Rensch
Bestuurder

Informatiebescherming. Op grond van artikel 6:162 BW mag niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze, inclusief digitale verwerking, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van REASeuro. De opdrachtgever mag voor intern gebruik duplicaten maken.

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING.....	5
1.2	WERK- EN ONDERZOEKSGBIED	5
1.3	DOEL.....	6
1.4	METHODIEK	6
1.5	LEESWIJZER	6
2	INVENTARISATIE BRONNENMATERIAAL	8
2.1	GERAADPLEEGDE BRONNEN.....	9
2.2	BEVINDINGEN INVENTARISATIE BRONNENMATERIAAL	11
3	RESULTATEN EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK	13
4	BEOORDELEN EN EVALUEREN BRONNENMATERIAAL	17
4.1	BEOORDELING EN EVALUATIE GEVECHTEN EN BESCHIETINGEN, SEPTEMBER 1944 – FEBRUARI 1945	17
4.1.1	Engelse beschietingen en grondgevechten, september - oktober 1944.....	17
4.1.2	Duitse beschietingen, oktober 1944 – februari 1945.....	19
4.1.3	Afbakening NGE-Risicogebieden.....	19
4.2	BEOORDELING EN EVALUATIE DUITSE STELLINGEN EN SCHUTTERSPUTTEN.....	21
4.3	BEOORDELING EN EVALUATIE MIJNENVELDEN	23
4.4	BEOORDELING EN EVALUATIE LUCHTAANVALLEN.....	24
4.4.1	Bombardement op 28 november 1940	25
4.4.2	Bombardement op 30/31 mei 1942	26
4.4.3	Bombardement op 25 juli 1943.....	27
4.4.4	Bombardement op 25 februari 1944.....	28
4.4.5	Bombardement op 30 september 1944.....	29
4.4.6	Bombardement op 1 oktober 1944	33
4.4.7	Luchtaanval op 5 oktober 1944.....	33
4.4.8	Bombardement op 12 oktober 1944.....	34
4.4.9	Bombardement op 13 oktober 1944.....	36
4.4.10	Luchtaanval op 14 oktober 1944	37
4.4.11	Luchtaanval op 15 oktober 1944	38
4.4.12	Conclusie luchtaanvallen.....	38
4.5	LEEMTEN IN KENNIS	39
4.6	HET VASTSTELLEN EN AFBAKENEN VAN HET NGE-RISICOGEBIED	40
4.7	SOORT, HOEEVEELHEID EN VERSCHIJNINGSVORM VERMOEDE NGE	40
5	CONCLUSIE EN ADVIES	43
5.1	CONCLUSIE HVO-NGE.....	43
5.2	ADVIES.....	43
6	BIJLAGEN	45
BIJLAGE 1	BEGRIPPENLIJST (3 BLADEN)	46
BIJLAGE 2	OVERZICHT VAN DE (ARCHIEF) INSTELLINGEN	49
BIJLAGE 3	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	50
BIJLAGE 4	GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN	65

BIJLAGE 5	OVERZICHT LUCHTFOTO'S.....	73
BIJLAGE 6	UITSNEDE GEALLIEERDE STAFKAART EN THE NATIONAL ARCHIVES.....	74
BIJLAGE 7	EOD: MUNITIERUIMRAPPORTEN	77
BIJLAGE 8	EOD: MIJNENVELDKAART EN MMOD.....	78
BIJLAGE 9	IN HET VERLEDEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN.....	79
BIJLAGE 10	CHECKLIST WSCS-OCE EN VERZENDLIJST	81
BIJLAGE 11	TEKENINGEN	82

1. Algemene informatie

1 INLEIDING

In dit hoofdstuk is beschreven wat de aanleiding is voor het uitvoeren van het Historisch Vooronderzoek-Niet Gesprongen Explosieven (HVO-NGE). Daarnaast zijn het onderzoeksgebied, het doel van het onderzoek en de methodiek beschreven. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een leeswijzer.

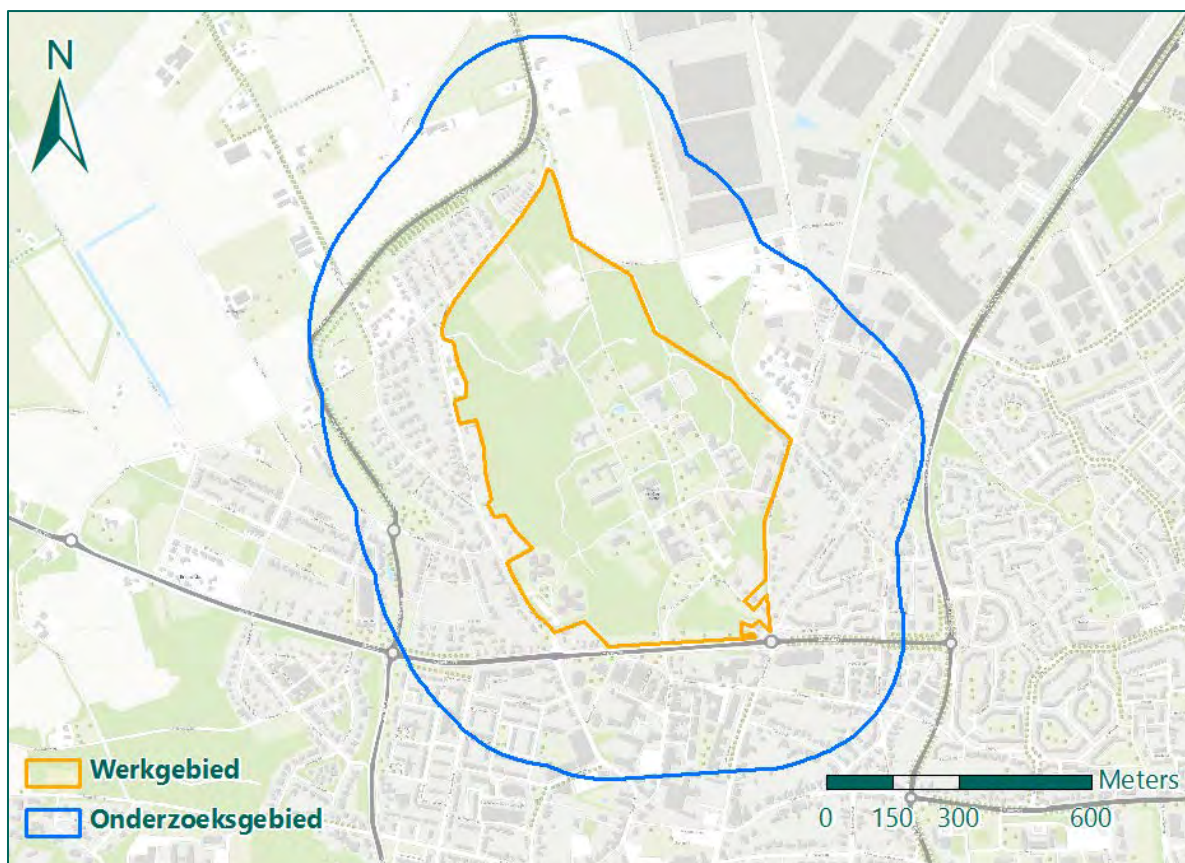
1.1 AANLEIDING

Renschdael Groep en Bouwaccent zijn voornemens om het St. Annapark in Venray te herontwikkelen en een nieuwe functie te geven. In 2002 heeft T&A Survey een historisch onderzoek naar Niet Gesprongen Explosieven (NGE) op het terrein van het psychiatrisch instituut "Sint Anna" te Venray uitgevoerd, conform de toenmalige richtlijn BRL-OCE. Sinds 1 juli 2012 is het WSCS-OCE van kracht. In deze richtlijn zijn de minimale kwaliteitseisen opgenomen waaraan een HVO-NGE dient te voldoen. Het HVO-NGE van de firma T&A Survey wordt als uitgangspunt genomen en aangevuld met de eisen van het WSCS-OCE.

In het kader van de voorgenomen werkzaamheden heeft REASeuro opdracht gekregen om een aanvullend HVO-NGE uit te voeren. Het bestaande onderzoek met kenmerk 0402-GPR443 van T&A Survey wordt aan de nieuwe richtlijn getoetst en waar nodig wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd.

1.2 WERK- EN ONDERZOEKSGBIED

Het werkgebied betreft het St. Annapark in Venray. Het onderzoeksgebied betreft een groter gebied dan het werkgebied om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de omgeving van het werkgebied ten tijde van de Tweede Wereldoorlog.

Figuur 1: Werk- en onderzoeksgebied.

1.3 DOEL

Doel van het HVO-NGE is antwoord te geven op de volgende vragen:

- Is er sprake van een NGE-Risicogebied in (gedeelten van) het werkgebied naar de situatie van 1945 (het einde van de oorlog)?
- Welke soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van de vermoede NGE kunnen worden verwacht?
- Wat is het advies met betrekking tot de (voorbereiding op de) uit te voeren werkzaamheden?

1.4 METHODIEK

De rapportage is opgesteld volgens het Werkveldspecifiek certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE).

Aan de hand van een aantal bronnen wordt NGE-gerelateerde informatie van het onderzoeksgebied geïnventariseerd. In de inventarisatie van het bronnenmateriaal wordt gezocht naar:

- gebeurtenissen die hebben geleid tot het in de bodem komen van NGE;
- gebeurtenissen die hebben geleid tot het verwijderen van NGE uit de bodem.

Op basis daarvan wordt beoordeeld en geëvalueerd of binnen het onderzoeksgebied een verhoogd risico bestaat op het aantreffen van NGE. Als dat het geval is, wordt het NGE-Risicogebied horizontaal afgebakend naar de situatie van 1940-1945 en wordt een advies gegeven. Het eindresultaat betreft deze rapportage en een bijbehorende NGE-Risicokaart.

Het onderzoek is uitgevoerd door een projectteam bestaande uit Historici en een Senior OCE-deskundige. Op pagina 1 van dit rapport staan de betrokken deskundigen vermeld.

1.5 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 is een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van het geïnventariseerde bronnenmateriaal weergegeven. De inventarisatie van het geraadpleegde bronnenmateriaal is weergegeven in de bijlagen. De resultaten van het eerder uitgevoerde onderzoek worden beschreven in hoofdstuk 3. Het geraadpleegde bronnenmateriaal wordt beoordeeld en geëvalueerd in hoofdstuk 4. Het HVO-NGE wordt afgesloten met hoofdstuk 5: Conclusie en advies.

In de bijlage is eerst een tabel opgenomen van de gehanteerde begrippen, zie bijlage 1. Vervolgens is in bijlage 2 een overzicht weergegeven van de geraadpleegde (archief)instellingen. In de bijlagen 3 tot en met 9 zijn de geraadpleegde bronnen uitgewerkt. Bijlage 10 bevat een checklist en de laatste bijlage bevat de tekeningen.

2. Inventarisatie bronnenmateriaal

2 INVENTARISATIE BRONNENMATERIAAL

Dit HVO-NGE is een update van het in 2002 uitgevoerde onderzoek door T&A Survey naar de aanwezigheid van NGE in het St. Annapark. Het onderzoek van T&A Survey is uitgevoerd conform de toenmalige richtlijnen van de BRL-OCE. In dit HVO-NGE wordt het onderzoek van T&A Survey getoetst aan de huidige richtlijnen van het WSCS-OCE. In de onderstaande tabel staan de door T&A Survey geraadpleegde bronnen, ten opzichte van de bronnen die volgens het WSCS-OCE als verplicht zijn geclassificeerd. Daarnaast is aangegeven welke bronnen voor het voorliggende HVO-NGE zijn geraadpleegd.

Bron	Geraadpleegd door T&A Survey	Verplicht te raadplegen volgens WSCS-OCE	Geraadpleegd door REASeuro
Literatuur	■	□	■
Binnenlandse archiefinstellingen			
Gemeentelijk archief	■	□	■
Provinciaal archief		□	■
Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)			■
NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD)	■		■
Nationaal Archief (NA)			■
Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD) • Munitieruimrapporten • Mijnenveldkaarten • MMOD¹-archief		□ □	■ ■ ■
Museum Psychiatrie Venray			■
Luchtfoto-instellingen			
Luchtfotocollectie Bibliotheek Wageningen Universiteit	■	□	■
Topografische Dienst Kadaster (Zwolle) • Luchtfotocollectie • Geallieerde stafkaartencollectie	■ ■	□	■ ■
Luchtfotocollectie The National Collection of Aerial Photography (NCAP, Edinburgh)	■		■
Luchtfotocollectie Luftbilddatenbank (Estenfeld)			
Buitenlandse archiefinstellingen			
The National Archives (Londen)	■		■
Bundesarchiv-Militärarchiv (Freiburg)			■
The National Archives (Washington DC)			■
Internetbronnen			
Verliesregister Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945			■
Vergeltungswaffen: V1 en V2 inslagen in Nederland			■
Overige bronnen			
Getuigen / locatiedeskundigen	■		
In het verleden uitgevoerde NGE-bodemonderzoeken			■

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen door T&A Survey, verplichte bronnen en door REASeuro geraadpleegd bronnenmateriaal.

¹ MMOD staat voor Mijn- en Munitieopruimingsdienst en was een van de voorlopers van de EOD.

Zoals zichtbaar in Tabel 1 zijn enkele bronnen die volgens de richtlijnen van het WSCS-OCE als verplicht zijn aangemerkt in het rapport van T&A Survey niet geraadpleegd in 2002. Diverse aanvullende bronnen die in 2002 niet zijn geraadpleegd, worden in dit HVO-NGE ter aanvulling geraadpleegd. In paragraaf 2.1 worden de geraadpleegde bronnen nader toegelicht. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek van T&A Survey uiteengezet.

Op basis van de informatie die uit de bronnen is afgeleid, is een overzicht gemaakt van de belangrijkste oorlogsgelateerde gebeurtenissen in het onderzoeksgebied. Deze gebeurtenissen vormen de leidraad voor de beoordeling en evaluatie van het bronnenmateriaal in hoofdstuk 4 van dit rapport.

2.1 GERAADPLEEGDE BRONNEN

In Tabel 1 zijn de voor dit HVO-NGE geraadpleegde bronnen weergegeven. Deze bronnen worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Literatuur

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de geraadpleegde literatuur. In de literatuur is gezocht naar beschrijvingen van voor het onderzoeksgebied mogelijk relevante gebeurtenissen. Deze gebeurtenissen zijn per tijdvak in de in bijlage 3 opgenomen tabellen weergegeven. Per gebeurtenis is een verwijzing opgenomen naar de betreffende bron en bladzijde.

Verliesregister Studiegroep Luchtoorlog (SGLO)

De Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 houdt een onlineregister bij van alle militaire vliegtuigverliezen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het betreft een overzicht van meer dan zesduizend neergekomen vliegtuigen. Dit register is geraadpleegd, de resultaten zijn verwerkt in bijlage 3.

Gemeentelijk en Provinciaal Archief

Het gemeentearchief van Venray en het provinciaal archief van Limburg zijn geraadpleegd. In de archieven is gezocht naar voor het onderzoeksgebied mogelijk relevante informatie. In bijlage 4 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van alle geraadpleegde archieven en inventarissen en de informatie die in de archieven en inventarissen is aangetroffen.

Nationaal Archief (NA) in Den Haag

In het NA zijn onder andere het archief van de Hulpverleningsdienst, de Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen en de Commissie van Proefneming geraadpleegd. Dit heeft geen informatie opgeleverd voor het werkgebied.

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) in Den Haag

Het NIMH beheert onder andere de collecties Gevechtsverslagen en –rapporten mei 1940 (Collectie 409) en Duitse verdedigingswerken (Collectie 575). Deze collecties dienen volgens het WSCS-OCE te worden geraadpleegd indien er aanwijzingen zijn dat grondgevechten hebben plaatsgevonden in mei 1940 of dat er Duitse stellingen hebben gelegen. Beide collecties zijn geraadpleegd voor dit onderzoek, maar dat heeft geen informatie opgeleverd voor het werkgebied.

NIOD instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies (NIOD) in Amsterdam

Het NIOD beschikt over de archieven van de diverse bezettingsautoriteiten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Voorbeelden hiervan zijn archieven van de Duitse politie-instanties en de archieven van de Duitse militaire staf in Nederland. Ook beschikt het NIOD over een uitgebreid knipselarchief en over archieven van verzetsgroepen. In het NIOD is relevante informatie aangetroffen voor het onderzoeksgebied, zie bijlage 4.

Luchtfoto's

Via de volgende luchtfoto-instanties zijn luchtfoto's van tijdens en vlak na de oorlog verkregen:

- Luchtfotocollectie Topografische Dienst Kadaster Zwolle, afdeling GEO-informatie (Kadaster).
- Luchtfotocollectie The National Collection of Aerial Photography in Edinburgh (NCAP).

In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de gegeorefereerde en geanalyseerde luchtfoto's van het onderzoeksgebied. De luchtfoto's geven informatie over de situatie in oorlogstijd en mogelijk zijn sporen van de oorlog, zoals kraters en verdedigingsstellingen, waar te nemen. De luchtfoto's zijn ingepast in tekening 01.

Kadaster

Bij de afdeling GEO-informatie van het Kadaster in Zwolle is de geallieerde stafkaart besteld. De geallieerde stafkaart is nodig om te achterhalen of bombardementen in het onderzoeksgebied hebben plaatsgevonden. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakten de geallieerden gebruik van het zogenaamde Nord du Guerre-coördinaatsysteem. Deze coördinaten staan op de stafkaart vermeld. Op de stafkaart zijn de voor het onderzoeksgebied relevante kaartvierkanten geselecteerd, zie bijlage 6. Met behulp hiervan is vastgesteld of er bombardementen binnen de kaartvierkanten of de onderliggende coördinaten hebben plaatsgevonden.

The National Archives (TNA) in Londen

REASeuro beschikt over kopieën van diverse gegevens uit The National Archives in Londen. Het betreft voornamelijk kopieën van de Operations Record Books (ORB's) van de 2nd Tactical Air Force. Dit luchtleger voerde in 1944 en 1945 inleidende bombardementen uit vooruitlopend op de geallieerde troepenbeweging. Daarnaast beschikt REASeuro over een groot aantal ORB's van de Engelse luchtlegers Coastal Command, Bomber Command en Fighter Command. Tot slot zijn ook de ORB's van de zogenaamde Auster Squadrons geraadpleegd. Deze squadrons waren uitgerust met kleine waarnemingsvliegtuigen die de Duitse posities doorgaven aan de artillerie-eenheden. Er is gezocht naar luchtaanvallen en artilleriebeschietingen die hebben plaatsgevonden in het onderzoeksgebied. In bijlage 6 is deze informatie opgenomen.

The National Archives Records Administration (NARA) in Washington

REASeuro beschikt over een collectie archiefstukken uit de Amerikaanse National Archives and Records Administration. Het betreft stukken met betrekking tot de activiteiten van de Amerikaanse luchtmacht, zoals de Mission Reports, luchtfoto's en stukken van de militaire inlichtingendienst. Het raadplegen van de NARA heeft geen relevante resultaten opgeleverd voor dit onderzoek.

Bundesarchiv-Abteilung Militärarchiv (BAMA) in Freiburg

De database van REASeuro bevat diverse stukken uit het Bundesarchiv-Abteilung Militärarchiv in Freiburg. Deze afdeling van de Duitse nationale archieven bevat stukken van de Duitse krijgsmacht tussen 1495 en 1990. REASeuro beschikt over krijgsdagboeken, kaarten, correspondentie en luchtfoto's van de Duitse luchtmacht en marine uit de Tweede Wereldoorlog. In deze stukken is gezocht naar relevante informatie voor het werkgebied. Het raadplegen van het BAMA heeft echter geen relevante resultaten opgeleverd voor dit HVO-NGE.

Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD)

De EOD heeft de inventarissen van de munitie-rapporten² beschikbaar gesteld. Dit zijn de munitie-ruimingen die zij van 1971 tot en met heden door heel Nederland hebben uitgevoerd. In bijlage 7 is een overzicht opgenomen van de in het onderzoeksgebied verrichte ruimingen.

² Beschikbaar van 1971 tot heden. De munitie-rapporten worden ook wel MORA's of UO's genoemd.

Daarnaast is bij de EOD nagevraagd of in het onderzoeksgebied mijnenvelden of mijnenverdachte gebieden hebben gelegen. De EOD heeft overzichtskaarten aangeleverd, waarop te zien is dat er een mijnenverdacht gebied is gelegen in het onderzoeksgebied, zie bijlage 8.

Tot slot is het MMOD-archief geraadpleegd. De MMOD is een voorloper van de EOD en heeft direct na de oorlog veel munitie geruimd. Het MMOD-archief is ondergebracht in de Semi-Statistische Archiefdiensten (SSA) in Rijswijk. In het MMOD-archief is informatie voor het onderzoeksgebied aangetroffen.

V1 en V2 inslagen

De website <http://www.vergeltungswaffen.nl> geeft een overzicht van neergekomen Vergeltungswaffen (Vergeldingswapens) in Nederland. Het vormt een aanvulling op de overige bronnen over V-wapens zoals de gemeentearchieven. Vanaf 1944 tracht het Duitse leger de oorlog te winnen door de inzet van speciale V-wapens. De V1 is een onbemand straalvliegtuig met explosieven, de V2 is een ballistische raket met explosieven. De raadpleging van de website heeft geen resultaten opgeleverd voor het onderzoeksgebied.

Museum Psychiatrie Venray

REASeuro heeft contact opgenomen met het Museum Psychiatrie Venray. Dit museum is onderdeel van Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg te Venray. Het museum is gespecialiseerd in de geschiedenis van de voormalige gestichten St. Servatius en St. Anna. Raadpleging van de collectie van het museum heeft geen relevante informatie opgeleverd voor het onderzoek.

In het verleden uitgevoerde gerelateerde NGE-bodemonderzoeken

Indien in of in de omgeving van het werkgebied NGE-bodemonderzoeken zijn uitgevoerd, worden deze geraadpleegd. Er wordt gekeken of in deze NGE-bodemonderzoeken relevante informatie staat die kan worden meegenomen voor dit onderzoek. Naast het onderzoek van T&A Survey zijn in het verleden uitgevoerde onderzoeken bekend in de nabije omgeving van het huidige onderzoeksgebied. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek van T&A Survey uiteengezet. In bijlage 9 staan de overige onderzoeken en hun resultaten genoteerd.

2.2 BEVINDINGEN INVENTARISATIE BRONNENMATERIAAL

Uit de resultaten van het onderzoek van T&A Survey uit 2002 en de inventarisatie van het bronnenmateriaal in het voorliggend onderzoek is gebleken dat het St. Anna terrein meermaals het doelwit was van geallieerde bommenwerpers tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast heeft het terrein onder hevig artillerievuur gelegen en hebben er tijdens de bevrijding van Venray grondgevechten op het terrein plaatsgevonden. Verder bevonden zich enkele mijnenveld in of in de nabijheid van het St. Anna terrein.

In hoofdstuk 4 worden deze mogelijk relevante oorlogshandelingen beoordeeld en geëvalueerd om vast te stellen of er mogelijk NGE kunnen zijn achtergebleven in het werkgebied.

3. Resultaten eerder uitgevoerd onderzoek

3 RESULTATEN EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Het huidige werkgebied valt samen met het onderzoeksgebied uit het rapport voor het project 0402-GPR443 van T&A Survey van 2 oktober 2002. Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 2 heeft T&A Survey verschillende bronnen geraadpleegd. Uit deze bronnen is een aantal relevante oorlogshandelingen naar voren gekomen, die zijn geanalyseerd. In Tabel 2 zijn de verschillende oorlogshandelingen, die door T&A Survey geanalyseerd zijn, uiteengezet.

Type munitie	Afbakening	Oorlogshandeling
Geschutmunitie	Geen gebied afgebakend	In de periode van 30 september tot en met 18 oktober 1944 lag het St. Anna terrein geregeld onder vuur door artilleriebeschietingen van zowel de Engelsen als de Duitsers. Op 5 oktober 1944 lag St. Anna onder granaatvuur. Op 15 oktober 1944 werd een aantal paviljoens op het St. Anna terrein geraakt door granaten. Op 16 oktober 1944 vond een grootscheepse artillerieaanval plaats waarbij 15.000 granaten (18 ponders) op en rondom het St. Anna terrein terecht kwamen.
Afwerpmunitie	Eén verdacht gebied afgebakend, zie Figuur 2	Op 30 september, 12 oktober, 13 oktober en 14 oktober 1944 vonden luchtaanvallen plaats in of in de nabijheid van het St. Anna terrein. Op 30 september 1944 werden 40 bommen afgeworpen door Engelse Typhoons, in een poging Duitse stellingen te raken op het St. Anna terrein. Op 13 oktober 1944 werd het Zusterhuis gebombardeerd door Engelse Typhoons. Op 14 oktober 1944 werd de St. Petrus kerktoeren in het centrum van Venray onder vuur genomen door Engelse Typhoons. Ook St. Anna werd daarbij geraakt. Op het St. Anna terrein zijn op luchtfoto's drie inslagen zichtbaar met risicoklasse 1 (blindganger met hoge waarschijnlijkheid). Op basis daarvan is een beperkte zone verdacht voor de aanwezigheid van blindgangers van vliegtuigbommen, zie Figuur 2.
Mijnen	Geen gebied afgebakend	Uit het bronnenmateriaal blijkt dat op het St. Anna terrein twee mijnevelden lagen. De precieze locaties van deze mijnevelden en of de mijnevelden geruimd zijn is niet bekend.
Tankmunitie	Geen gebied afgebakend	Op 17 oktober 1944 vonden verschillende schermutselingen plaats tussen de Engelsen, die zich aan de noordkant van het St. Anna terrein bevonden, en de Duitsers, die zich ten zuiden van het St. Anna terrein bevonden. Verscheidene tanks reden rond op het terrein en vuurden granaten af.

Tabel 2: Door T&A Survey geanalyseerde oorlogshandelingen nabij het St. Anna terrein.

Naar aanleiding van het geanalyseerde bronnenmateriaal trekt T&A Survey de conclusie dat er weinig concrete informatie is over de ligging van NGE of verdedigingswerken in de bodem van het St. Anna terrein. Een beperkte zone van het onderzoeksgebied is verdacht op de aanwezigheid van NGE.

Figuur 2: Verdachte locatie op het St. Anna terrein uit het rapport van T&A Survey uit 2002.

Door middel van het raadplegen van aanvullend bronnenmateriaal zijn de resultaten van het onderzoek van T&A Survey getoetst en waar nodig aangevuld. Het aanvullend geraadpleegde bronnenmateriaal heeft de volgende informatie opgeleverd in vergelijking met het onderzoek van T&A Survey:

- Er is informatie gevonden van luchtaanvallen in of in de nabijheid van het werkgebied die niet door T&A Survey zijn geanalyseerd. Het betreft luchtaanvallen op 28 november 1940, 30/31 mei 1942, 25 juli 1943, 25 februari 1944, 1 oktober 1944, 5 oktober 1944 en 15 oktober 1944.
- De locaties van mijnenvelden in en in de nabijheid van het werkgebied zijn gevonden, inclusief ruimrapporten van de mijnenvelden.

- Uit de munitieruimrapporten van de EOD en detectieonderzoek van REASeuro in de nabijheid van het werkgebied is gebleken dat voornamelijk geschutmunitie is aangetroffen in of in de nabijheid van het werkgebied.

De resultaten van het door REASeuro aanvullend geraadpleegde bronnenmateriaal hebben gevolgen voor de afbakening van verdachte gebieden in vergelijking met het onderzoek van T&A Survey, zie hoofdstuk 4.

4. Beoordelen en evalueren

4 BEOORDELEN EN EVALUEREN BRONNENMATERIAAL

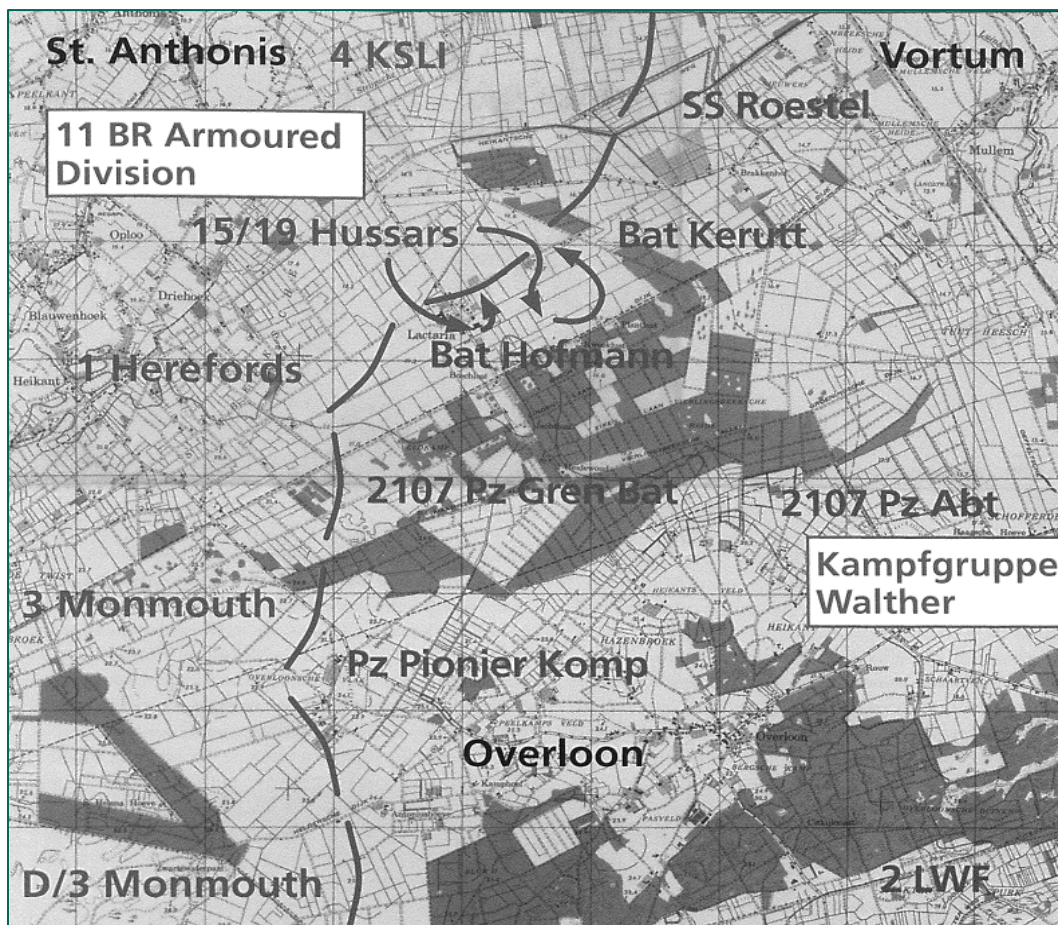
Uit de inventarisatie van het bronnenmateriaal blijkt dat er diverse oorlogshandelingen in en nabij het werkgebied hebben plaatsgevonden. In dit hoofdstuk is het bronnenmateriaal beoordeeld en geëvalueerd. Op basis van die beoordeling en evaluatie is vastgesteld of sprake is van (een) NGE-Risicogebied(en) en is de soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van het NGE bepaald.

4.1 BEOORDELING EN EVALUATIE GEVECHTEN EN BESCHIETINGEN, SEPTEMBER 1944 – FEBRUARI 1945

Op 25 september 1944 hadden de Duitsers een verdedigingslinie opgesteld ten noorden van Overloon. In een poging om een doorbraak te forceren, werd door Engelse artillerie Overloon en omgeving beschoten. Vanaf 27 september 1944 werd ook Venray meermaals door artillerievuur getroffen. In deze paragraaf worden de oorlogshandelingen tijdens de bevrijding van Venray uiteengezet. Deze beschrijving is gebaseerd op de geraadpleegde literatuur (zie bijlage 3). In deze literatuur worden de gevechtshandelingen in detail beschreven.

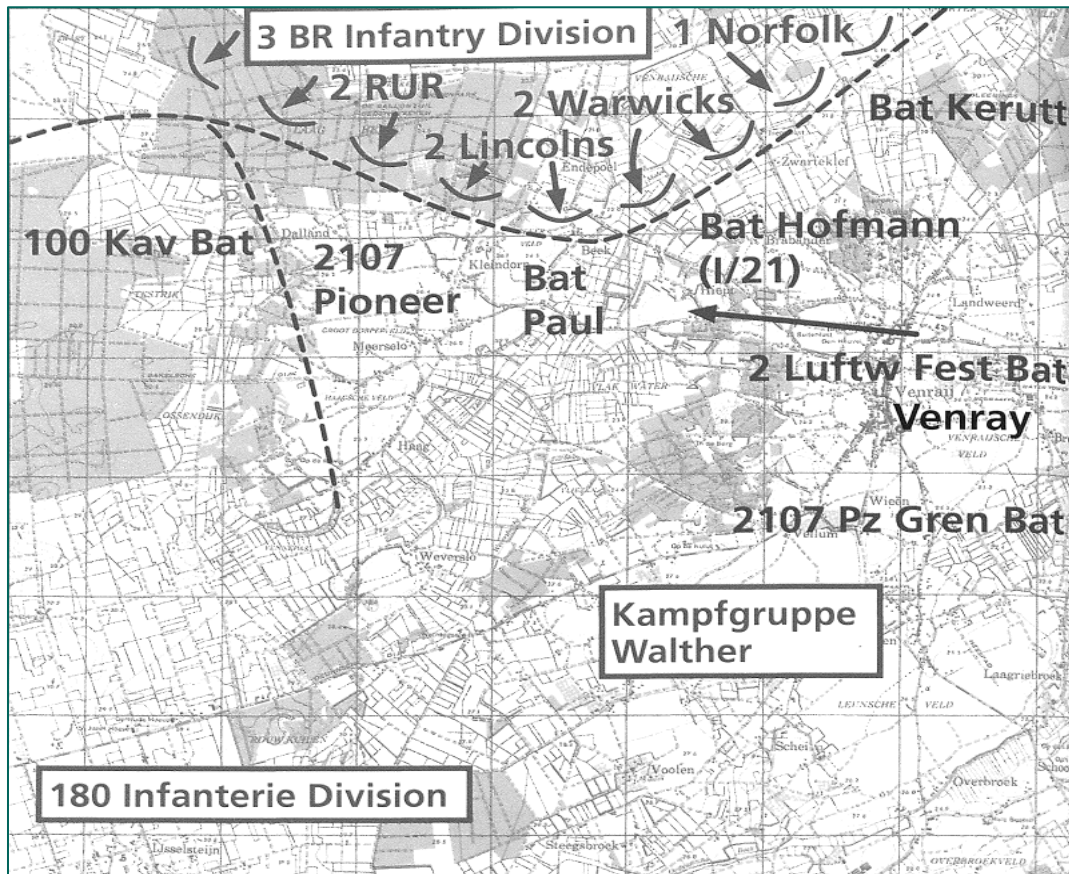
4.1.1 Engelse beschietingen en grondgevechten, september - oktober 1944

De Duitse verdedigers begonnen op 25 september 1944 met het inrichten van een frontlijn bij Overloon, zie Figuur 3. Engelse en Amerikaanse soldaten voerden verschillende pogingen uit om Overloon in te nemen. Voorafgaand aan deze aanvallen werden Duitse stellingen met artillerievuur beschoten. Om een definitieve doorbraak te forceren werd op 12 oktober operatie 'Aintree' gestart. Doel van de operatie was om Overloon in te nemen en het openen van de weg Overloon-Venray.

Figuur 3: De frontlijn bij Overloon op 27/28 september 1944. (Bron: LEV, pag. 155).

Operatie 'Aintree' verliep succesvol en op 14 oktober 1944 bereikten Engelse troepen het noorden van Venray. Op 14 oktober 1944 werd Venray urenlang met artillerievuur bestookt. In de literatuur lopen schattingen uiteen over het aantal afgevuurde granaten op 14 september 1944, maar aangenomen wordt dat het aantal tussen de 15.000 en 20.000 ligt. Tijdens deze beschieting werd ook het St. Anna terrein zwaar getroffen. De Engelse infanterie wist op te rukken naar het noorden van Venray, zie Figuur 4. Laat in de avond bereikten de Engelsen het terrein van St. Anna.

Figuur 4: De frontlijn ten noorden van Venray op 14 oktober 1944. (Bron: LEV, pag. 190).

Op 15 oktober 1944 vonden er, op beschietingen met artillerie na, geen gevechten plaats. Op 16 oktober 1944 begonnen de Engelsen een nieuwe aanval op Venray. In de ochtend kwam Venray onder een drie uur durend artillerievuur te liggen. Eén van de doelen was het St. Anna terrein, aangezien het langs de doorlopende weg naar Overloon lag. Na de beschieting zette de Engelse infanterie de aanval in. De infanterie bereikte het buurtschap Brabander aan de secundaire weg van Overloon naar Venray en kon in de avond doorstoten naar de buitenwijken van Venray bij het St. Anna terrein. Dit leidde tot hevige straatgevechten in het noorden van Venray, waarbij soms huis voor huis moest worden veroverd.

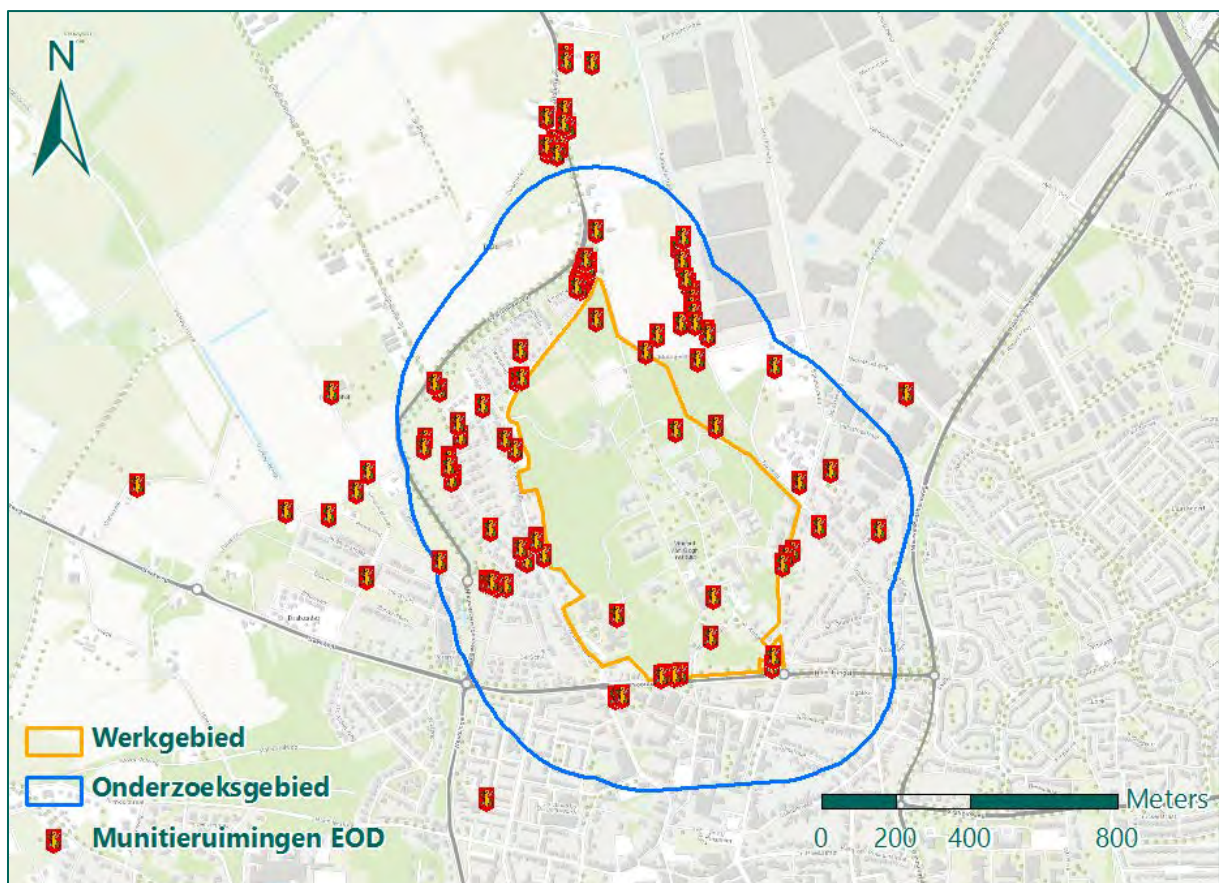
In het archiefmateriaal (zie bijlage 4) wordt melding gemaakt van grondgevechten in het noorden van Venray op 17 oktober 1944. Daarnaast wordt gemeld dat er een tankslag heeft plaatsgevonden op het St. Anna terrein. Uit de literatuur blijkt dat Engelse troepen het St. Anna terrein in handen wisten te krijgen in de ochtend van 17 oktober 1944.

4.1.2 Duitse beschietingen, oktober 1944 – februari 1945

Nadat het St. Anna terrein op 17 oktober was bevrijd door de Engelsen, werd het St. Anna terrein een doelwit voor Duitse artillerie. Op 18 oktober 1944 kwamen de eerste Duitse granaten neer op het St. Anna terrein. Ondertussen wisten Engelse soldaten de rest van Venray te veroveren na hevige straatgevechten. In de daaropvolgende dagen wordt het St. Anna meermaals door Duits granaatvuur getroffen. Uit het archiefmateriaal (zie bijlage 4) is gebleken dat het Duitse granaatvuur op Venray tot begin februari 1945 aanhoudt.

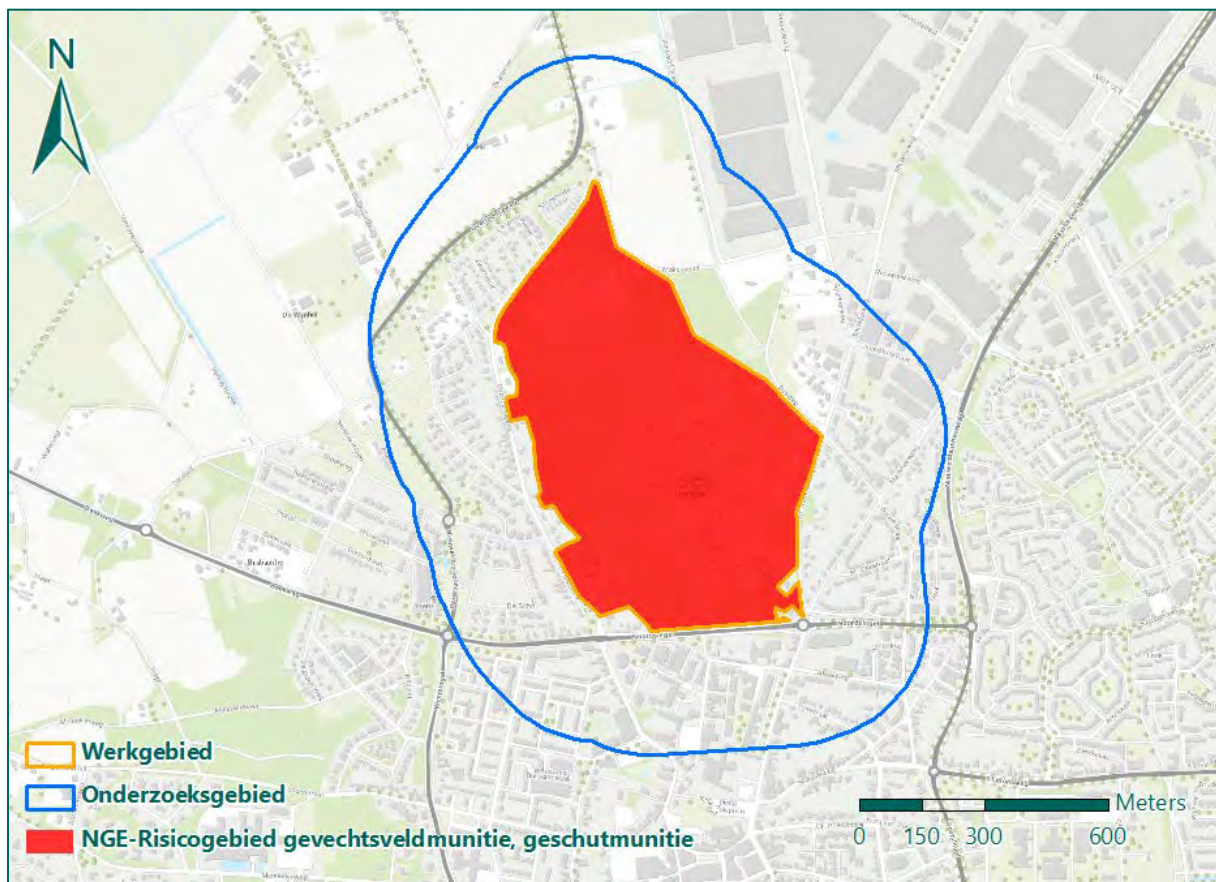
4.1.3 Afbakening NGE-Risicogebieden

De gevechten en beschietingen van september 1944 tot en met februari 1945 zijn aanleiding voor het afbakenen van NGE-Risicogebieden. Deze NGE-Risicogebieden worden afgebakend op basis van de beschrijvingen van de oorlogshandelingen in de literatuur (zie bijlage 3), munitievondsten die worden gemeld in het archiefmateriaal in de omgeving van het St. Anna terrein (zie bijlage 4), de locaties waar sinds 1970 NGE zijn aangetroffen door de Explosieven Opruimingsdienst (EOD; zie bijlage 7) en de vondst van 541 projectielen (voornamelijk geschutmunitie) ten westen van het onderzoeksgebied in Brabander (zie bijlage 9). Sinds 1970 hebben 120 munitieruimingen plaatsgevonden in de omgeving van het onderzoeksgebied. De locaties waar munitie is geruimd zijn op de kaart weergegeven in Figuur 5.

Figuur 5: Munitieruimingen EOD.

Uit de geraadpleegde bronnen is gebleken dat grondgevechten hebben plaatsgevonden in en in de omgeving van het onderzoeksgebied. De oorlogshandelingen bij het St. Anna terrein werden uitgevoerd door infanterie met ondersteuning van tanks en artillerie. Deze oorlogshandelingen zijn aanleiding voor het afbakenen van een NGE-Risicogebied. Het WSCS-OCE biedt geen richtlijnen voor het afbakenen van een NGE-Risicogebied naar aanleiding van artilleriebeschietingen en grondgevechten. Om deze reden wordt het NGE-Risicogebied situationeel afgebakend ter plaatse van het werkgebied. Binnen het NGE-Risicogebied kunnen NGE aanwezig zijn van klein kaliber munitie (KKM), hand- en geweergranaten, munitie voor granaatwerpers (*Panzerfaust*, *PIAT*), raketten (15 cm) en geschutmunitie van de kalibers 20 mm, 2 inch, 5 cm, 6-ponder, 75 mm, 7,5 cm, 17-ponder, 3 inch, 8 cm, 25-ponder, 8,8 cm, 3,7 inch, 10,5 cm, 4,2 inch, 4,5 inch en 5,5 inch. Het NGE-Risicogebied is weergegeven in Figuur 6.

Figuur 6: NGE-Risicogebied naar aanleiding van grondgevechten en beschietingen.³

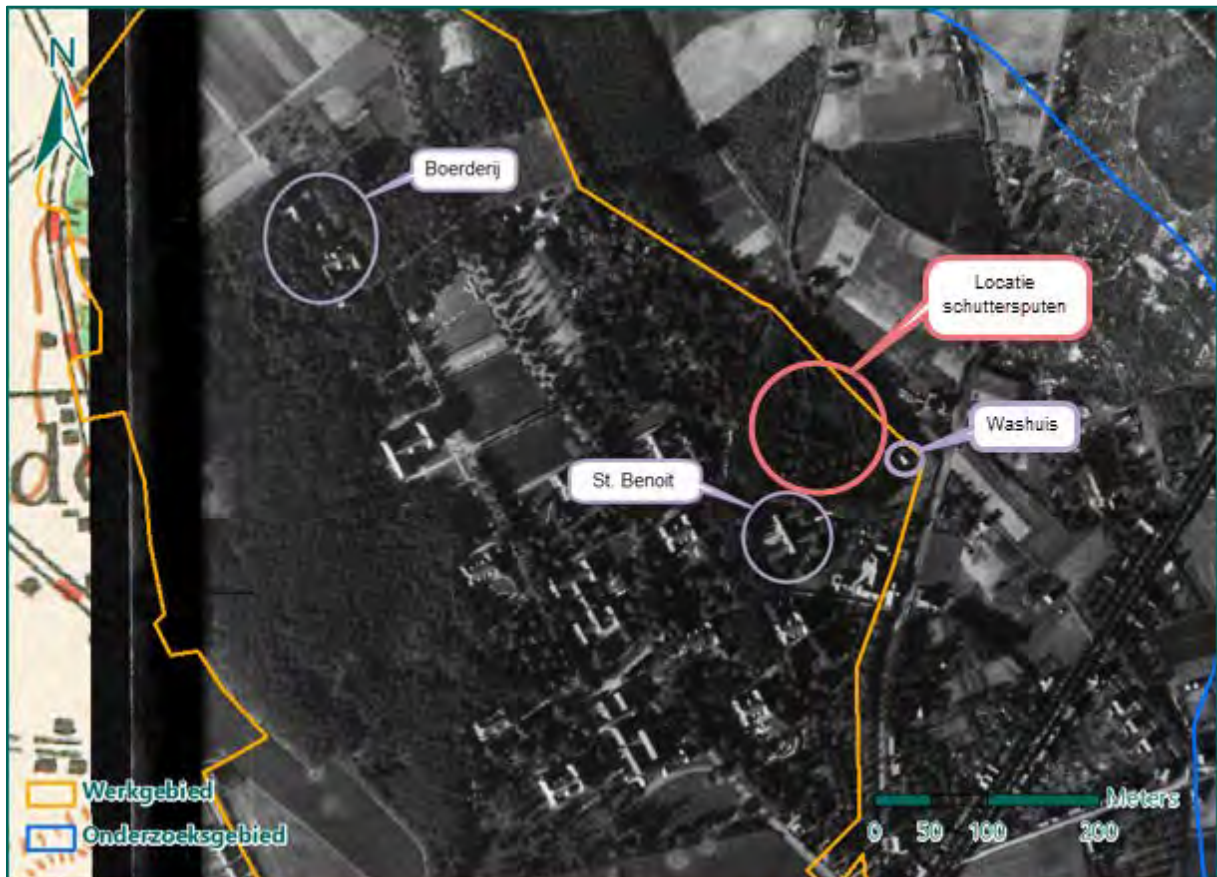
Conclusie

De grondgevechten en artilleriebeschietingen zijn aanleiding voor het afbakenen van een NGE-Risicogebied. Ter plaatse van het werkgebied St. Annapark is situationeel een NGE-Risicogebied afgebakend, waarbinnen NGE van KKM, hand- en geweergranaten, munitie voor granaatwerpers, munitie voor raketwerpers en geschutmunitie kunnen worden aangetroffen.

³ Met gevechtsveldmunitie wordt munitie bedoeld die door infanteristen is gebruikt tijdens grondgevechten, namelijk KKM, hand- en geweergranaten, munitie voor granaatwerpers en munitie voor raketwerpers.

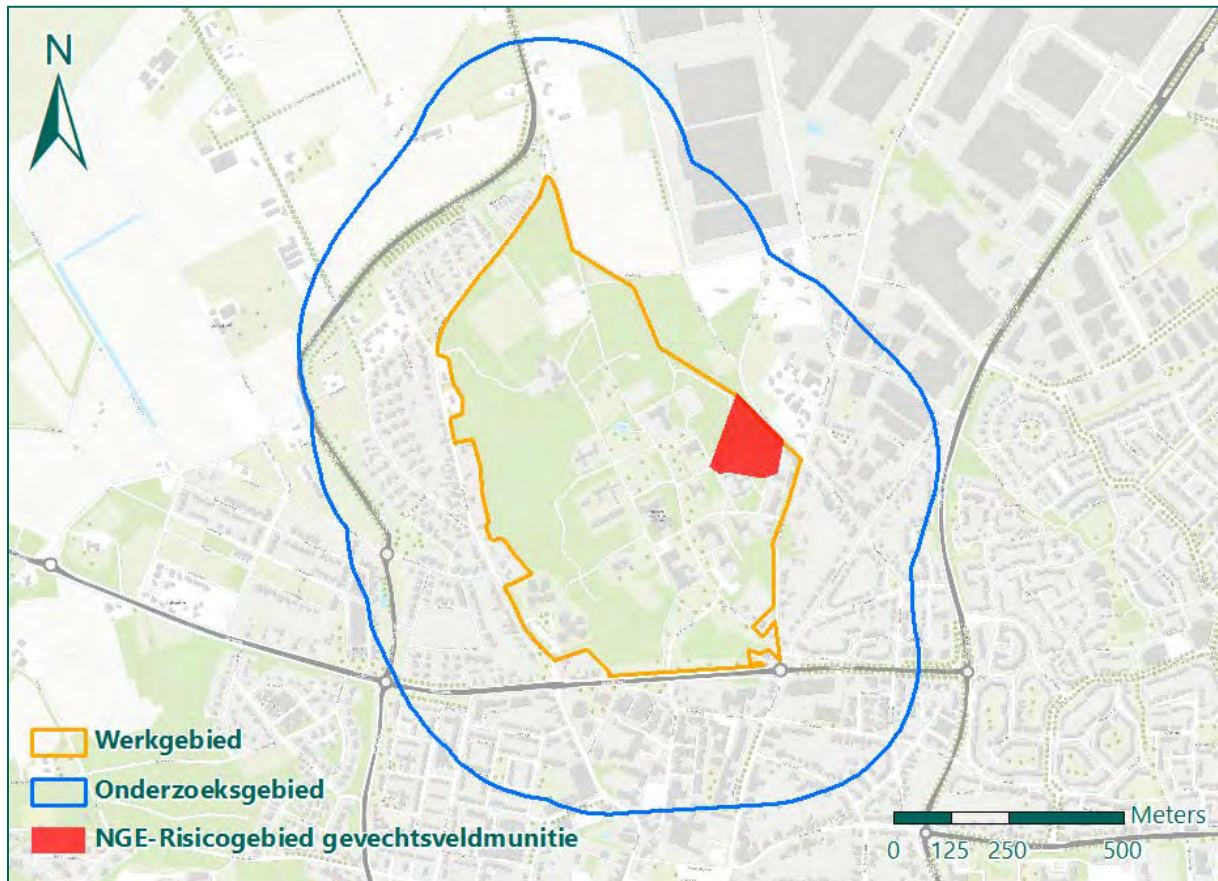
4.2 BEOORDELING EN EVALUATIE DUITSE STELLINGEN EN SCHUTTERSPUTTEN

Uit de literatuur (zie bijlage 3) blijkt dat vanaf 18 september 1944 in het noorden van het St. Anna terrein Duitse soldaten gestationeerd waren. Vanwege het bosrijke karakter konden de Duitsers het St. Anna terrein gebruiken om materieel onder te brengen. De Duitse soldaten hadden hun intrek genomen in de boerderij. Op het St. Anna terrein werden artilleriestellingen gebouwd en er werden achter het washuis en paviljoen St. Benoît vele schuttersputten gegraven, zie Figuur 7.

Figuur 7: Locatie van de boerderij, St. Benoît en het washuis op een uitsnede van een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

In de literatuur wordt enkel vermeld dat de artilleriestellingen zich in het bos van het St. Anna terrein bevonden. Vanwege de vele bossen op het St. Anna terrein zijn de artilleriestellingen en schuttersputten tevens niet waarneembaar op luchtfoto's van 6 en 15 oktober 1944. Volgens het WSCS-OCE dient een verdedigingswerk als verdacht gebied afgebakend te worden. Mogelijk is gevechtsweldmunitie door soldaten gedumpt of achtergelaten in de schuttersputten. Derhalve wordt het bos achter het washuis en paviljoen St. Benoit afgebakend op gevechtsweldmunitie. De locatie is ingetekend aan de hand van een luchtfoto d.d. 15 oktober 1944.

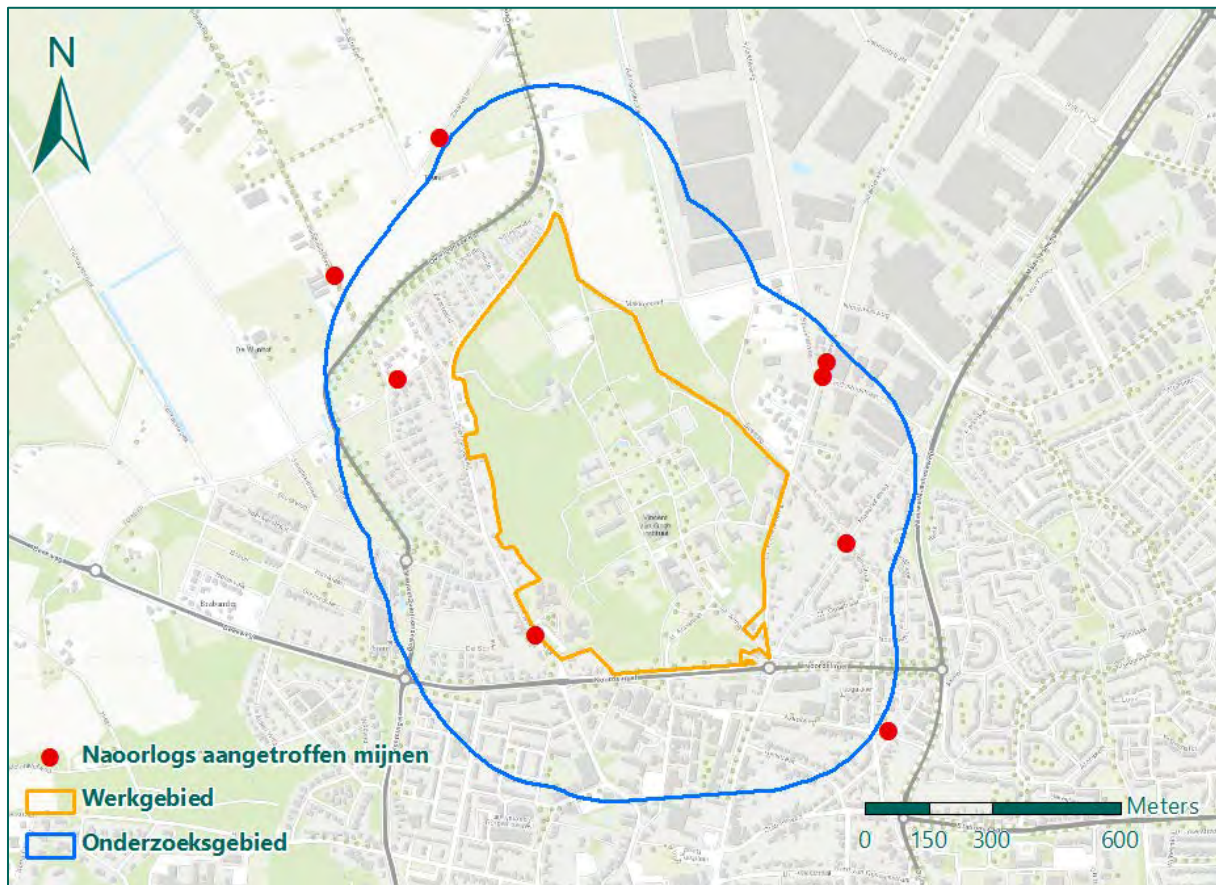
Figuur 8: NGE-Risicogebied naar aanleiding van schuttersputten.

Conclusie

Naar aanleiding van de aanwezigheid van artilleriestellingen kan geen NGE-Risicogebied worden afgebakend ter plaatse van het werkgebied. De aanwezigheid van schuttersputten achter het washuis en St. Benoit vormt daarentegen wel aanleiding tot het afbakenen van een NGE-Risicogebied ter plaatse van het werkgebied.

4.3 BEOORDELING EN EVALUATIE MIJNENVELDEN

Uit het archiefmateriaal (zie bijlage 4) is gebleken dat in de omgeving van het werkgebied mijnen zijn aangetroffen na de oorlog. De laatste gemelde datum waarop mijnen waren aangetroffen was 30 maart 1948. Op 9 april 1947 verklaarde de burgemeester van Venray dat binnen de gemeente Venray ongeveer 25.000 à 30.000 mijnen zijn gelegd.

Figuur 9: Locaties van naoorlogs aangetroffen mijnen.

Uit de archieven van de MMOD en de mijnenveldkaart van de EOD (zie bijlage 8) blijkt dat in of in de directe nabijheid van het werkgebied enkele mijnen velden hebben gelegen, zie Figuur 10. De mijnen velden zijn allen in oktober 1944 gecontroleerd door de MMOD. Daarbij werden geen mijnen aangetroffen. Volgens een aanwijzing zou mijnen veld 30 bestaan uit 30 Riegel Mine 43. Volgens het WSCS-OCE dient geen verdacht gebied afgebakend te worden als er sprake is van een aanwijzing (geen mijnenlegrapport) van de aanwezigheid van mijnen en als bij controle door de MMOD geen mijnen zijn aangetroffen. Tijdens detectieonderzoek door REASeuro voor het plan Brabander-rest in 2005, direct ten westen van het werkgebied, werden eveneens geen mijnen aangetroffen.

De vondsten van mijnen in de omgeving van het werkgebied na de controles van de MMOD tonen aan dat in Venray zeer veel mijnen zijn gelegd, ook buiten de mijnen velden die bij de MMOD bekend waren. Gezien de vele meldingen van mijnen valt niet uit te sluiten dat Duitse soldaten tevens mijnen hebben gelegd binnen het St. Anna terrein, die niet bekend waren bij de MMOD. Naar aanleiding van deze mogelijke mijnenleggingen kan echter geen NGE-Risicogebied worden afgebakend, aangezien de locaties niet bekend zijn. Aangenomen wordt dat er zich verder geen mijnen meer bevinden in de mijnen velden die door de MMOD zijn gecontroleerd.

Figuur 10: Mijnenveldkaart EOD.

Conclusie

Op basis van de beschikbare gegevens van mijnenvelden in het werkgebied kan geen NGE-Risicogebied worden afgebakend ter plaatse van het werkgebied.

4.4 BEOORDELING EN EVALUATIE LUCHTAANVALLEN

Gedurende de oorlog werd het St. Anna terrein meerdere malen getroffen door bombardementen. Daarnaast vonden er in de directe omgeving van het St. Anna terrein enkele bombardementen plaats. In deze paragraaf zijn de bombardementen chronologisch uiteengezet.

4.4.1 Bombardement op 28 november 1940

Uit een rapport van de Marechaussee en Rijkspolitie Venray (zie bijlage 4) is gebleken dat op 28 november 1940 vier vliegtuigbommen zijn ingeslagen aan de Broekweg. Er werd een gat in de grond ontdekt met daarin een blindganger. De blindganger zou in de straat hebben gelegen, in het talud van de weg van Venray naar Overloon, ter hoogte van de Broekweg. In Figuur 11 is een indicatie te zien van de vermoedelijke ligplaats van de blindganger. Bij het bombardement raakten diverse huizen beschadigd aan de Overloonseweg, Beekweg, Broekweg en Laagheidseweg.

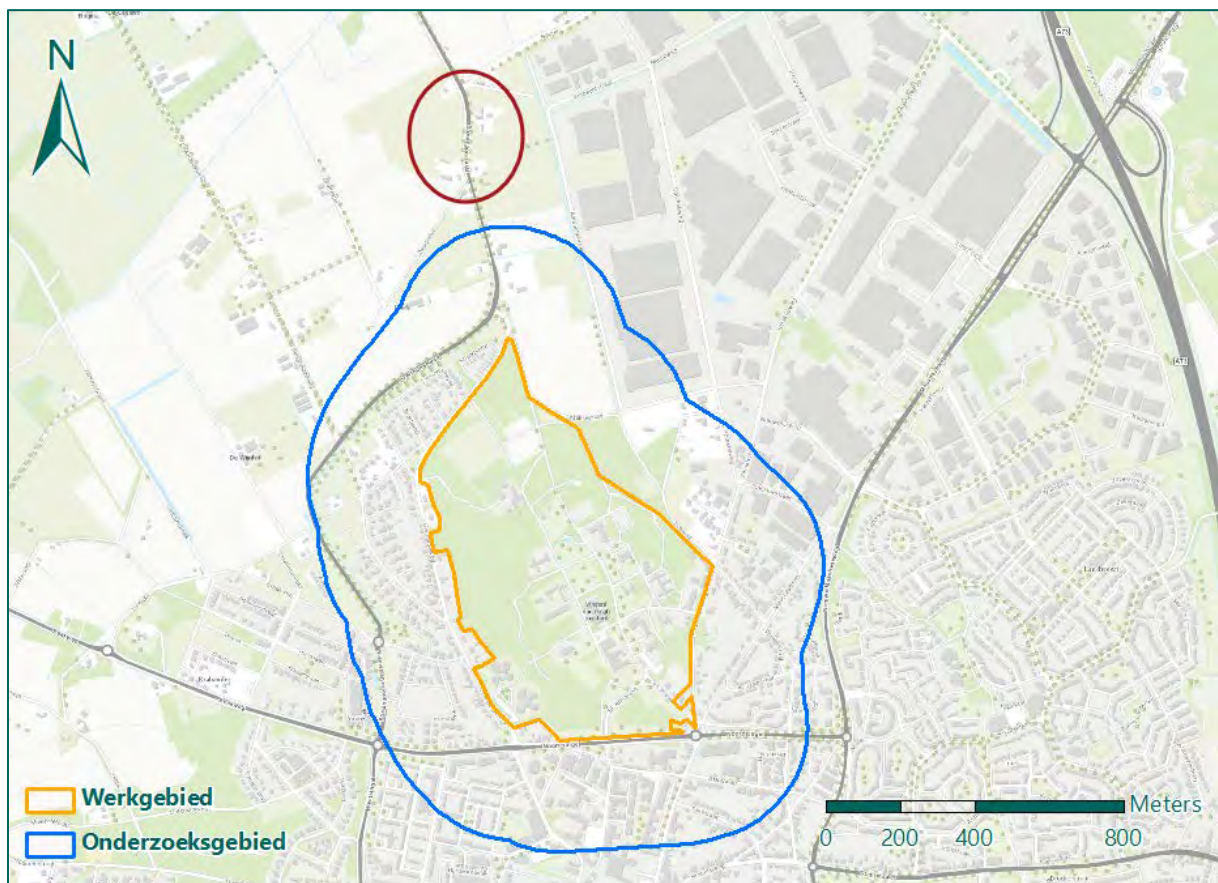
Figuur 11: De vermoedelijke locatie van de blindganger, bij de weg van Venray naar Overloon, ter hoogte van de Broekweg.

In de Operations Record Books (ORB's) van de Engelse luchtmacht (zie bijlage 6) is gezocht naar verdere gegevens betreffende dit bombardement, maar bij deze zoektocht is geen relevante informatie betreffende dit bombardement aangetroffen. Aangezien de precieze locatie van de blindganger niet bekend is, kan naar aanleiding van het bombardement op 28 november 1940 geen NGE-Risicogebied worden afgebakend.

4.4.2 Bombardement op 30/31 mei 1942

In de nacht van 30 op 31 mei 1942 is een brisantbom ontploft in de omgeving van de Overloonseweg 24 en 26, zo blijkt uit het archiefmateriaal (zie bijlage 4). In de ORB's van de Engelse luchtmacht (zie bijlage 6) wordt een bombardement vermeld op het vliegveld bij Venlo. Zes Blenheims vielen het vliegveld aan en wierpen er 12 x 250 lbs en 80 x 40 lbs brisantbommen en 48 x 9 lbs anti-tank bommen.

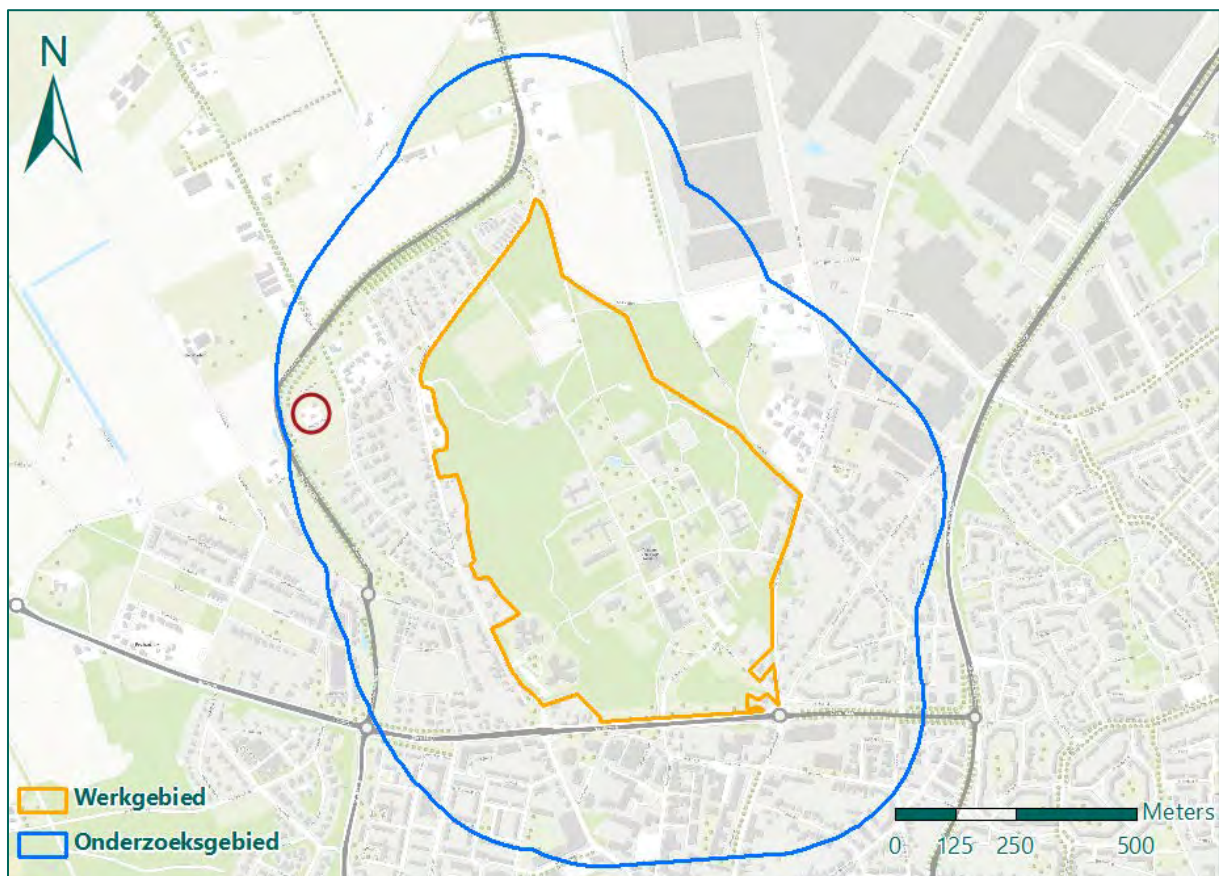
Het valt niet uit te sluiten dat de neergekomen brisantbom bij de Overloonseweg 24 en 26 afkomstig is van één van de vliegtuigen die Venlo hebben aangevallen. Het is mogelijk dat het een noodafworp betreft. Aangezien geen verdere gegevens omtrent de neergekomen brisantbom bekend zijn en de brisantbom buiten het werkgebied terecht kwam, wordt geen NGE-Risicogebied afgebakend naar aanleiding van het bombardement in de nacht van 30 op 31 mei 1942.

Figuur 12: Vermoedelijke locatie (rood omlijnd) van de neergekomen brisantbom in de nacht van 30 op 31 mei 1942 bij de Overloonseweg 24 en 26.

4.4.3 Bombardement op 25 juli 1943

In het archiefmateriaal (zie bijlage 4) wordt vermeld dat op 25 juli 1943 brandbommen zijn neergekomen op een woning aan de Buitenweg 6 in Venray. Op 29 juli 1943 ontbrandde één van de staaftbrandbommen waardoor een dode viel en twee personen gewond raakten. Behalve de vermelding in het archiefmateriaal zijn echter geen gegevens bekend van dit bombardement. Tijdens detectiewerk in het gebied Brabander-rest, waarin Buitenweg 6 is gelegen, in 2005 door REASeuro zijn geen brandbommen aangetroffen. Vermoedelijk zijn de brandbommen ontbrand bij het neerkomen. Daarnaast bevindt de locatie van het bombardement zich buiten het werkgebied, zie Figuur 13. Vandaar dat naar aanleiding van het bombardement op 25 juli 1943 geen NGE-Risicogebied wordt afgebakend.

Figuur 13: Locatie (rood omlijnd) waar brandbommen zijn neergekomen op 25 juli 1943.

4.4.4 Bombardement op 25 februari 1944

Uit het archiefmateriaal blijkt dat tijdens een luchtgevecht boven Venray op 25 februari 1944 om 21.00 uur verscheidene brisantbommen zijn afgeworpen op het St. Anna terrein. Op 50 meter van het paviljoen St. Jan in het dennenbos was een krater ontdekt en bleken ongeveer 80 bommen ontworteld te zijn. Paviljoen St. Benoit, gelegen naast paviljoen St. Jan, was ernstig beschadigd aan het dak. Op het terrein achter het Zustershuis werd op ongeveer 50 meter afstand in een dennenbos een krater gevonden, met daarin vermoedelijk een blindganger. Tevens werd er in een weiland dat bij het St. Anna terrein behoorde een bomkrater aangetroffen en er was een bom ontploft tussen de Maasheseweg en Smakterweg. De locaties van de bomkraters zijn aangeduid op een luchtfoto van 6 oktober 1944, zie Figuur 14. Op de luchtfoto van 6 oktober 1944 is op de betreffende locaties gezocht naar mogelijke bomkraters. Daarbij zijn geen inslagen waargenomen die veroorzaakt kunnen zijn bij het bombardement van 25 februari 1944.

Figuur 14: Locaties van de bomkraters volgens het archiefmateriaal op een uitsnede van een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944. De locatie van de bomkrater in het weiland is indicatief, aangezien de precieze locatie onbekend is.

Van het bombardement op 25 februari 1944 zijn geen verdere gegevens bekend. Uit het archiefmateriaal blijkt dat de bommen afgeworpen zijn tijdens een luchtgevecht boven Venray. Vermoedelijk betroffen het noodafwerpen van een vliegtuig dat in de problemen zat. Het is niet uit te sluiten dat enkele bommen als blindganger zijn neergekomen, zie paragraaf 4.4.12.

4.4.5 Bombardement op 30 september 1944

Op 30 september 1944 werd het St. Anna terrein hevig gebombardeerd tijdens een bombardement van de Engelse luchtmacht, zo blijkt uit de literatuur (bijlage 3) en het archiefmateriaal (bijlage 4). Twintig bommenwerpers wierpen veertig bommen af op het St. Anna terrein. Het bombardement was bedoeld om de Duitse stellingen rondom het St. Anna terrein te vernietigen. Om 17.30 uur werden de bommen afgeworpen en de paviljoens Notre Dame en Terhaegen en de kapel werden door bommen geraakt. Bij de boerderij en het melkhuis kwamen eveneens bommen neer, waarbij enkele Duitse soldaten werden gedood. Ten slotte kwam één van de bommen schuin voor de hoofdingang van het Zustershuis terecht, op de brandkraan. Het merendeel van de bommen kwamen echter in de bossen van het St. Anna terrein terecht. In Figuur 15 zijn de gebouwen weergegeven waar volgens de literatuur (zie bijlage 3) en het archiefmateriaal (zie bijlage 4) bommen neerkwamen.

Figuur 15: Gebouwen die zijn getroffen tijdens het bombardement op 30 september 1944 op een uitsnede van een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

Om de schade van het bombardement te analyseren zijn luchtfoto's van kort na het bombardement geraadpleegd. Het betreft luchtfoto's van 6 oktober 1944. Op de luchtfoto's is schade aan de paviljoens, die volgens de literatuur (zie bijlage 3) en het archiefmateriaal (zie bijlage 4) getroffen zouden zijn bij het bombardement op 30 september 1944, niet waarneembaar. De bominslag bij het Zusterhuis is wel te zien op de luchtfoto's. In Figuur 16 is deze bomkrater met rood omlijnd.

Figuur 16: Locatie van de bominslag bij het Zustershuis op een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

Aan de zuidzijde van het St. Anna terrein zijn zeven bominslagen te zien. In Figuur 17 zijn de bomkraters met rood omlijnd.

Figuur 17: Bominslagen (rood) van 30 september 1944 op een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

Ten noorden van het St. Anna terrein en aan de noordkant van het St. Anna terrein zijn verscheidene inslagen te zien op de luchtfoto's van 6 oktober 1944. In Figuur 18 zijn de verstoringen in het landschap met rood omlijnd.

Figuur 18: Verstoringen (rood) aan de noordzijde van het St. Anna terrein op een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

Aan de oostelijke zijde van het St. Anna terrein zijn eveneens enkele inslagen zichtbaar op de luchtfoto's van 6 oktober 1944.

Figuur 19: Verstoringen (rood) aan de oostzijde van het St. Anna terrein op een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

Van het bombardement op 30 september 1944 zijn geen gegevens beschikbaar van de Engelse luchtmacht. Hierdoor valt niet te verifiëren of inderdaad een veertigtal bommen zijn afgeworpen tijdens het bombardement van 30 september 1944. Aan de hand van een analyse van luchtfoto's van 6 oktober 1944 is getracht de locaties van inslagen van het bombardement te achterhalen. Aangezien het St. Anna terrein echter een zeer bosrijk gebied is, zijn inslagen moeilijk waarneembaar. Enkel de inslagen in omliggende weilanden zijn op de luchtfoto's duidelijk te zien.

Het bronnenmateriaal en analyse van de luchtfoto's van 6 oktober 1944 bieden geen indicaties of alle afgeworpen bommen zijn gedetoneerd. Uit het bronnenmateriaal blijkt dat het merendeel van de bommen in het bos van het St. Anna terrein terecht is gekomen. Waar de bommen precies zijn ingeslagen in het bos is niet bekend. In paragraaf 4.4.12 zal nogmaals nader ingegaan worden op dit bombardement.

4.4.6 Bombardement op 1 oktober 1944

In het boek *Kelderleven, chronologische van de gebeurtenissen in en rond de kelders van het Sint Anna- en het Sint Servatiusgesticht in Venray van begin september tot eind oktober 1944* (zie bijlage 3) wordt melding gemaakt van een bombardement op 1 oktober 1944 om 11.30 uur. Daarbij vielen geen doden en gewonden. Uit ander literatuurmateriaal (zie bijlage 3) blijkt dat het St. Anna terrein rond 12.00 uur onder vuur is genomen door artillerie.

Er zijn in het bronnenmateriaal geen verdere gegevens aangetroffen over het bombardement van 1 oktober 1944. Het boek *Kelderleven* is door een onbekende auteur geschreven die zich in de kelders bevond onder het St. Annagesticht, om daar te schuilen voor de beschietingen en bombardementen. Vermoedelijk was de auteur ten tijde van de inslagen in de kelders en heeft hij niet waar kunnen nemen wat de inslagen deed veroorzaken. Aangenomen wordt dat het een artilleriebeschieting betreft, aangezien geen verdere gegevens bekend zijn over het mogelijke bombardement. De artilleriebeschietingen zijn reeds behandeld in paragraaf 4.1.1. Vandaar dat naar aanleiding van het bombardement van 1 oktober 1944 geen NGE-Risicogebied wordt afgebakend ter plaatse van het werkgebied.

4.4.7 Luchtaanval op 5 oktober 1944

Uit de literatuur (zie bijlage 3) blijkt dat op 5 oktober 1944 een luchtaanval is uitgevoerd op het St. Anna terrein. De Duitse stellingen in de bossen werden door Engelse vliegtuigen beschoten met boordwapens en er viel een bom op het paviljoen St. Ghislain. Op dezelfde datum wordt in de literatuur gemeld dat de kelders van paviljoen St. Ghislain zijn getroffen door granaatvuur. In de ORB's van de Engelse luchtmacht (zie bijlage 6) wordt geen melding gemaakt van uitgevoerde operaties in de omgeving van Venray. Hierdoor is niet bekend hoeveel bommen zijn afgeworpen op het St. Anna terrein op 5 oktober 1944.

Bij de luchtaanval op 5 oktober 1944 waren de Duitse stellingen in de bossen op het St. Anna terrein vermoedelijk het doelwit. In het bosgebied naast St. Ghislain is echter geen schade waarneembaar van de luchtaanval op luchtfoto's van 6 oktober 1944. Op deze luchtfoto's is tevens geen schade waarneembaar aan het paviljoen St. Ghislain, zie Figuur 20. Aangenomen wordt dat de bommenlast en boordmunitie in het bos terecht zijn gekomen. Het is niet uit te sluiten dat mogelijk blindgangers in het bos zijn achtergebleven. Er is geen verdere informatie aangetroffen betreffende de beschieting door Engelse vliegtuigen. Derhalve kan naar aanleiding van de beschieting geen NGE-Risicogebied worden afgebakend ter plaatse van het werkgebied.

Figuur 20: Paviljoen St. Ghislain op een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

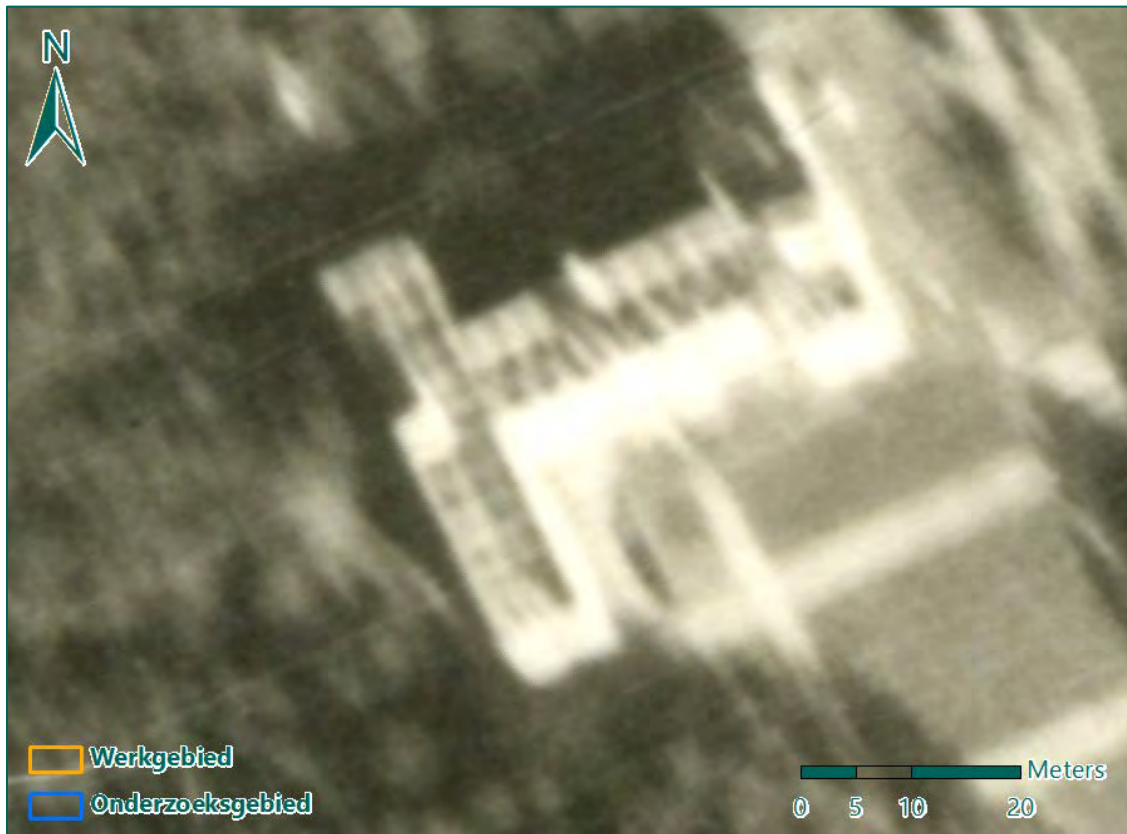
4.4.8 Bombardement op 12 oktober 1944

Als inleiding van operatie 'Aintree' met als doel een doorbraak te forceren bij Overloon en Venray, werd een bombardement uitgevoerd door de Amerikaanse luchtmacht op Venray. Uit de literatuur (zie bijlage 3) blijkt dat 36 B-26 Marauders bommenwerpers van de 322^e Bomb Group (99^e Combat Wing), behorend tot de Ninth Air Force, bommen afwierpen op Venray en omgeving. In totaal wierpen 29 vliegtuigen ieder 16 x 250 lbs brisantbommen af. Tijdens dit bombardement werd ook het St. Anna terrein zwaar getroffen door twee reeksen bominslagen. Er vielen 32 bommen op het voetbalveld en de landerijen van St. Anna. Het doel van de vlucht was de vernietiging van het weggennet en de Duitse troepenconcentraties in Venray.

In het archiefmateriaal (zie bijlage 4) wordt vermeld dat het bombardement tussen 11.21 uur en 11.33 uur plaatsvond. In totaal werden 447 brisantbommen van 250 lbs afgeworpen. Op een luchtfoto van 15 oktober 1944 zijn geen verstoringen waarneembaar in vergelijking met de luchtfoto's van 6 oktober 1944. Daarnaast is geen schade te zien aan de paviljoens van het St. Annagesticht zichtbaar, behalve aan het Zustershuis, waarvan het dak eraf is, zie Figuur 21 en Figuur 22. Mogelijk is deze schade echter ontstaan door een bombardement op 13 oktober 1944, zie paragraaf 4.4.9.

Figuur 21: Het Zusterhuis op een luchtfoto d.d. 6 oktober 1944.

Figuur 22: Het Zusterhuis op een luchtfoto d.d. 15 oktober 1944.

Het St. Anna terrein was één van de doelwitten van het bombardement van 12 oktober 1944, aangezien het zich bevond aan de weg tussen Venray en Overloon. Op basis van het bronnenmateriaal kan niet worden bepaald waar de afgeworpen bommen precies zijn neergekomen op het St. Anna terrein. Het is mogelijk dat bommen niet zijn gedetoneerd en als blindganger in de grond zijn neergekomen in de bossen, zie paragraaf 4.4.12.

4.4.9 Bombardement op 13 oktober 1944

Rond 15.00 uur op 13 oktober 1944 werd het St. Anna terrein getroffen door enkele brandbommen, zo blijkt uit de literatuur (zie bijlage 3). Het Zustershuis en de paviljoenen St. Vital en St. Jan werden door de brandbommen getroffen. Het doelwit van de aanval zouden het Zustershuis en het daarachterliggende bos zijn, aangezien de Engelsen meenden dat Duitse soldaten daar aanwezig waren. In Figuur 23 zijn het doelwit van de luchtaanval en de getroffen gebouwen van het St. Annagesticht te zien.

In de literatuur wordt vermeld dat het Zustershuis geruime tijd in brand heeft gestaan. Op een luchtfoto van 15 oktober 1944 is schade waarneembaar aan het Zustershuis (zie Figuur 21 en Figuur 22), maar niet aan de getroffen paviljoens. In de ORB's van de Engelse luchtmacht (zie bijlage 6) wordt vermeld dat op 13 oktober 1944 een Duitse Nebelwerfer (raketwerper) werd geneutraliseerd in de omgeving van Venray en dat verschillende zoekacties zijn gedaan in het noordwesten van Venray naar Duitse Nebelwerfers. Deze gegevens zijn echter afkomstig van de Auster Squadrons, die dienden als verkenningsvliegtuigen. Het lijkt uitgesloten dat de verkenningsvliegtuigen van de Auster Squadrons zelf de aanval hebben uitgevoerd. Het is echter niet uit te sluiten dat brandbommen in het bosgebied zijn beland en als blindganger in de grond zijn terechtgekomen, zie paragraaf 4.4.12.

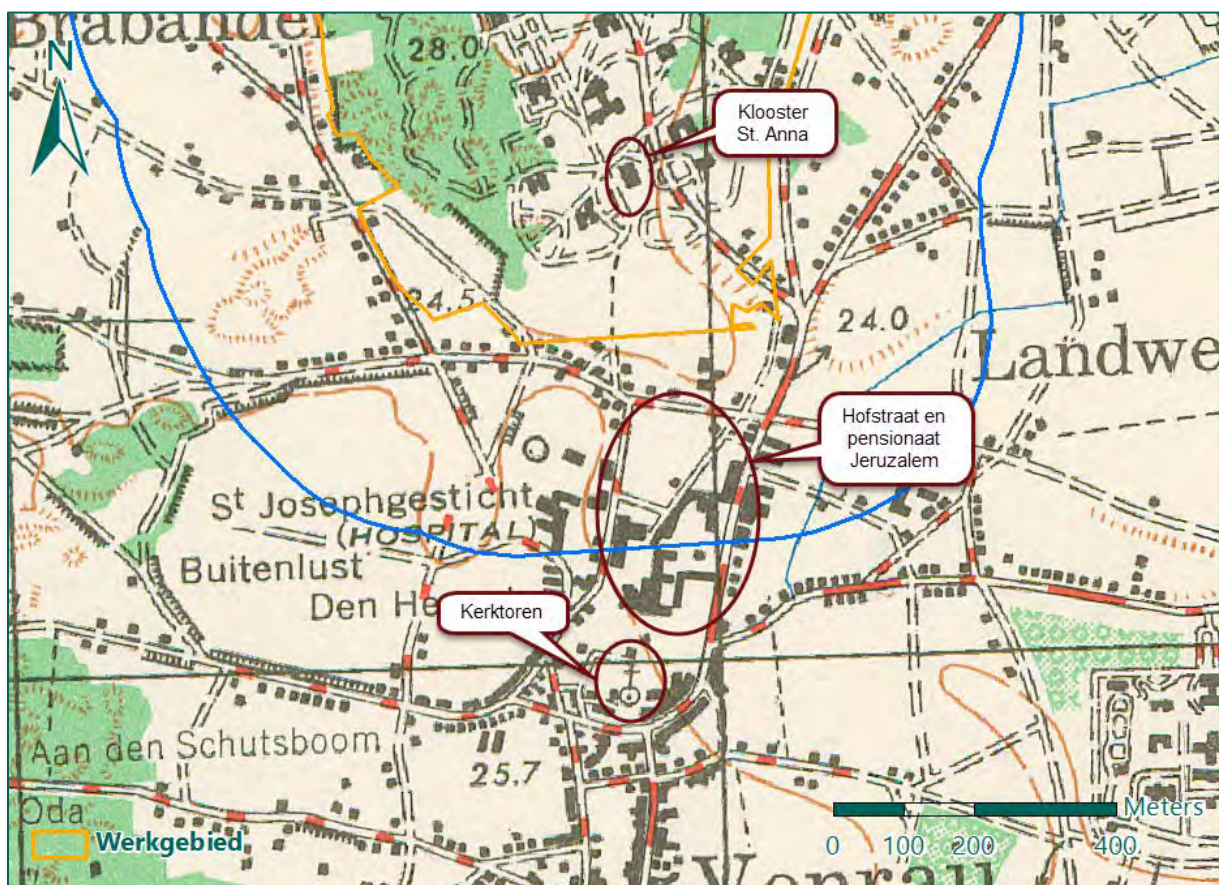

Figuur 23: Gebouwen die zijn getroffen tijdens het bombardement op 13 oktober 1944 op een uitsnede van een luchtfoto d.d. 15 oktober 1944.

4.4.10 Luchtaanval op 14 oktober 1944

Uit de literatuur (zie bijlage 3) en de ORB's van de Engelse luchtmacht (zie bijlage 6) blijkt dat op 14 oktober 1944 een grootschalige luchtaanval werd uitgevoerd op de kerktoeren van Venray. De kerktoeren van Venray werd gebruikt als uitkijkpost door de Duitsers. De aanval werd, zo blijkt uit de ORB's, op drie tijdstippen uitgevoerd. Tussen 9.09 uur en 10.52 uur vond de eerste aanval plaats, de tweede aanval voltrok zich tussen 14.40 uur en 16.48 uur en de derde aanval was tussen 15.38 uur en 16.32 uur. De aanvallen werden uitgevoerd door Typhoons van 181, 182, en 247 Squadron met raketten⁴. Daarnaast wordt in de literatuur vermeld dat tevens brandbommen werden afgeworpen tijdens de aanval.

Het St. Anna terrein werd tijdens de aanval op de kerk eveneens getroffen, zo blijkt uit de literatuur en het archiefmateriaal (zie bijlage 4). De Engelsen waren in de veronderstelling dat Duitse soldaten op het St. Anna terrein aanwezig waren en vielen daarom het klooster van het St. Annagesticht aan. Daarnaast ontstonden er flinke branden in de Hofstraat en pensionaat Jeruzalem. In Figuur 24 is het doelwit van de aanval, de kerktoeren, en de getroffen gebouwen weergegeven. Op een luchtfoto van 15 oktober 1944 is geen schade waar te nemen aan het klooster op het St. Anna terrein. Verder is niet bekend hoeveel brandbommen zijn afgeworpen en hoeveel raketten zijn afgevuurd op het St. Anna terrein. Mogelijk hebben brandbommen en/of raketten hun doel gemist en zijn als blindganger in de grond van het St. Anna terrein terechtgekomen, zie paragraaf 4.4.12.

Figuur 24: Locaties van getroffen gebouwen door het bombardement op 14 oktober 1944 op een uitsnede van de stafkaart.

⁴ In de ORB's worden zowel R.P. (Rocket Projectiles) als H.E.R.P. (High Explosive Rocket Projectiles) genoemd.

4.4.11 Luchtaanval op 15 oktober 1944

In de literatuur wordt vermeld dat op 15 oktober 1944 door een vliegtuig met boordwapens is geschoten boven Venray. Daarbij werd een zonnescherf geraakt van het paviljoen St. Vincent en werd paviljoen St. Vital getroffen. Over deze beschieting zijn in het bronnenmateriaal geen verdere gegevens aangetroffen. Aangezien het doelwit van de aanval niet bekend is en verdere informatie ontbreekt, kan naar aanleiding van deze luchtaanval geen NGE-Risicogebied worden afgebakend ter plaatse van het werkgebied.

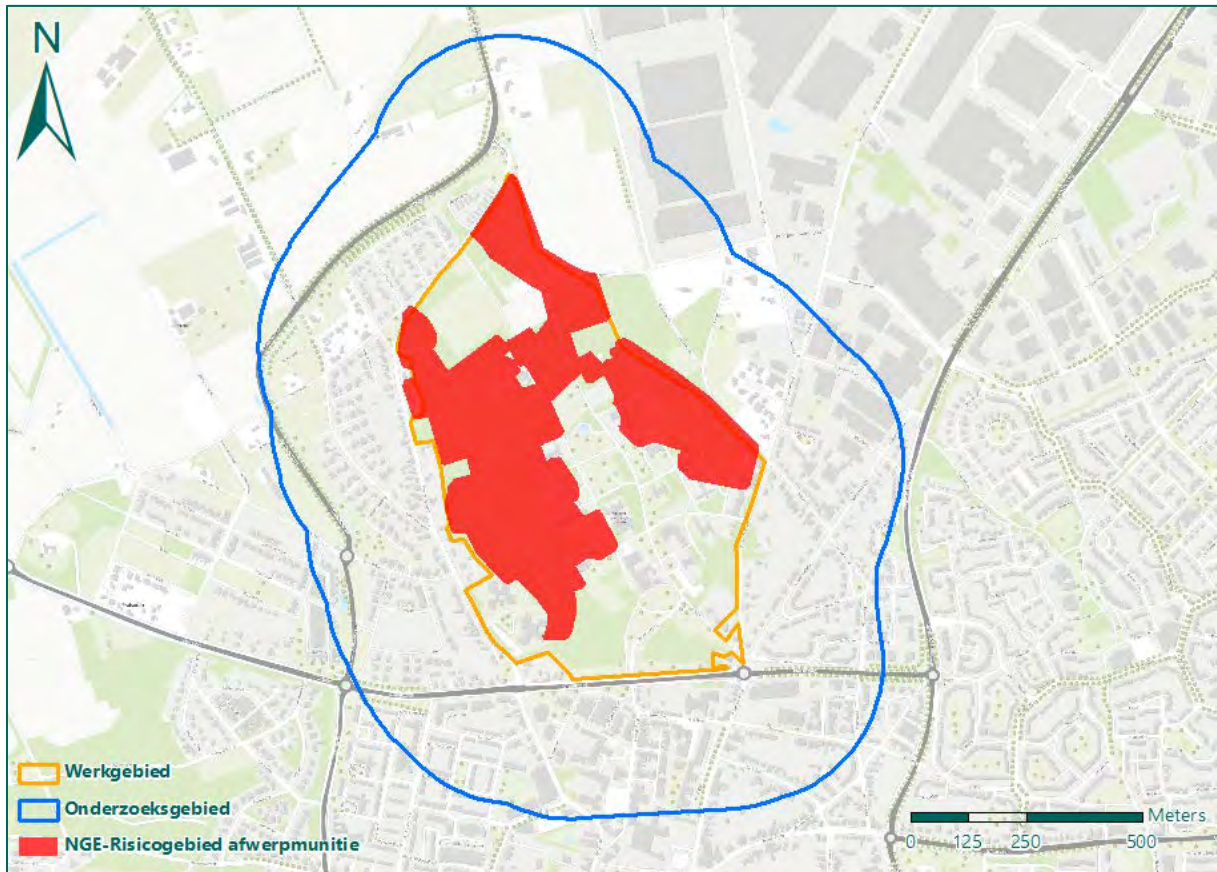
4.4.12 Conclusie luchtaanvallen

Uit de evaluatie van het bronnenmateriaal is gebleken dat het St. Anna terrein tijdens de oorlog meerdere malen doelwit is geweest van geallieerde luchtaanvallen. Van de bombardementen van 25 februari 1944, 30 september 1944, 5 oktober 1944, 12 oktober 1944, 13 oktober 1944 en 14 oktober 1944 komt uit het bronnenmateriaal naar voren dat verschillende bommen in of in de nabijheid van het St. Anna terrein zijn afgeworpen. Tijdens deze bombardementen werden zowel het bosgebied als de gebouwen op het St. Anna terrein getroffen. Het St. Anna terrein was een doelwit voor de geallieerde vliegtuigen, aangezien de geallieerden meenden dat Duitse soldaten zich ophielden in de gebouwen van het St. Anna terrein en dat Duitse stellingen gelegen waren in de bossen van het St. Anna terrein.

Door middel van luchtfotoanalyse is getracht de precieze locaties van bominslagen waar te nemen. Op luchtfoto's van 6 en 15 oktober 1944 zijn geen inslagen waar te nemen in het bosgebied van het St. Anna terrein. Het dichte bos zorgt ervoor dat eventuele verstoringen in de grond niet waar te nemen zijn. Het Actueel Hoogtebestand Nederland is geraadpleegd om aanwijzingen te vinden van mogelijke kraters in het bosgebied, die duiden op het inslaan van bommen. Raadpleging van het Actueel Hoogtebestand Nederland heeft echter geen resultaten opgeleverd. Het St. Anna terrein kent vele oneffenheden in de grond, die niet te koppelen zijn aan inslagen van bommen.

In het niet-bosrijke gebied zijn slechts enkele bomkraters zichtbaar op de luchtfoto's van 6 en 15 oktober 1944, zie paragraaf 4.4.5. Vermoed wordt dat blindgangers of inslagpunten van blindgangers die niet in het bos terecht zijn gekomen, zouden zijn waargenomen door de bewoners van het St. Annagesticht. In het bosgebied is lastig waar te nemen waar blindgangers terecht zijn gekomen. De bombardementen vonden, behalve het bombardement op 25 februari 1944, allemaal plaats in de herfstperiode. Aangenomen wordt dat door het bladerdek niet waar te nemen is geweest waar blindgangers zijn waargenomen. Er is een zoekopdracht uitgezet naar luchtfoto's van de winterperiode van 1944-1945, waarop de bommen kaler zouden zijn en mogelijk inslagen waar te nemen zijn. De geraadpleegde luchtfotocollecties beschikten echter niet over luchtfoto's van het St. Anna terrein in de winterperiode 1944-1945.

Als gevolg van de meldingen in het bronnenmateriaal van het neerkomen van bommen in de bossen van St. Anna bestaat de mogelijkheid dat daar niet-ontplofte bommen terecht zijn gekomen. Aangezien niet kan worden vastgesteld waar de bommen precies terechtkwamen in het bosgebied, zijn de bossen situationeel afgebakend als NGE-Risicogebied. Het NGE-Risicogebied is verdacht op afwerpmunitie van 250 lbs, 500 lbs en 1.000 lbs. Deze kalibers waren de meest voorkomende kalibers die door jachtbommenwerpers zijn afgeworpen tijdens de oorlog. Het NGE-Risicogebied is weergegeven in Figuur 25. Aan de hand van luchtfoto's van 6 en 15 oktober is de bosrand bepaald. Daarbij is in verband met ondergrondse verplaatsingen en cartografische afwijkingen een buffer van 18 meter rondom de rand van het bos genomen.

Figuur 25: NGE-Risicogebied naar aanleiding van bombardementen op het St. Anna terrein.

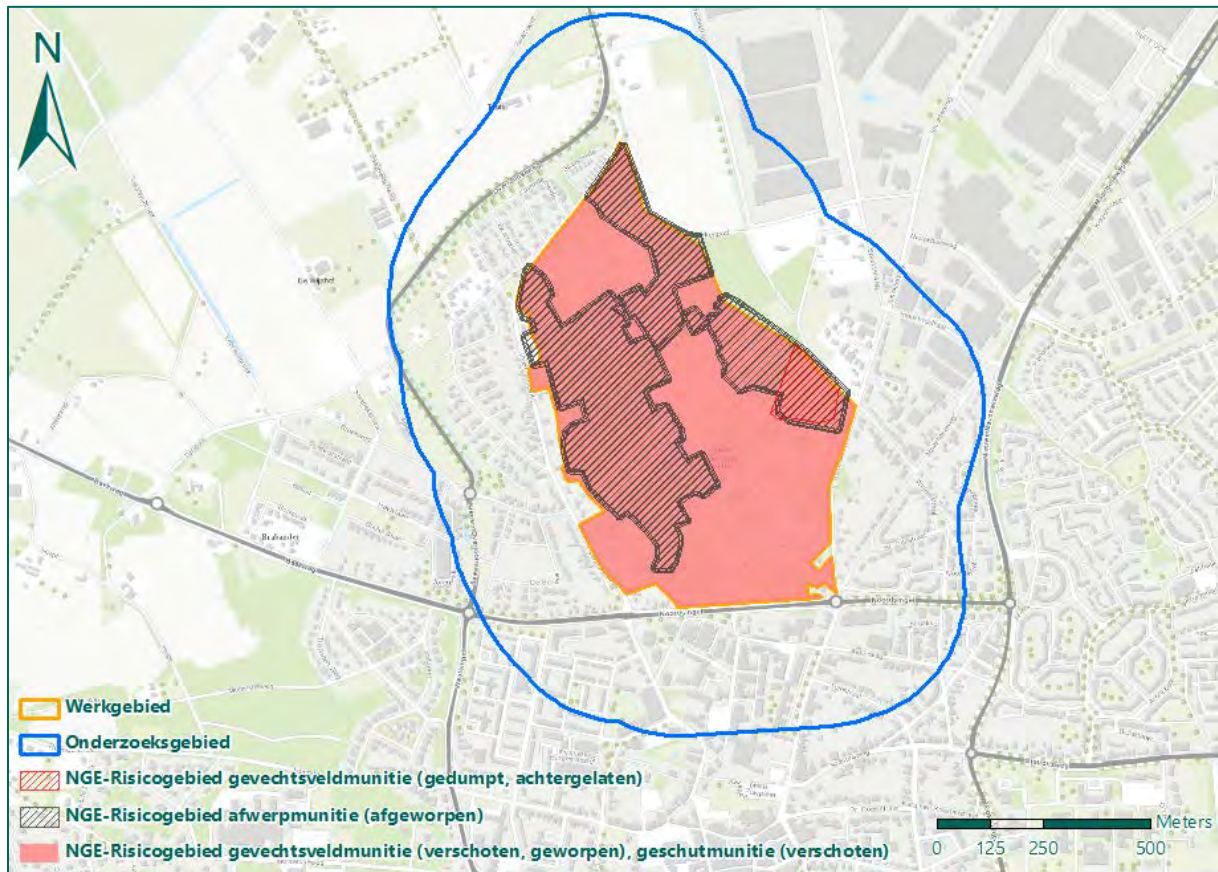
4.5 LEEMTEN IN KENNIS

Uit dit HVO-NGE is gebleken dat er een aantal leemten in kennis is, namelijk:

- Het is onvoldoende bekend of er gedurende de periode mei 1945 tot en met 1970 blindgangers en/of resten van vliegtuigbommen (en/of andere soorten NGE) aangetroffen, dan wel verwijderd zijn binnen het onderzoeksgebied.
- Bij de munitieruimrapporten van de EOD is de locatie van de vindplaats vaak niet nauwkeurig weergegeven. Daarnaast is gebleken dat de kalibers niet altijd kloppen.
- Van verschillende bombardementen is slechts een beperkte hoeveelheid bronnenmateriaal beschikbaar. Hierdoor is het niet mogelijk de specifieke locatie van het bombardement te achterhalen.
- De precieze locaties van neergekomen artillerievuur en grondgevechten zijn niet bekend.
- De locaties van stellingen in de bossen van het St. Anna terrein zijn niet bekend.

4.6 HET VASTSTELLEN EN AFBAKENEN VAN HET NGE-RISICOGEBIED

Op basis van de beoordeling en evaluatie van het bronnenmateriaal is vastgesteld dat mogelijk NGE kunnen zijn achtergebleven in het werkgebied. Het NGE-Risicogebied betreft het werkgebied.

Figuur 26: NGE-Risicogebied.

4.7 SOORT, HOEEVEELHEID EN VERSCHIJNINGSVORM VERMOEDE NGE

Op basis van bovenstaande paragrafen is vastgesteld dat in de werkgebieden NGE kunnen zijn achtergebleven. In de onderstaande paragrafen wordt de soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van de vermoede NGE en de risicoanalyse uitgewerkt.

Op basis van de broninformatie is de soort NGE die aangetroffen kan worden binnen het onderzoeksgebied vastgesteld. Per hoofdgroep en/of kaliber worden de verwachte aantallen en verschijningsvorm vermeld. De verschijningsvorm is van invloed op de risico's en vormt daarmee een belangrijke input voor de risicoanalyse.

Soort	Hoeveelheid	Verschijningsvorm
Gevechtsweldmunitie: Klein kaliber munitie	Enkelen	Verschoten, gedumpte, achtergelaten
Gevechtsweldmunitie: Hand- en geweergranaten	Eén tot enkelen	Geworpen, gedumpte, achtergelaten
Gevechtsweldmunitie: Munitie voor granaatwerpers (PIAT, Panzerfaust)	Eén tot enkelen	Verschoten, gedumpte, achtergelaten
Gevechtsweldmunitie: Munitie voor raketwerpers	Eén tot enkelen	Verschoten, gedumpte, achtergelaten
Geschutmunitie: 2 inch, 5 cm, 6-ponder, 75 mm, 7,5 cm, 17-ponder, 3 inch, 8 cm, 25-ponder, 8,8 cm, 3,7 inch, 10,5 cm, 4,2 inch, 4,5 inch en 5,5 inch	Eén tot enkelen	Verschoten
Afwerpmunitie: 250 lbs, 500 lbs en 1.000 lbs	Eén tot enkelen	Afgeworpen

Tabel 3: Soort, hoeveelheid en verschijningsvorm vermoede NGE.

4. Conclusie en advies

5 CONCLUSIE EN ADVIES

5.1 CONCLUSIE HVO-NGE

In dit HVO-NGE zijn de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- Is er sprake van een NGE-Risicogebied in (gedeelten van) de werkgebieden naar de situatie van 1945 (het einde van de oorlog)?
Ja, er is sprake van NGE-Risicogebieden ter plaatse van het werkgebied. De artilleriebeschietingen en grondgevechten tijdens de bevrijding in oktober 1944, de aanwezigheid van schuttersputten en bombardementen binnen het werkgebied zijn aanleiding voor het afbakenen van dit NGE-Risicogebied.
- Welke soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van de vermoede NGE kunnen worden verwacht?
Naar aanleiding van de grondgevechten en artilleriebeschietingen kunnen NGE van KKM (enkelen, verschoten), hand- en geweergranaten (één tot enkelen, geworpen), munitie voor granaatwerpers (één tot enkelen, verschoten), munitie voor raketwerpers (één tot enkelen, verschoten) en geschutmunitie (één tot enkelen, verschoten) zijn achtergebleven. Binnen het bosgebied kunnen één tot enkele NGE van afwerpmunitie van 4 tot en met 250 lbs in afgeworpen toestand zijn achtergebleven naar aanleiding van bombardementen. Aangezien schuttersputten aanwezig waren in het werkgebied kunnen mogelijk NGE van KKM (enkelen, gedumpt, achtergelaten) zijn achtergebleven.
- Wat is het advies met betrekking tot de (voorbereiding op de) uit te voeren werkzaamheden?
Het advies is in paragraaf 4.2 opgenomen.

5.2 ADVIES

Uit het HVO-NGE is gebleken dat het oostelijk werkgebied in een NGE-Risicogebied ligt. Parallel aan dit HVO-NGE wordt door ons een Projectgebonden Risicoanalyse-Niet Gesprongen Explosieven (PRA-NGE) uitgevoerd, aangezien door de resultaten van eerdere historische onderzoeken vermoedens bestonden dat (een gedeelte van) het werkgebied verdacht is op achtergebleven NGE. In de PRA-NGE wordt bepaald waar een verhoogd risico ontstaat bij grondroerende werkzaamheden.

5. Bijlagen

6 BIJLAGEN

BIJLAGE 1	BEGRIPPENLIJST (3 BLADEN)	46
BIJLAGE 2	OVERZICHT VAN DE (ARCHIEF) INSTELLINGEN	49
BIJLAGE 3	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	50
BIJLAGE 4	GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN	65
BIJLAGE 5	OVERZICHT LUCHTFOTO'S.....	73
BIJLAGE 6	UITSNEDE GEALLIEERDE STAFKAART EN THE NATIONAL ARCHIVES.....	74
BIJLAGE 7	EOD: MUNITIERUIMRAPPORTEN	77
BIJLAGE 8	EOD: MIJNENVELDKAART EN MMOD.....	78
BIJLAGE 9	IN HET VERLEDEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN.....	79
BIJLAGE 10	CHECKLIST WSCS-OCE EN VERZENDLIJST	81
BIJLAGE 11	TEKENINGEN.....	82

BIJLAGE 1 BEGRIPPENLIJST (3 BLADEN)

Begrip	Afkorting	Definitie
Werkveldspecifiek certificatieschema voor het systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven	WSCS-OCE	Het WSCS-OCE is het werkveldspecifiek certificatieschema voor het opsporen van Conventionele Explosieven. Hierin zijn onder andere richtlijnen, proceseisen en deskundigheidseisen opgenomen. Het WSCS-OCE is sinds 1 juli 2012 de opvolger van de Beoordelingsrichtlijn Opsporen Conventionele Explosieven (BRL-OCE) en is wettelijk verankerd in de Arbowet. Om het maatschappelijk belang – veiligheid en gezondheid van en rondom de arbeid – te waarborgen, is door de overheid gekozen voor een wettelijk verplichte certificatieregeling voor de borging van de kwaliteit/veiligheid van het opsporen van conventionele explosieven.
Conventionele Explosieven	CE	Elk explosief dat niet als geïmproviseerd, nucleair, biologisch of chemisch kan worden aangemerkt. Bij het opsporingsproces wordt aan CE gelijkgesteld en als zodanig behandeld: - CE die geen explosieve stoffen (meer) bevatten; - Restanten van CE die door leken als zodanig herkenbaar zijn; - Voorwerpen die door leken kunnen worden aangemerkt als CE; - Wapens of onderdelen daarvan.
Niet Gesprongen Explosieven	NGE	Door REASeuro gehanteerd begrip waaronder wordt verstaan: alle explosieven of onderdelen/restanten van explosieven die niet of gedeeltelijk hebben gefunctioneerd. Onder NGE vallen: - Conventionele Explosieven (CE); - Geïmproviseerde explosieven; - Explosieven voor civiel gebruik; - Chemische explosieven; - Biologische explosieven; - Nucleaire explosieven.
Niet Gesprongen Explosieven - Bodemonderzoek	NGE-Bodemonderzoek	Werkwijze van REASeuro waaronder wordt verstaan: de integrale totaal aanpak voor de NGE-problematiek bestaande uit vijf afzonderlijke fasen. Hierdoor kan de opdrachtgever telkens een weloverwogen besluit nemen en zijn vervolgacties plannen met als doel dat de opdrachtgever de regie over het project in handen houdt. De vijf fasen zijn: 1. HVO-NGE (Historisch Vooronderzoek NGE). 2. PRA-NGE (Projectgeboden Risicoanalyse NGE). 3. Projectplan-NGE. 4. Uitvoering-NGE. 5. PwO-NGE (Proces-verbaal van Oplevering).
Historisch Vooronderzoek -	HVO-NGE	Bureaustudie waarin het beschikbare feitelijke bronnenmateriaal van de periode 1940-1945 (incl. naoorlogse munitieruimingen en opsporingsactiviteiten) wordt beoordeeld en geëvalueerd. Doel

Begrip	Afkorting	Definitie
Niet Gesprongen Explosieven		is om vast te stellen of in het onderzoeksgebied sprake is van een NGE-Risicogebied in relatie tot het werkgebied. Het HVO-NGE bestaat uit: - Rapportage. - Positief of negatief advies. - In het geval van een positief advies: Horizontale afbakening NGE-Risicogebied(en). - NGE-Risicokaart.
Werkgebied	-	Het door de opdrachtgever aangegeven gebied waarbinnen reguliere werkzaamheden (niet NGE-gerelateerd) uitgevoerd gaan worden of waar een functieverandering wordt doorgevoerd.
Onderzoeksgebied	-	Gebied waarop het HVO-NGE zich richt. Het onderzoeksgebied is ruimer dan het werkgebied om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de situatie in oorlogstijd.
Conflictzone	-	Een globaal afgebakend gebied waarbinnen (intensieve) gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden. De afbakening is gebaseerd op het beschikbare bronnenmateriaal, maar kan gezien de aard van de gevechtshandelingen niet nauwkeurig worden begrensd.
Positief advies	-	Beoordeling en evaluatie van het feitelijk bronnenmateriaal heeft aangetoond dat NGE kunnen worden aangetroffen in het onderzoeksgebied. Een vervolgstap van het NGE-bodemonderzoek wordt geadviseerd. Tevens vormt een positief advies de legitimatie voor het indienen van een Raadsbesluit t.b.v. van een Rijksbijdrage.
Negatief advies	-	Op basis van de beoordeling en evaluatie van het feitelijk bronnenmateriaal wordt niet verwacht NGE aan te treffen in het onderzoeksgebied. Een vervolgstap van het NGE-bodemonderzoek wordt niet geadviseerd. De geplande werkzaamheden kunnen regulier worden uitgevoerd.
Niet Gesprongen Explosieven - Risicogebied	NGE-Risicogebied	Gebied waar op basis van feitelijk bronnenmateriaal een risico op het aantreffen van NGE bestaat naar de situatie van 1940-1945 (inclusief naoorlogse munitieruimingen en opsporingsactiviteiten). Het NGE-risicogebied is horizontaal afgebakend, waarin zijn opgenomen: - Eventuele onzekerheden en onnauwkeurigheden uit het bronnenmateriaal (o.a. cartografische onnauwkeurigheden). - De maximale horizontale verplaatsing van NGE in de bodem.
Niet Gesprongen Explosieven - Risicokaart	NGE-Risicokaart	Cartografische weergave van het (de) NGE-Risicogebied(en).
Projectgebonden Risicoanalyse -Niet	PRA-NGE	Bureaustudie waarin het verdachte gebied binnen het NGE-Risicogebied wordt afgebakend. Daarnaast worden de risico's

Begrip	Afkorting	Definitie
Gesprongen Explosieven		van de voorgenomen reguliere werkzaamheden in relatie tot de aan te treffen NGE vastgesteld. De PRA-NGE bestaat o.a. uit: - Indien nodig het opvullen van leemten in kennis van het HVO-NGE. - De horizontale en verticale afbakening van het verdachte gebied. - Een NGE-Risicoanalyse. - Het bepalen van aanvaardbare risico's. - Het opsporingsadvies - De mogelijkheid tot een proefdetectie.
Verdacht gebied	-	De horizontale en verticale afbakening van het NGE-Risicogebied. Bij de afbakening is o.a. rekening gehouden met: - Het vaststellen van de horizontale verplaatsing van de NGE in de bodem (inkaderen NGE-Risicogebied). - De mogelijke inperking van de onzekerheden en onnauwkeurigheden uit het bronnenmateriaal. - De naoorlogse werkzaamheden (zoals ontgravingen, ophogingen etc.). - De bodemkundige parameters (zoals grondsoort en draagkracht van de grond).
Opsporingsgebied	-	Het verdachte gebied binnen het werkgebied waar voorafgaand aan de reguliere werkzaamheden de opsporing naar NGE wordt geadviseerd.
Bijdragebesluit / Gemeentefonds	-	Regeling voor Rijksfinanciering van (een deel) van de kosten voor het NGE-bodemonderzoek.
Proefdetectie	-	Een steekproef die binnen het opsporingsgebied kan worden uitgevoerd om de mate van detectieverstoring vast te stellen (de proefdetectie is non-destructief). Op basis van een proefdetectie kan de meest efficiënte opsporingsmethodiek worden bepaald en het voor de opsporing benodigde budget en de doorlooptijd worden onderbouwd.
Reguliere werkzaamheden	-	Alle door de opdrachtgever voorgenomen niet NGE-gerelateerde werkzaamheden. Enkele voorbeelden zijn civieltechnische, milieutechnische en archeologische werkzaamheden.

BIJLAGE 2 OVERZICHT VAN DE (ARCHIEF) INSTELLINGEN

- Archief van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD) in Soesterberg;
- Gemeentearchief Venray;
- Nationaal Archief (NA) in Den Haag;
- Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) in Den Haag;
- NIOD instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies in Amsterdam (NIOD);
- Bundesarchiv-Militärarchiv in Freiburg Duitsland (BAMA);
- Luchtfotocollectie en stafkaartcollectie van de afdeling GEO-informatie van het Kadaster in Zwolle (Kadaster);
- Luchtfotocollectie The National Collection of Aerial Photography (NCAP) in Edinburgh, Schotland;
- Semi-Statistische Archiefdiensten (SSA) in Rijswijk;
- The National Archives (TNA) in Londen;
- REASeuro bibliotheek.

BIJLAGE 3 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Voor dit HVO-NGE is de volgende literatuur geraadpleegd:

Afkorting	Auteur	Titel	Relevant
AME	Amersfoort, H. e.a.,	<i>Mei 1940. De strijd op Nederlands grondgebied</i> (Den Haag 2012).	Nee
BAG	Baghus, P.,	<i>Ontmoeting met de bevrijding. De ouverture in Limburg 1944-1945</i> (Baarn 1985).	Nee
BEU	Beuving, A.,	<i>Explosieven in en rondom de Peel. "Beuf en zien âld iëzer"</i> (Alpen aan den Rijn 2013).	Nee
BIL	Billekens, A. e.a.,	<i>100 jaar psychiatrie in Venray. Geschiedenis van de psychiatrische instellingen Sint Anna en Sint Servatius</i> (Zutphen 2005).	Ja
BLO	Blondel, M.	<i>Oorlog en herstel in Noord-Limburg 1940-1950</i> (Venlo 1975).	Ja
CAM1	Cammaert, A.P.M.,	<i>Het verborgen front. Geschiedenis van de georganiseerde illegaliteit in de provincie Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deel 1.</i> (Leeuwarden 1994).	Nee
CAM2	Cammaert, A.P.M.,	<i>Het verborgen front. Geschiedenis van de georganiseerde illegaliteit in de provincie Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deel 2.</i> (Leeuwarden 1994).	Nee
CAM3	Cammaert, A.P.M.,	<i>Tussen twee vuren. Fronttijd en evacuatie van de oostelijke Maasoever in Noord- en Midden-Limburg: september 1944-mei 1945</i> (Assen 1983).	Nee
DAA	Daal, van, H.	<i>Venrays ondergang en bevrijding, de strijd in 1944 om het bruggenhoofd Blerick</i> (Venray 1969).	Ja
DAG1	Redactie Dagblad Noord-Limburg	<i>Het Dagblad over Noord-Limburg 1945-1950</i> (Venlo 1975).	Nee
DAG2	Onbekend	<i>De oorlog in Noord-Limburg: terug in de tijd 1940-1990</i> (Venlo 1991).	Nee
DER1	Derix, J.,	<i>Vliegveld Venlo met een kroniek van de luchtoorlog in Z-Ned. 1941-1944. Deel 1</i> (Horst 1990).	Nee
DER2	Derix, J.,	<i>Vliegveld Venlo met een kroniek van de luchtoorlog in Z-Ned. 1941-1944. Deel 2</i> (Horst 1990).	Nee
DRI	Driessen, P.,	<i>Air Battles over 'De Peel'</i> (z.p. 1990).	Nee
DUN	Dungen, van den, E.,	<i>De Slag bij Overloon en de bevrijding van Venray</i> (Overloon 2014).	Ja
GIE	Giesbers, A.,	<i>Operation Aintree: De slag om Overloon & Venray</i> (z.p. 2004).	Ja
HAL	Onbekend	<i>Een halve eeuw Sint Anna Venray</i> (z.p. z.d.).	Ja
HEN	Hendriks, J. en Koenen, H.,	<i>D-Day in Zuid-Limburg. De bevrijding van uur tot uur, van plaats tot plaats</i> (Landgraaf 1994).	Nee
HUU	Huurman, C.,	<i>Het spoorwegbedrijf in oorlogstijd, 1939-'45</i> (Eindhoven 2001).	Nee
KEL	Onbekend	<i>Kelderleven, chronologische van de gebeurtenissen in en rond de kelders van het Sint Anna- en het Sint Servatiusgesticht in Venray van begin september tot eind oktober 1944.</i>	Ja
KEM	Kemp, M.,	<i>Limburg in den Wereldbrand</i> (Maastricht 1956).	Nee
KLE	Klep, C. en Schoenmaker, B.,	<i>De bevrijding van Nederland 1944-1945. Oorlog op de flank</i> (Den Haag 1995).	Nee
KOR	Korthals Altes, A. en in 't Veld, N.K.C.A.,	<i>Slag in de schaduw: Peel/Maas 1944-45</i> (Amsterdam 1981).	Nee
KRO	Krol, I.,	<i>"Storm over Venray". "Het duistert in het Oosten". Dagboek van Broeder Ivanus Krol</i> (z.p. z.d.).	Ja
LEV	Levels, H. en Munnicks, E.,	<i>Waar blijven de bevrijders! September – oktober 1944 van hoop naar wanhoop. Frontperiode Noord- en Midden-Limburg</i> (Den Haag, 2016).	Ja

LIE	Lieshout, van, J.W.V.,	<i>Overloon. Van slagveld naar Liberty Park</i> (Overloon 2006).	Ja
MID	Middlebrook, M., en Everitt, C.,	<i>The Bomber Command War Diaries. An operational reference book 1939-1945</i> (Leicester 1996).	Nee
NAB	Nabuurs, M.,	<i>Thomas van de Veenhoeve</i> (Oploo 2007).	Nee
OOR	Onbekend	<i>Oorlogsdagboeken september-oktober 1944</i> (z.p. z.d.).	Ja
PAA	Paape, A.H.,	<i>Donkere jaren. Episoden uit de geschiedenis van Limburg 1933-1945</i> (Assen 1969).	Nee
PAT	Pater, de, B.C. e.a.,	<i>Grote Atlas van Nederland 1930-1950</i> (Zierikzee 2005).	Nee
PEM	Peel en Maas TV Venray	<i>Venray van toen. 26 oktober 2013</i> (Venray 2013).	Ja
SNN	Stichting Nederlands Nationaal Oorlogs- en verzetsmuseum	<i>De slag bij Overloon, 26 september – 16 oktober 1944</i> (Overloon 1974).	Nee
SGLO	Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945	http://www.studiegroeppluchtoorlog.nl/	Nee
STA	Onbekend	<i>St. Anna vlagt, St. Anna rouwt, St. Anna bouwt</i> (z.p. z.d.).	Ja
UMM	Ummenthum, W.M.G. e.a.,	<i>Tweede Wereldoorlog en bevrijding in Venray e.o.</i> (Venray 1995).	Ja
WEE	Weelen, P.,	<i>Limburg bevrijd</i> (Ljubljana 1995).	Ja
WEI	Weijs, P.W.L.,	<i>De bevrijding van de gemeente Broekhuizen: November-December 1944</i> (Broekhuizen 1994).	Nee
WIL1	Wildekamp, R.,	<i>Vliegtuigcrashes en noodlandingen 1940-1945 in de gemeente Venray</i> (zp 2015).	Nee
WIL2	Willemsen, W.J.M.,	<i>Vensters op Venrays verleden</i> (Venray 2000).	Ja
ZAN	Zanden, van der, P.,	<i>De Slag om de Peel</i> (Asten 1949).	Ja
ZWA 1&2	Zwanenburg, G.J.,	<i>En Nooit was het Stil. Kroniek van een Luchtoorlog</i> (2 dln. & supplement; Oldemarkt).	Ja

Tabel 4: Verwijzing literatuur.

In de onderstaande tabellen wordt per periode de gebeurtenissen die betrekking hebben op het onderzoeksgebied weergegeven.

Vooroorlogse periode en de Duitse inval mei 1940

Duitsland was al tijden bezig met de voorbereidingen voor een overweldigende (lucht-) aanval op West-Europa. Tijdens de Duitse inval van 10 mei 1940 werden door de bombardementen voornamelijk militaire doelen en vliegvelden in het westen van Nederland getroffen. Rond Den Haag werden op verschillende plaatsen parachutisten gedropt. Het bombardement op Rotterdam van 14 mei 1940 dwong Nederland tot overgave. In het oosten van het land lagen slechts mondjesmaat kleine groepen grenstroepen en langs de IJssel lag een verdedigingslinie. Bij de Grebbelinie heeft het Nederlandse leger drie dagen hard gevochten. Voor dit project is geen relevante informatie aangetroffen.

De bezetting van 1940 tot juni 1944 (D-Day)

Nadat in 1941 de geallieerde verliezen waren gestegen en de luchtoperaties beperkt bleven, kwam er in februari 1942 een verandering in de Britse strategie. De strategie van de nachtelijke precisiebombardementen werd verlaten voor wat betreft Duitsland en vervangen door bombardementsvluchten op Duitse (industrie)steden. Op deze wijze hoopten de geallieerden het moreel van de Duitse burgers te breken. Voor de bezette gebieden gold nog altijd dat de bevolking zoveel mogelijk gespaard moest blijven en slechts doelen die voor de Duitse oorlogvoering van groot belang waren, bestookt mochten worden. In de zomer van 1942 verscheen de Amerikaanse luchtmacht ten tonele. In tegenstelling tot de Engelse *Royal Air Force* (RAF) voerden de Amerikanen hun acties overdag uit en hielden zij vast aan de precisiebombardementen. Voor dit project is geen relevante informatie aangetroffen.

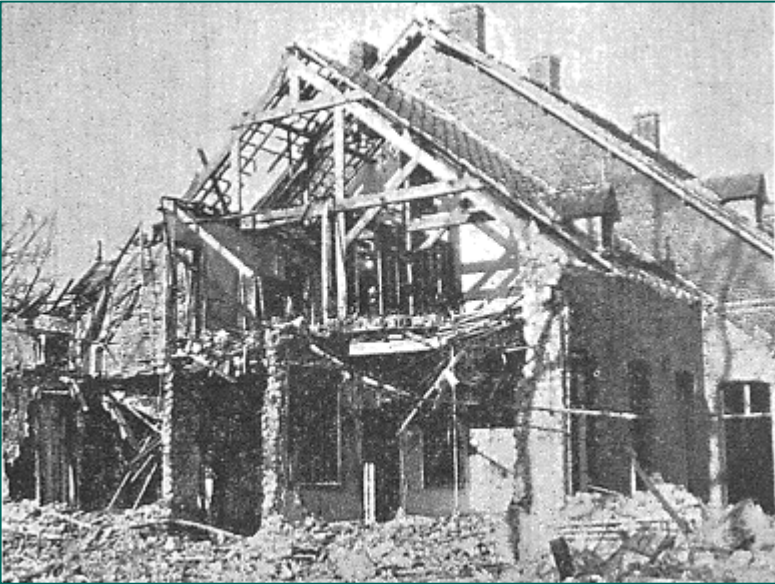
De periode juni '44 (D-Day) tot en met oktober '44

De voorbereidingen voor operatie *Overlord* waren al begin 1943 begonnen. De Duitse kustverdediging (de *Atlantikwall*) werd zwaar ondermijnd na de geslaagde geallieerde landingen op 6 juni 1944. De geallieerde opmars naar het noorden verliep redelijk voorspoedig. De geallieerde opmars werd net ten zuiden van Nederland wat vertraagd door een ijlings door de Duitsers opgetrokken verdedigingslinie.

Desondanks werd de tegenstand snel gebroken en kon operatie *Market Garden* van start gaan. In deze operatie zou de nadruk komen te liggen op de juiste afstemming en samenwerking van de luchtlandingstroepen (deel van de operatie dat de naam *Market* kreeg) en de grondtroepen (operatie *Garden*). Het primaire doel van de operatie was de inname van de bruggen over de waterwegen tussen Eindhoven en Arnhem. Om de geallieerde opmars te laten slagen was het belangrijk om de diverse steden en dorpen die op de route lagen van de opmars te bezetten en te behouden met parachutisteneenheden totdat de landlegers de steden en dorpen bevrijden. Voor dit project is de volgende informatie aangetroffen:

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
September 1944	Duitsers hadden het hek bij het kerkhof opengebroken en namen hun intrek op de boerderij. Ze ontdekten dat de weg over het St. Annaterrein eigenlijk een verbindingsweg is tussen de Overloonse- en de Maasheseweg. Er werd veel gevlogen door de geallieerden en het kanongebulder kwam steeds dichterbij. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.2.</i>	STA	30
	In de tweede helft van september 1944 slaan ongeveer Duitse soldaten hun bivak op het St. Anna terrein, vanwege het boomrijke karakter dat goede dekking biedt. Onduidelijk is welke eenheden hiervan deel uit maken. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.2.</i>	DUN	47
18 september 1944	Duitse soldaten hadden de poort aan de Overloonseweg opengebroken en vestigden zich in de boerderij. Veel goed gecamoufleerde wagens stonden in de lanen en een duizend soldaten nestelden zich in het bos. Voortdurend cirkelden geallieerde verkenningsvliegtuigen in de lucht. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.2.</i>	KEL	2
	Vele goed gecamoufleerde Duitse wagens en een duizend soldaten nestelden zich in het bos bij St. Anna. Geallieerde verkenningsvliegtuigen cirkelden rond. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.2.</i>	HAL	45
25 september 1944	De Duitse verdedigers onder bevel van Oberst Walther begonnen op 25 september met het inrichten van een frontlijn. Twee compagnieën van het 107de Panzergrenadier Bataillon installeerden zich langs de weg Oploo-Overloon. De 3de Kompanie stuurde diverse patrouilles in de richting Oploo. De halfrupsvoertuigen met de zware mitrailleurs betrokken stellingen rond Overloon en mortieren werden geconcentreerd in een bos zuidwestelijk van Overloon. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.2.</i>	LEV	154
27 september 1944	Enige granaten van de Engelsen troffen boerderijen in Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.1.</i>	KEL	3
	Frontlijn op 27 september 1944 nabij Overloon. Britse artillerie nam Duitse stellingen onophoudelijk onder vuur met artillerie.	LEV	155 en 175

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	 o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.1.		
28 september 1944	Zwaar artillerievuur op Venray. o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.1.	KEL	3
29 september 1944	Wederzijds artillerievuur en onophoudelijk vielen granaten op Venray. o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.1.	KEL	3
30 september 1944	Om de Duitse artillerieopstellingen rond Venray uit te schakelen werd er door twintig bommenwerpers van de Royal Air Force een bombardement uitgevoerd op Duitse stellingen rond Sint Anna. Enkele bommen vielen op gebouwen waardoor negentien mensen het leven verliezen. Om 17.30 uur vielen de bommen op Sint Anna. Twintig patiënten en zusters werden onder het puin vandaan gehaald. Hiervan zijn er zestien overleden. De bommen op Sint Anna veroorzaakten enorm veel schade. Het bleek dat op het St. Anna terrein 40 bommen zijn afgeworpen, waarvan het grootste gedeelte gelukkig in een bos terechtkomt.	LEV	162-163

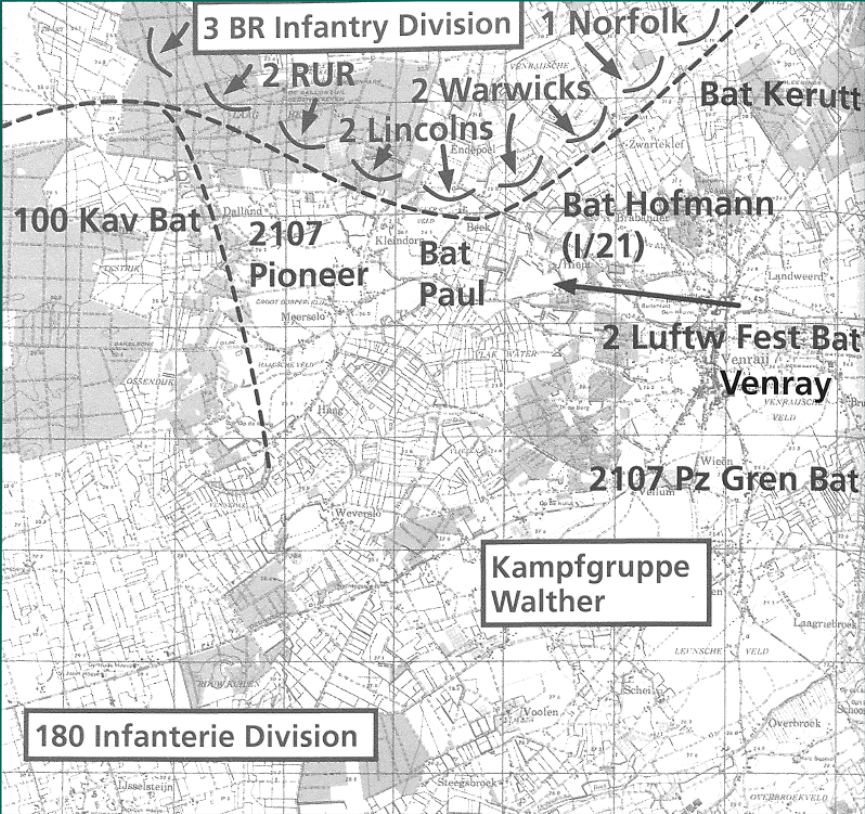
Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	 Paviljoen St. Vital na afloop van het bombardement.		
	 Paviljoen Terhaegen na afloop van het bombardement. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>		
	Een groep Duitsers stationeerde zich in de boerderij van St. Anna en bediende kanonnen, welke het doelwit zijn van een Engels bombardement in de namiddag. In de avond vielen de eerste granaten in Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>	DAA	z.b.
	Een 40-tal bommen vielen op het terrein van het Sint Anna gesticht, waarvan het grootste deel terecht kwam in een bos dat totaal werd vernield. Notre Dame en Terhaegen kregen voltreffers. Bij de kapel viel een voltreffer en de melkerij was plat waarbij een tiental Duitsers is gedood. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>	STA	31
	Engelse granaten floten over en om negen uur vielen de eerste Engelse granaten op het St. Servatiusgesticht, achter paviljoen K en voetbalterrein. Om 16:30 uur viel een veertigtal bommen op het terrein. Het grootste deel kwam in het bosje terecht dat praktisch geheel is vernield. Bij de kapel viel een voltreffer en op Terhaegen was een bom ontploft midden in een zaal van twintig bedlegerige patiënten. In de kelder van het melkhuis zat een dertigtal Duitsers en het melkhuis kreeg een voltreffer; alles stort in en bijna allen dood.	KEL	3-5

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>		
	Op 30 september 1944 werd het St. Annagesticht en de omliggende bossen flink gebombardeerd. Het bos zat vol met Duitsers, waarvan vele waren getroffen. Paviljoens Terhagen en Notre Dame kregen voltreffers en de kapel was eveneens door een bom getroffen. In Terhagen was een bom midden in een zaal vol patiënten terecht gekomen. Notre Dame werd geraakt door twee voltreffers.	KRO	zb
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>		
	Het paviljoen naar de kapel, paviljoen Vital en Terhaegen werden zwaar getroffen door granaatvuur.	WEE	139
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Duitse vrachtwagens stonden onder de appelbomen tussen Terhagen en St. Benoit. Er zijn ontelbare eenmansgaten gegraven achter het washuis en St. Benoit. Om 16.30 uur werd een 40-tal bommen op het terrein St. Anna uitgeworpen, waarvan het grootste deel terecht kwam in een bosje. De paviljoenen Notre Dame en Terhagen kregen voltreffers. Bij de kapel viel een voltreffer die veel schade veroorzaakt en in de keuken een patiënte doodde. De melkerij lag plat, een tiental Duitsers werd gedood op de boerderij.	HAL	46
1 oktober 1944	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>		
	Om 17.30 uur doken twintig bommenwerpers op de Duitse artillerie rond het St. Annagesticht. Bij het Zusterhuis was een bom gevallen schuin voor de hoofdingang, op de brandkraan.	OOR	z.b.
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.</i>		
	In de late namiddag van 30 september hadden geallieerde vliegtuigen een bombardement uitgevoerd op een Duitse artilleriestelling in het bos bij het psychiatrisch centrum St. Anna. Later op de dag, om ongeveer 20.30 uur, werden granaten vanuit de richting van Overloon op Venray afgevuurd.	WIL2	96
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.4.5 en 4.1.</i>		
	Om 12.00 uur vond een granaatbeschieting plaats door de Engelsen. St. Pieter en St. Vital worden getroffen.	STA	32
2 oktober 1944	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Rond 12.00 uur werd het St. Annagesticht door de Engelsen onder vuur genomen met artillerie. Daarbij werden St. Pieter en St. Vital getroffen.	KRO	z.b.
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Om 11.30 uur vond het tweede bombardement op St. Anna plaats. Geen doden en zelfs geen gewonden.	KEL	6
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.6.</i>		
	Het noorden van Venray werd bestookt met granaten, vooral Sint Anna. Het waarschijnlijke doel was het afsnijden van de weg, die de Duitsers dwars door Sint Anna aangelegd hebben.	LEV	334
3 oktober 1944	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Iedere dag werden granaten op het terrein afgevuurd en St. Anna gold als het meest gevaarlijke punt in het dorp. Het doel was om de verbindingsweg onder vuur te houden.	STA	34
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Iedere dag werden granaten op het St. Annaterrein afgevuurd. Het ging erom de verbindingsweg van de Overloonse- naar de Maasheseweg onder vuur te houden.	HAL	47
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Het noorden van Venray werd bestookt met granaatvuur en daarbij moest vooral het terrein van St. Anna het ontgelden.	KRO	z.b.
5 oktober 1944	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	Engelse granaten ontploften in de nabijheid van het St. Anna terrein.	KEL	6
5 oktober 1944	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>		
	De afdeling met moeilijk handelbare patiënten van St. Anna kreeg op 5 oktober een voltreffer.	GIE	67
	o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.7.</i>		

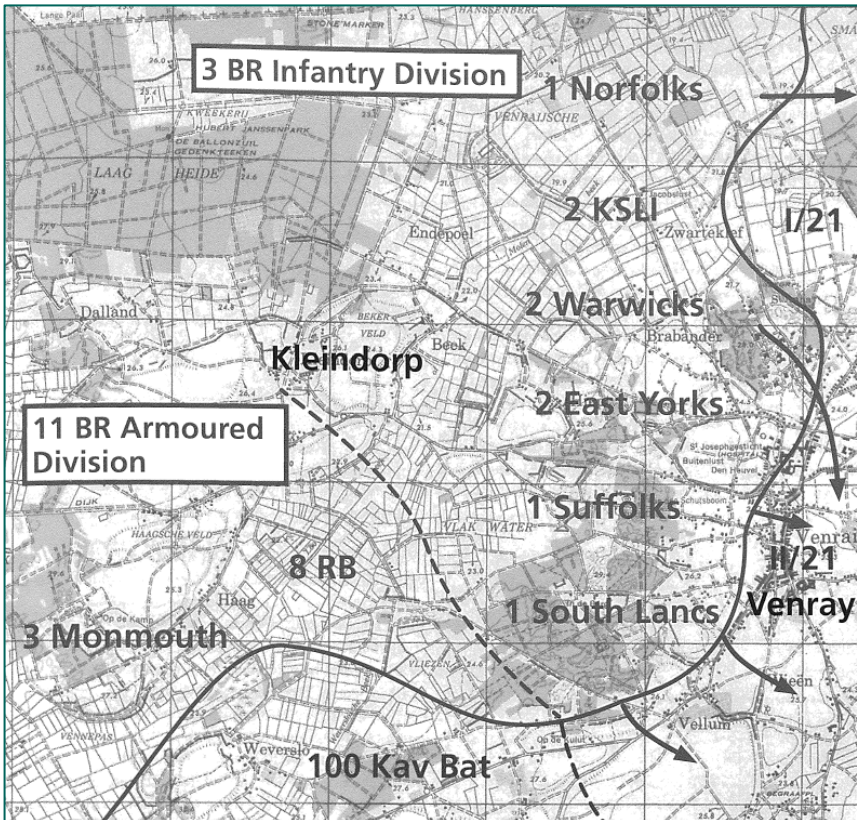
Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	Engelse vliegtuigen beschoten Duitse stellingen. Een granaat ontplofte in de boomgaard op Sint Servatius (bij paviljoen G). Hevig artillerievuur en granaten in het dorp. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.4.7 en 4.1.</i>	KEL	7
	In het middaguur barste een zware beschieting los. Granaten ontploften in de kelder van het paviljoen St. Ghislain en de achterzaal van St. Vincent. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.4.7. en 4.1.</i>	HAL	48
	Op het St. Ghislainpaviljoen viel een bom. Daarnaast werd paviljoen St. Vital met granaten beschoten. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.4.7 en 4.1.</i>	WEE	142
6 oktober 1944	Wederzijds artillerievuur. Tegen 1.30 uur ontplofte er een granaat bij de kelder van St. Ghislain met één dode. De achterzaal van St. Vincent kreeg twee voltreffers; er waren 4 doden en enige zwaargewonden. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	KEL	7
	In de avond van 6 oktober 1944 vlogen veel vliegtuigen over Venray. Een granaat trof St. Anna. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	OOR	z.b.
7 oktober 1944	Hevig artillerievuur op en rondom het St. Anna terrein. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	KEL	8
8 oktober 1944	Artillerievuur op enige afstand van het St. Anna terrein en granaten ontploften op de Stationsweg. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	KEL	8
9 oktober 1944	Om 17.00 uur granaatinslagen in de Langstraat en Vakwaterweg. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	KEL	8
10 oktober 1944	In de morgen was het betrekkelijk rustig en in de namiddag lieten de Engelsen weer horen dat ze er nog zijn. Tegen de avond vielen granaten op Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	UMM	28
	In de namiddag vielen onophoudelijk granaten in Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	KEL	8
11 oktober 1944	Zonder onderbreken beschoot het Engelse leger sinds gisteravond Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	UMM	28
	Er vielen veel granaten op Sint Anna, meest in bossen en tuinen, enkele in onbewoonde delen, zoals bovenverdiepingen, kerk en keuken. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	KEL	8
	Paviljoenen St. Bernard en St. Vital werden door granaatvuur getroffen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	OOR	z.b.
12 oktober 1944	Op 12 oktober 1944 begon operatie 'Aintree'. De eerste fase van operatie 'Aintree' bestond uit de inname van Overloon door de Britse 8th Infantry Brigade en het openen van de weg Overloon-Venray. De 9th Infantry Brigade zou dan de aanval door de bossen in de richting van Venray moeten voortzetten. Ook de bossen ten zuidwesten van Overloon moesten worden gezuiverd. De derde brigade van de divisie, 185th Infantry Brigade moest waar mogelijk ondersteuning bieden. Als inleiding lieten 36 Amerikaanse Marauder bommenwerpers rond 11.20 uur hun bommenlast vallen op Venray, een belangrijk verkeersknooppunt en distributiecentrum voor de Duitsers. Vervolgens vuurden bijna 360 stukken Britse artillerie, die ten zuiden van Oploo klaar stonden, op Duitse stellingen. De opmars verliep langzaam maar de artillerie ondersteuning was goed. Duitse soldaten kregen na de artilleriebeschieting nagenoeg geen kans om uit hun schuilplaatsen te komen. De Britten trokken vlak achter het artillerievuur op en wisten de eerste krijgsgevangenen te maken. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8.</i>	LEV	180-181
	36 B-26 Marauders van de 322 ^e Bomb Group (99 ^e Combat Wing) behorend tot de Ninth Airforce vielen Venray aan. De vliegtuigen hadden in totaal 36 x 16 = 576	WIL2	96-101

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	brisantbommen van 250 lbs in hun laadruimten. Het doel van de vlucht was de vernietiging van het wegnnet en de Duitse troepenconcentraties in Venray. Vanaf een hoogte van 3200 tot 3500 meter werden de eerste bommen afgeworpen. Uit de rapporten die onmiddellijk bij terugkeer van de vliegtuigen op het vliegveld werden opgemaakt, bleek dat 29 van de vliegtuigen hun bommenlast hebben afgeworpen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.</i>		
	Op 12 oktober 1944, om 11.00 uur, werd de strijd tussen Peel en Maas hervat. Zij begon met een artilleriebeschieting van Overloon en Venray: aanvalsdoelen van de Britse 3de Infanteriedivisie van generaal-majoor Whistler. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.</i>	LIE	76
	De dag begon met een bombardement van het verkeersknooppunt Venray door 36 Marauders. In weinige ogenblikken lag het centrum in puin en waren er 50 doden onder de burgerbevolking. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.</i>	BLO	75
	12 oktober 1944 was voor de nonnen, patiënten en evacués van St. Anna een ware verschrikking, maar de volgende dag werd nog erger: toen werd de inrichting in brand geschoten en moesten de inwonenden verhuizen naar het klooster St. Ghislain. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8.</i>	GIE	67
	Om 11:20 uur bombardeerden 36 Marauders van XIX USAAF het vitale knooppunt Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.</i>	DAA	z.b.
	Vrijwel alle Amerikaanse operaties waren naar Duitsland, maar 29 bommenwerpers deden een aanval op een spoorwegknooppunt bij Venrath, waarbij 49 ton brisant werd afgeworpen. Noot. Hoewel in het rapport als plaats waar de B-26's een spoorwegknooppunt aanvielen 'Venrath' werd genoemd, was het Venray dat werd aangevallen. Jammer genoeg viel een deel der bommen in de stad, waarbij onder de burgerbevolking slachtoffers te betreuren waren. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.</i>	ZWA2	403
	Op de hoek van de verlengde Veldstraat waren 17 grote bommen ingeslagen en op een bouwland achter de Grotestraat werden 35 bomtrechters geteld. Rond 10.30 uur namen de beschietingen nog in hevigheid toe en plotseling verschenen laag overscherende vliegtuigen en gierden er loeiend en huilend projectielen omlaag. Op het terrein van St. Servatius werden tweeëndertig zware granaat- of bomtrechters geteld. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.</i>	UMM	29-31
	Van 11:00 tot 12:30 uur werd een verschrikkelijk luchtbombardement en granaatbeschieting ondervonden, het zwaarste tot nu toe. Later bleek dat Venray ontzettend zwaar is getroffen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8.</i>	STA	39-40
	Begin operatie "Aintree" met als doel de verovering van Venray en Overloon. 160 bommen troffen het centrum van Venray dat grotendeels werd vernield. Om 9.00 uur begon een grote Engelse aanval met trommelvuur dat ruim een uur duurt. De kanonnen zwegen nauwelijks, vliegtuigen naderden en twee reeksen bommen werden afgeworpen over het gestichtsterrein en van daaruit dwars over het dorpscentrum. Er vielen 32 bommen op het voetbalveld en de landerijen van St. Anna. Praktisch de hele dag vielen Typhoons met raketbommen de grote kerktoeren in Venray aan. Ook St. Anna werd zwaar getroffen en de bomen rondom vatten vlam. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8.</i>	KEL	8-12
	De geallieerden beschouwden Venray als belangrijk knooppunt van wegen en dus, hoewel er die dag geen Duitsers waren, volgde 's morgens na een zeer zwaar	PAA	115-116

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	inleidend artillerieduel een frontale luchtaanval van oost naar west over Venray, uitgevoerd door geallieerde bommenwerpers. Het Duitse hoofdkwartier was evenwel een paar dagen tevoren naar Horst verplaatst. De vernietiging van de plaats was totaal, en dat in een plaats waar de mensen opgepakt zaten in wankelende kelders. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8.</i>		
	Van 11:00 uur tot 12:30 uur vond een verschrikkelijk luchtbombardement en granaatbeschieting op St. Anna plaats. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8.</i>	HAL	49
13 oktober 1944	Rond 15.00 uur werden harde inslagen gehoord nabij het terrein van St. Anna. Daarbij ontstond brand aan het zusterhuis. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8 4.4.9.</i>	UMM	33
	Typhoon vliegtuigen werpen verschillende bommen af en het pensioonaat "Jeruzalem" wordt in brand geschoten. Alle gebouwen branden af behalve één. St. Vital werd zwaar getroffen en ook St. Jan werd getroffen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.84.4.9.</i>	STA	40-45
	Om 15.00 uur werd het verpleegstershuis van St. Anna getroffen door brandbommen. Het vuur breidt zich snel uit; aan blussen valt niet te denken. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.84.4.9.</i>	HAL	49
	Er vielen granaten op St. Pieter en St. Vital. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	PEM	z.b.
	Rond 15.00 werd zware inslagen gehoord en bleek dat het zusterhuis van het St. Annagesticht in brand stond. De Engelsen waren in de waan dat zich in het zusterhuis en het daarachterliggende bos Duitsers aanwezig waren. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.84.4.9.</i>	OOR	z.b.
14 oktober 1944	Er vallen ook dit keer weer veel granaten op Sint Anna. Gedurende drie en een half uur werden door een honderd kanonnen tegelijk granaten afgevuurd op een bepaalde strook tussen de Overloonseweg en de Maasheseweg. Volgens een Britse officier werden in die uren 15.000 granaten op Venray afgeschoten. Ook St. Anna werd zwaar getroffen. Laat in de avond bereikten de Engelsen het terrein van St. Anna.	LEV	190-198 en 338

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	 De frontlijn kwam op 14 oktober 1944 ten noorden van het St. Anna terrein te liggen. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1. 4.4.8 Op 14 oktober 1944 beschoten Typhoons van de Engelse luchtmacht Duitse stellingen. Tijdens deze beschietingen werd ook het klooster van St. Anna aangevallen, aangezien de Engelsen in de veronderstelling waren dat Duitse soldaten zich in het klooster schuilhielden. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.10. Typhoons vielen de grote kerktoeren van Venray aan, van waaruit de Duitsers nog steeds hun operaties leidden, en de vliegtuigen vernielden met raketbommen een deel van de kerk en van de naaste omgeving. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.10. De Typhoons van No 181 Squadron voerden op aanwijzingen van een F.C.P. (Forward Control Post), bij Venray aanvallen uit op grondtroepen en de St. Petrustoren, die door de Duitsers werd gebruikt als uitkijkpost voor hun artillerie. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.10. Typhoons zetten een aanval in op de Venrayse Grote Kerk. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.10. Deze dag werden naar schatting 20.000 granaten op Venray afgevuurd. Rond de middag volgde een aanval met Typhoons, uitgerust met raketbommen. Tegen 17.00 uur werd het wat stiller, maar even later vielen weer tientallen raketten en brandbommen neer. Er braken branden uit in de Hofstraat en het pensionaat Jeruzalem. - o Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.8 4.4.10. In de namiddag werd door Typhoons het pensionaat Jeruzalem in brand geschoten. Daarnaast ging het artillerievuur door. In deze nacht brandden de meeste gebouwen van Jeruzalem af; ook de hele Hofstraat gaat in vlammen op. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.10. St. Anna werd zwaar getroffen tijdens een luchtaanval. - o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8 4.4.10.		
	Op 14 oktober 1944 beschoten Typhoons van de Engelse luchtmacht Duitse stellingen. Tijdens deze beschietingen werd ook het klooster van St. Anna aangevallen, aangezien de Engelsen in de veronderstelling waren dat Duitse soldaten zich in het klooster schuilhielden.	GIE	45
	Typhoons vielen de grote kerktoeren van Venray aan, van waaruit de Duitsers nog steeds hun operaties leidden, en de vliegtuigen vernielden met raketbommen een deel van de kerk en van de naaste omgeving.	BLO	77
	De Typhoons van No 181 Squadron voerden op aanwijzingen van een F.C.P. (Forward Control Post), bij Venray aanvallen uit op grondtroepen en de St. Petrustoren, die door de Duitsers werd gebruikt als uitkijkpost voor hun artillerie.	ZWA2	407
	Typhoons zetten een aanval in op de Venrayse Grote Kerk.	DAA	z.b.
	Deze dag werden naar schatting 20.000 granaten op Venray afgevuurd. Rond de middag volgde een aanval met Typhoons, uitgerust met raketbommen. Tegen 17.00 uur werd het wat stiller, maar even later vielen weer tientallen raketten en brandbommen neer. Er braken branden uit in de Hofstraat en het pensionaat Jeruzalem.	UMM	33-34
	In de namiddag werd door Typhoons het pensionaat Jeruzalem in brand geschoten. Daarnaast ging het artillerievuur door. In deze nacht brandden de meeste gebouwen van Jeruzalem af; ook de hele Hofstraat gaat in vlammen op.	HAL	50
	St. Anna werd zwaar getroffen tijdens een luchtaanval.	OOR	z.b.

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	St. Vincent werd door granaten getroffen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	PEM	z.b.
15 oktober 1944	Een dag van betrekkelijke rust al gierden wel granaten over de praktisch geheel verwoest kom van Venray. Typhoons kwamen terug, maar schieten geen munitie meer af. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.11.</i>	DAA	z.b.
	St. Vincent stond in brand, omdat een zonnenscherm vanuit de lucht door mitrailleurs werd geraakt. St. Vital is zwaar getroffen. Verder is een granaat ingeslagen bij St. Jozef en ook St. Jan werd getroffen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.11.</i>	HAL	50
16 oktober 1944	Engelse troepen bereikten het buurtschap Brabander aan de secundaire weg van Overloon naar Venray en konden in de avond doorstoten naar de buitenwijken van Venray bij het klooster St. Anna. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	GIE	58
	St. Anna kwam in de ochtend onder vuur te liggen. In de avond bereikten de eerste Engelse troepen St. Anna. De C-compagnie van de Warwicks drong door tot de terreinen van St. Anna en de soldaten ontdekten dat ze bezig waren aan de bevrijding van een ziekenhuis. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	DAA	z.b.
	Op 16 oktober 1944 zette de Engelse infanterie de aanval in op Venray, voorafgegaan door een drie uur durend artilleriebombardement dat zich vooral leek te richten op St. Anna, aan de doorgaande weg naar Overloon. Het Engelsen vermoeden was dat de Duitsers zich daar verschanst hadden. De Duitsers waren die dag echter juist bezig om hun troepen terug te trekken naar het zuiden en het oosten. De hele dag ratelden mitrailleurs en ontploften er granaten in Venray. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	DUN	94
	Gedurende drie en een half uur werden door 100 à 150 kanonnen 15.000 granaten afgevuurd op een strook tussen de Overloonse- een Maasheeseweg. St. Anna ligt midden in het gebied en kreeg duizenden granaten. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	STA	45
	Zwaar artillerievuur op Sint Anna waarbij gedurende drie en een half uur 15.000 granaten worden afgeschoten op Venray door 100 tot 150 kanonnen. St. Anna ligt midden in het beschoten gebied en kreeg duizenden granaten. Links en rechts lagen granaten en scherven als gezaaid. De gevel van St. Ghislain had niet minder dan 17 inslagen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	KEL	12-13
	In Venray werd een verwoede strijd geleverd en het duurde ettelijke dagen voordat het dorp van Duitsers gezuiverd was. Deze verdedigden zich hardnekkig. Venijnige straatgevechten speelden zich in Venray af, waarbij soms huis voor huis veroverd moest worden. De prachtige kerk en het beroemde gesticht Jerusalem werden in ruïnes herschepen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	ZAN	86
	Op 16 oktober barstte een enorme schietpartij los. Duizenden granaten raakten het terrein van St. Anna. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	WEE	143
	Om 7.30 uur begon een drie en een half uur durende artilleriebeschieting door 100 tot 150 kanonnen op een strook tussen de Overloonse- en de Maasheeseweg. Volgens een Engelse officier zijn in die uren 15.000 granaten op Venray afgeschoten. Na afloop was de weg bezaaid met bommen en met granaatrechters doorzeefd. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	HAL	51
17 oktober 1944	De legereenheid 2 Warwicks trok verder in de richting van Venray en gingen in stelling aan de noordkant van Venray. In de nacht van 17 op 18 oktober slaagde een patrouille onder leiding van Lieutenant Hosker er in om Sint Servatius te bereiken. De Engelsen bevrijdden ook St. Anna.	LEV	207 en 209

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	 o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	Op 17 oktober 1944 vuurden de Duitsers en de Engelsen over en weer. St. Anna werd bevrijd door Engelse soldaten, waarna de strijd zich verder verplaatste naar het centrum van Venray.	DUN	94-95
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	In de namiddag stond de hele Britse Infanterie Divisie op Venrays grondgebied.	DAA	z.b.
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	Het terrein van St. Anna lag zwaar onder vuur en de eerste Engelsen installeren zich in de kelder van de bakkerij. Granaten fluiten over het hoofd en Engelse tanks rijden onafgebroken over het terrein.	STA	47
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	Op Servaas sloeg een granaat in de kelder. Het St. Annagesticht kwam in Engelse handen, maar de beschietingen gingen gewoon door. Engelse tanks reden onafgebroken over het terrein.	KEL	13
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	Vroeg in de ochtend werd St. Anna bevrijd en weet een eerste patrouille zelfs door te stoten tot het St. Servatiusklooster.	GIE	61
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	Straatgevechten in het noorden van Venray. Het St. Annagesticht was in Engelse handen.	OOR	z.b.
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
18 oktober 1944	Een patrouille van de Warwicks deed de ontdekking van het Servatiuscomplex vrij is van de vijand. Om 13.00 uur is de hele kom van Venray in Britse handen.	DAA	z.b.
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		
	Een Captain van Civil Affairs stelde vast dat het St. Annagesticht is gebombardeerd, omdat men aan het hoofdkwartier had verteld dat het vol Duitsers zat. Het kanon bulderde weer en de ene granaat volgde op de ander, dit keer ook vanaf de voorkant van de Duitsers.	STA	49-51
	o Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8		

Datum/jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	Venray was bevrijd en in de namiddag kwam de stad onder Duits granaatvuur te liggen. De Engelsen nestelden zich in de paviljoens en het gesticht werd direct bestookt door de Duitse artillerie. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	KEL	14
	Voor dag en dauw begonnen op 18 oktober de voorbereidende beschietingen. Na heftige straatgevechten kon Venray omstreeks het middaguur worden bezet. De Britse 11de Tankdivisie maakte front. De Amerikaanse 7de Tankdivisie sloot aan. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	LIE	77
	Het 1 South Lancs begon op 18 oktober al vroeg vanuit het centrum van Venray met de opmars in de richting van de noordelijk delen van Venray. Ook nu kwam het tot zware gevechten waarbij er aan Britse zijde veel slachtoffers vielen. De panden waren door de beschietingen zwaar beschadigd. De soldaten zagen in de gebouwen van Sint Anna het regenwater langs de wanden van de kamers stromen. Ruim 72 artilleriestukken, 25 ponders, verleenden dag en nacht steun aan de infanterie. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	LEV	215
19 oktober 1944	Venray kwam onder het vuur van Duits geschut te liggen. De Engelsen begonnen met de evacuatie van Huize St. Anna. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	DAA	z.b.
	Om 6.00 uur vond een heftige beschieting plaats op Venray en St. Servatius. Daar waar de Engelsen als het ware in het wilde weg schoten, werd door de Duitsers veel nauwkeuriger gemikt. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	KEL	17
	Een granaat ontplofte achter het lijkenhuisje. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	HAL	56
20 oktober 1944	Oorlogscorrespondent Chris Buckley schreef in de Daily Telegraph geen dorpen te hebben gezien, die zo zijn vernield als Overloon en Venray. Bijna 80% van de woningen en boerderijen is verwoest. Het klooster Jeruzalem is een grote ruïne en de psychiatrische instellingen St. Anna en St. Servatius zijn zwaar beschadigd. Door de vijand zijn ongeveer 13.000 mijnen gelegd. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	UMM	41-42
	Op 20 oktober werd begonnen met de evacuatie van de psychiatrische inrichtingen en delen van de stad. Overal lag puin en rommel en zijn bomkraters zichtbaar als gevolg van de zware beschietingen van het complex. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	LEV	226
	Herhaaldelijk suïdsen granaten over St. Anna. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	STA	59
	De hele dag werd over en weer geschoten de keuken van Servaas kreeg vijf voltreffers te incasseren. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	KEL	17
	Vaak suizen granaten over het terrein van St. Anna. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	HAL	56
	Bij St. Anna werd een salvo van Duitse granaten ontvangen. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	STA	54-57
21 oktober 1944	Venray lag voortdurend onder vuur door Duitse artillerie. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	KEL	17

Tabel 5: Overzicht gebeurtenissen juni t/m oktober 1944.

Winter '44-'45 tot en met de Duitse capitulatie mei 1945

De operatie *Market Garden* was voor de geallieerden uiteindelijk geen succes; het leverde strategisch weinig baat op. In de winter van 1944-1945 lag het front nagenoeg onbeweeglijk stil, dwars door Nederland, vanaf de Oosterschelde via Moerdijk richting Nijmegen. In die periode namen de grondgevechten af, maar werden de luchtgevechten en bombardementsvluchten richting Duitsland geïntensiveerd. Ook boven de bezette gebieden in Nederland nam het aantal luchtactiviteiten toe. Voor dit project is de volgende informatie aangetroffen:

Datum / jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
Winter 1944	Sommige omliggende dorpen in de omgeving van Venray bleven nog wekenlang in Duitse handen na de bevrijding van Venray. Hierdoor bleef Venray nog geruime tijd een frontstad en was het herhaaldelijk doelwit van Duitse artilleriebeschietingen, die nog aan beide zijden van de Maas stonden opgesteld. o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.4.4.8</i>	DUN	95

Naoorlogse periode

Direct na de oorlog is gestart met de wederopbouw van Nederland. Onderdeel van de wederopbouw was het opruimen van oorlogsstellingen, als bunkers en het ruimen van achtergebleven NGE. Duitse krijgsgevangenen werden aan het werk gezet om de aanwezige mijnevelden te ruimen. Voor dit project is de volgende informatie aangetroffen.

Datum / jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
November 1945	Van de 11 paviljoenen voor patiënten, verkeren er nog maar 5 ⅓ in enigszins bruikbare toestand. o <i>Relevant, aanwijzing dat St. Anna terrein hard is getroffen door de oorlog.</i>	HAL	72
11 februari 1981	Ongeval in een schuurtje aan de Broekweg met een Britse schokbuis No. 117. o <i>Relevant, aanwijzing dat NGE is achtergebleven op het terrein.4.4.8</i>	BEU	17
1986	Na de oorlog werden enkele gebouwen van het St. Annagesticht gesloopt en werden nieuwe paviljoens gebouwd. o <i>Relevant, aanwijzing dat St. Anna terrein hard is getroffen door de oorlog.</i>	BIL	46

Datum / jaar	Gebeurtenis	Bron	Pag.
	Sint Anna <i>Plattegrond anno 1986</i> 1. Hoofdgebouw/Kapel/Klooster 2. Sint Vincent 3. Sint Paulo 4. Sint Jozef 5. Centrumgebouw 6. Sint Pieter/Afdeling M 7. Sint Benoît 8. SintDonatus 9. Werkplaatsen 10. Apotheek 11. Sint Jan 12. Sint Bernard 13. Schouwburg/Restaurant 14. Voormalige begraafplaats 15. Sportveld 16. Tuinderij 17. Boerderij 18. Vollère 19. Internenhuis 20. Sportzaal 21. Don Bosco 22. Huisjes Sancta Maria 23. Sint Eugène 24. 't Kempke 25. d'n Heuvel o <i>Relevant, locatieaanduidingen.4.4.8</i>		

Tabel 6: Overzicht gebeurtenissen naoorlogse periode.

BIJLAGE 4 GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN

Voor dit onderzoek zijn in de volgende archieven relevante stukken aangetroffen:

- Gemeentearchief Venray
- Nationaal Archief (NA)
- Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)
- Nederlands instituut voor oorlogs-, Holocaust en genocidestudies (NIOD)
- Bundesarchiv-Abteilung Militärarchiv (BAMA)

Gemeentearchief Venray

Toegang 004: Gemeentebestuur Venray, 1815-1941.	
Inventaris 2109	Militaire zaken: het houden van legeroefeningen in de omgeving van Venray en de inkwartiering van soldaten (1930-83).
Niet relevant, betreft algemene zaken.	
Inventaris 3241	Militaire zaken: vaststelling van de instructie voor het hoofd van de Luchtbeschermingsdienst; verstrekking van inlichtingen aan het provinciaal bestuur over de organisatie van de dienst (1937-69).
Niet relevant, betreft algemene zaken.	
Inventaris 3628	Luchtbeschermingswet: organisatie van de luchtbescherming en melding van bijzondere gebeurtenissen in het kader van de Duits-Engelse luchtoorlog (1940-69).
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 3630	Militaire zaken: afkondiging van de bekendmakingen van het Militair Gezag; demobilisatie en inlevering van rijksgoederen. 1940.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 3631	Militaire zaken: inkwartiering van eenheden van de Duitse Wehrmacht (1940-83)
Niet relevant, betreft algemene zaken.	
Inventaris 3696	Bezetting/Oorlog: bekendmaking van maatregelen op last van de Duitse bezetter; vordering van motorrijtuigen en paarden; inlevering van wapens en munitie; opruiming van mijnevelden; uitgifte van levensmiddelenbons; vergoeding van verrichtingen voor het Duitse leger; herstel van oorlogsschade; verstrekking van gegevens over verenigingen en stichtingen binnen de gemeente (1940-162; 163).
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 3731	Luchtbeschermingswet: organisatie van de luchtbescherming en melding van bijzondere gebeurtenissen in het kader van de Duits-Engelse luchtoorlog (1941-69).
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 3732	Militaire zaken: verstrekking van inlichtingen over gesneuvelde militairen uit Venray en uitkering van vergoedingen aan oorlogsgewonden en nabestaanden van gesneuvelde militairen (1941-80; 81).
Niet relevant, geen relatie met NGE.	
Inventaris 3798	Hulpverlening oorlogsslachtoffers: bemiddeling bij het verkrijgen van financiële steun voor particulieren die schade hebben geleden aan onroerend goed als gevolg van oorlogsgeweld (1941-148).
• 28 november 1940, bominslag geweest waarbij diverse huizen zijn beschadigd omgeving Overloonseweg, Beekweg, Broekweg en Laagheidseweg. - o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.1.</i>	

Inventaris 3801	Bezetting/Oorlog: bekendmaking van maatregelen en uitvoering van verordeningen op last van de Duitse bezetter; bemiddeling bij het verkrijgen van schadeloosstelling voor inbeslagname van gronden, defensieschade, oorlogsschade aan woningen en gevorderde voertuigen (1941-1962; 163).
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 6561	Opgaven betreffende de inkwartiering van Duitse soldaten bij particulieren en bij instellingen, 1940. Venray-dorp en scholen.
Niet relevant, betreft enkel lijsten van burgers die aangeven hoeveel ruimte ze hebben voor inkwartiering van Duitse soldaten.	
Inventaris 6562	Opgaven betreffende de inkwartiering van Duitse soldaten bij particulieren en bij instellingen, 1940. Venray-kerkdorpen.
Niet relevant, betreft enkel lijsten van burgers die aangeven hoeveel ruimte ze hebben voor inkwartiering van Duitse soldaten.	

Toegang 005: Gemeentebestuur Venray, 1942-1990.	
Inventaris 3881	Herstel wegens oorlogsschade aan het gemeentehuis Grote Markt 1 en dienstgebouwen Grote Markt 12 en Marktstraat 10, 1942-1949.
Niet relevant, betreft bouwdoossier aangaande onroerend goed en meubilair.	
Inventaris 3913	Herstel wegens oorlogsschade aan gemeentewoningen: Grotestraat 11, Marktstraat 10, Kruisstraat 7, Gasstraat 4 en de landbouwschool, 1945-1955.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 3994	Herstel wegens oorlogsschade en verbetering van het kantoorgebouw van Gemeentewerken 'Onder de Boog', Grote Markt 12, 1947.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 4001	Organisatie en liquidatie van de Luchtbeschermingsdienst (LBD), 1942-1945.
Niet relevant, algemene stukken.	
Inventaris 4003	Registratie en vordering van vervoermiddelen, ten behoeve van de LBD: correspondentie inzake benzineverbruik en uitrusting; circulaire van de hoofdinspecteur voor de LBD, 1942-1948.
29 juli 1943, ontbranden van een staaftandbom, ter plaatse "De Brabander", waarbij een persoon wordt gedood en twee gewond raken. <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.3.</i> - Melding dat op 5 november 1943 twintig staaftandbommen zijn afgeworpen in de gemeente Venray. <i>Niet relevant, precieze locatie is niet bekend.</i>	
Inventaris 4173	Onteigening en aankoop van materialen, puin en restanten opstellen, ten behoeve van de wederopbouw; verzamelstaten van schadegevallen door oorlogsgeweld in oktober 1944, 1944-1950.
Niet relevant, geen vermeldingen waardoor schade is ontstaan.	
Inventaris 4174	Ruimen van puin in en uit straten, panden en funderingen; noodherstel van panden, met financiële afhandeling van het geheel, 1945-1956.
Niet relevant, algemene stukken.	
Inventaris 4246	Melding van bijzondere gebeurtenissen. 1942-1944.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	

Inventaris 4249	Inlevering van wapens op last van het Militair Gezag, 1945.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 4401	Verstreking van inlichtingen en verklaringen met betrekking tot oorlogsgetroffenen, 1945.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 4971	Herstellen van oorlogsschade aan de openbare pomp op de Grote Markt, 1951-1956.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 5118	Ruimen van mijnevelden, munitie en explosieven; diefstal en vondst van munitie en ongelukken ten gevolge van springstof, 1943-1986.
- Opgave van plaatsen waar zich nog niet ontplofte projectielen en mijnevelden bevinden (zonder datum, na 31 oktober 1944): - Een projectiel tussen boerderij en kerk langs een paadje in het St. Annagesticht. - Een projectiel onder linkerhoek onder de woning aan de Smakterweg 2. - Overzicht mijnen, niet ontplofte projectielen, geschreven op 9 maart 1945: - Mijnen aan de Maasheseweg. - Akkerweg 4, mijnen en munitie achter het huis. - Beekweg 16, granaten tegen het huis. - Overloonseweg 49, mijnen en granaten bij St. Anna. - Mijnen aan de Nieuwe Molen aan de Overloonseweg en in de Spurkt aan de Smakterweg. - Elf mijnen aan de Laagheidseweg. - Buitenweg 4, mijnen, pantservuisten, granaten, phosphorbom. Tevens op woeste grond achter de Overloonseweg allerlei rommel. Wellicht ook gesneuvelden militairen. Land is onder water gelopen. - Laagheidseweg, soort fles, waarschijnlijk om brand te stichten, vlak achter het huis. - Overloonseweg, mijnen langs de beek en achter perceel B. 27a. - Zwarte Klef, mijnen bij een perceel voor het huis en een perceel aan de Nieuwe Molen (café). - Zwarte Klef, mijnen voor het huis van Swinkels, Zwarte Klef B 33. - Terreinen van St. Anna, 72 ha., ontplofte projectielen, pantservuisten, handgranaten en twee mijnevelden. - Zwarte Klef, twee projectielen, een pantservuist en wat munitie om het huis van Rongen. 29 oktober 1945, brief van de burgemeester van Venray aan het Commissariaat Noodvoorziening in de geteisterde gebieden aangaande ruimen van een grote partij munitie op een terrein aan de Maasheseweg, nabij de zogenaamde puinplaats. 23 januari 1946, brief van de burgemeester van Venray aan de heer Luitenant-Kolonel van Hasselt inzake melding grote hoeveelheid munitie aan de Nieuwhuisweg. 22 augustus 1945, brief van de burgemeester van Venray aan de Heer Commissaris der Koningin in Limburg inzake melding van onder andere grote hoeveelheden Engelse en Duitse munitie aan den Nieuwe Huisweg nabij de gemeentelijke puinplaats. 26 juli 1946, brief van de burgemeester Venray dat er geen opslagplaatsen van achtergebleven vuurwapens of munitie meer zijn. - Lijst met opgave van granaten, handgranaten, pantservuisten, mortieren en andere projectielen: - Broekweg: mortieren - Beekweg 16: mortieren - Smakterweg: drie granaten - Zwarte Klef: mijnen 30 maart 1948, brief van de burgemeester van Venray aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken Bureau Hulpverleningsdienst met overzicht aangetroffen en opgeruimde munitie in het tijdvak 21 – 27 maart 1948: - Een pantservuist en twee granaten bij A. H.M. Marcellis, Brabander A16 (Venraysbroek 1).	

- o Een handgranaat bij Rooyacker, Broekweg 10. - o Zes mortiergranaten en een handgranaat in de beek aan de Overloonseweg. - o Twee mijnen en div. projectielen bij Robben, Smakterweg 5. - o Een handgranaat en een granaat bij Engels, Buitenweg 7. - o Een granaat bij Van Soest, Overloonseweg 3. • 9 april 1947, verklaring van de burgemeester van Venray dat in de gehele gemeente ongeveer 25.000 à 30.000 mijnen en aanzienlijke hoeveelheden munitie verspreid lagen na de bevrijding.	
o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1.3 en 4.3.</i>	
Inventaris 5139	Verslag van de branden, ontstaan door oorlogshandelingen en de inzet van de brandweer in 1944, opgesteld door brandmeester C. Jansen, met een inleiding van brandweercommandant A. van Schendel, 1945.
Niet relevant, algemene stukken.	
Inventaris 5140	Brandrapporten en overzichten van de alarmering van de brandweer, 1942-1946.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 5727	Afhandeling van schade aan gemeentebossen ten gevolge van oorlogshandelingen, 1945-1951.
Niet relevant, financieel dossier.	
Inventaris 6137	Opgaven en afhandeling van oorlogsschade aan woningen, boerderijen en goederen ten gevolge van oorlogsgeweld, 1940-1944.
• 30-31 mei 1942, een brisantbom ontploft in de omgeving van Overloonseweg 24 en 26. - o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.2.</i> • 25 juli 1943, brandbommen vallen op een woning aan de Buitenweg 6 in Venray. - o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.3.</i> • 25 februari 1944, om omstreeks 21.00 uur heeft boven Venray een luchtgevecht plaatsgevonden en zijn brisantbommen neergekomen op het St. Anna terrein. In het dennenbos op ongeveer 50 meter afstand van het paviljoen St. Jan bevond zich een krater en waren ongeveer 70 à 80 bommen ontworteld zijn. Het paviljoen St. Benoit was ernstig beschadigd aan het dak. Op het terrein achter het Zustershuis werd op ongeveer 50 meter afstand in een dennenbos een gat in de grond aangetroffen, met vermoedelijk een blindganger. In een weiland behorend tot het St. Anna terrein werd eveneens een bomkrater aangetroffen. Na verder onderzoek bleek dat tevens een bom was ontploft op een stuk bouwland tussen de Maasheseweg en Smakterweg. - o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.4.</i>	
Inventaris 6139	Opgaven ten behoeve van de statistiek van door oorlog of door brand verwoeste woningen, 1942-1947.
• 25 juli 1943, brandbommen vallen bij de Broekweg. - o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.3.</i>	
Inventaris 6141	Lijst van door oorlogsgeweld verwoeste panden in oktober 1944, 1944-1946.
Niet relevant, geen vermeldingen over de schadeoorzaak.	
Inventaris 6594	Verstrekken van inlichtingen over het verloop van de Tweede Wereldoorlog in Venray; opgave van namen voor een erelijst van gesneuvelden; opgave van het aantal geallieerde vliegtuigen dat is neergestort en verstrekking van gegevens over het illegale blad 'De Zwijger', 1945-1950.
• 8 mei 1946, brief van de burgemeester van Venray met inlichtingen over het verloop van de oorlog. In het tijdvak 30 september – 15 oktober 1944 heeft Venray 4 bombardementen van de RAF te verduren gekregen. Van 27 september 1944 tot begin februari 1945 ligt Venray voortdurend onder granaatvuur, eerst van de Engelsen en later van de Duitsers. De psychiatrische inrichting St. Anna moest een bombardement van de RAF doorstaan en werd zwaar beschadigd. - o <i>Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.5.</i>	

16 juli 1952, brief van de burgemeester van Venray met o.a. vermelding dat op 30 september 1944 het bombardement op het St. Annagesticht plaatsvond, hetgeen grote materiele schade ten gevolge had en waarbij tientallen doden en gewonden te betreuren vielen. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.	
Inventaris 6596	Vordering van gebouwen en grond door Duitse militairen, 1942-1944.
Niet relevant, geen relatie met NGE.	
Inventaris 6598	Vordering van gebouwen en materialen door geallieerde militairen, 1944-1946.
Niet relevant, geen relatie met NGE.	
Inventaris 6600	Schadeloosstelling door de Staat der Nederlanden van geleden schade door de gemeente in verband met de aanleg van het Defensiekanaal en ruiming van verdedigingswerken binnen de gemeente, 1939-1951.
Niet relevant, geen informatie over onderzoeksgebied.	
Inventaris 6724	Inventarisatie van de oorlogsschade aan de gebouwen van de psychiatrische inrichtingen St. Servaas en St. Anna, 1946-1947.
- Vanaf 30 september 1944 werd de Psychiatrische Inrichting St. Anna in hevige mate door oorlogshandelingen getroffen (luchtbombardementen, brandbommen, granaatvuur, tankslag op het terrein). Na de bevrijding, op 18 oktober 1944, moest de Inrichting door de bewoners worden ontruimd en werd zij bezet door geallieerde militairen. De laatste geallieerde militairen verlieten in april 1945 de Inrichting. Het gevolg van een en ander was, dat in St. Anna niet één lokaliteit werd gevonden, welke niet tenminste beschadigd was. Ook park, bos en heide hadden hevig geleden. - Drie paviljoens voor patiënten moesten worden gesloopt tot op de fundamenteën. Eén paviljoen voor patiënten werd gedeeltelijk gesloopt. Eén paviljoen voor patiënten is dusdanig hard getroffen dat het niet snel zal worden hersteld. De garages en het gebouw voor de waterinstallatie waren onherstelbaar beschadigd boven de fundamenteën. Van de melkerij was het boven de kelder gelegen deel bijna geheel weggeslagen. De tweede verdieping en de zolderverdieping van het verpleegstershuis waren verdwenen. Het geboomte op het terrein moest voor meer dan 75% direct worden gerooid. - Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.	
Inventaris 6740	Rapporten van de burgemeester inzake de toestand binnen de gemeente, gezien vanuit politieel oogpunt, 1942-1944.
Niet relevant, algemene stukken.	
Inventaris 6741	Rapporten van de Marechaussee en de Rijkspolitie groep Venray inzake de toestand binnen de gemeente, gezien vanuit politieel oogpunt, 1945-1946, afschriften.
Niet relevant, algemene stukken.	
Inventaris 6742	Rapporten en processen-verbaal van de gemeentepolitie, 1938, 1940-1943.
Niet relevant, geen relatie met NGE.	
Inventaris 6743	Rapporten en processen-verbaal van de Marechaussee en de Rijkspolitie brigade/groep Venray, 1940-1949, 1951-1955, afschriften.
28 november 1940, rapport marechaussee brigade Venray inzake ontploffen van vier bommen tussen huizen aan de Broekweg. Verder wordt een gat in de grond ontdekt van een blindganger van een vliegtuigbom. De blindganger bevindt zich in het talud van den kunstweg Venray-Overloon, ter hoogte van de Broekweg, op ongeveer 40 meter afstand van een trechter waar een bom was ontploft. De ontplofte bommen maken kraters met een middenlijn van 6,5 – 7,0 meter en een diepte van ongeveer twee meter. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.1.	
Inventaris 6744	Ingekomen meldings- en alarmeringsberichten en minuten van uitgaande berichten betreffende de openbare orde en veiligheid, 1941-1944.
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	

Inventaris 6772	Organisatie en personeel van de luchtbeschermingsdienst, 1939-1946.
Niet relevant, algemene stukken.	

Toegang 006: Archief Gemeente Politie Venray. Blok 1. Periode: 1897-1942	
Doos 10	31. Rapporten 1941 32. Rapporten 1942 33. Rapporten 1943 34. Diverse stukken 1926-1941
Niet relevant, geen relatie met NGE en/of oorlogshandelingen buiten onderzoeksgebied.	
Doos 11	39. Ingekomen stukken 1940
Niet relevant, betreft bevolkingsregisters.	
Doos 12	40. Ingekomen stukken 1941 1 ^e helft 41. Ingekomen stukken 1941 2 ^e helft 42. Ingekomen stukken 1942 43. Ingekomen stukken 1943
Niet relevant, geen relatie met NGE en/of oorlogshandelingen buiten onderzoeksgebied.	

Toegang 163: Collectie W.J.M. Willemsen. Documentatie Tweede Wereldoorlog	
Inventaris 1	Onderzoek naar de luchtoorlog en het neerstorten van geallieerde en Duitse vliegtuigen op het grondgebied van Venray tijdens de Tweede Wereldoorlog (4 mappen).
Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.	
Inventaris 13	Dagboeken en oorlogsherinneringen, in 1946-1948 ingestuurd aan de redactie van Peel en Maas: -?, Psychiatrische inrichting St. Anna
- Op 30 september 1944 werd het St. Anna terrein getroffen door een bombardement. Vooral de bossen van het terrein waren doelwitten, aangezien Duitse soldaten zich daar ophielden. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5. - Op 6 oktober 1944 vallen er vijf doden op het St. Anna terrein door neerkomende granaten. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1. - Op 12 oktober 1944 om 20.15 uur sloegen granaten in op het St. Annagesticht. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1. - Op 17 oktober 1944 werd er op het St. Anna terrein gevochten door Duitse en Engelse soldaten. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1. s - Duitse soldaten hadden zich opgehouden in de bossen van het St. Anna terrein, maar waren op 18 oktober weggetrokken. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.	
Inventaris 16	Chronologische kroniek van de bevrijding van Venray; bibliografie 'strijd om de Nederrijn'; herdenkingen en tentoonstellingen
- Op 29 september 1944 vielen de eerste Engelse granaten op Venray. Vanaf deze dag lag Venray regelmatig onder geschutvuur. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1. - Op 30 september 1944 wierpen twintig Engelse vliegtuigen bommen af op het ziekenhuis en boerderij van het St Annagesticht. De aanval was gericht op een Duitse artilleriestelling in het bos op het St. Anna terrein. In totaal werden 40 bommen afgeworpen, waarvan het merendeel in het bos terecht kwam. - Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.5.	

- Op 1 oktober werden voor het eerst paviljoens op het St. Anna terrein geraakt door granaatvuur.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.*
- Op 12 oktober 1944 werd een zwaar bombardement uitgevoerd op Venray door 36 Marauders van de Amerikaanse luchtmacht. In totaal treffen 160 bommen het centrum van Venray, dat grotendeels verwoest werd.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.*
- Op 14 oktober 1944 werd een nieuwe luchtaanval uitgevoerd op Venray. Daarbij werd ook St. Anna getroffen.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.10.*
- Op 15 oktober werd het St. Anna terrein wederom geraakt door granaten.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.*
- Op 16 oktober 1944 vielen tussen de Overloonseweg en Maasheseweg 15.000 granaten.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.*
- Op 17 oktober 1944 vonden er straatgevechten plaats in het noordelijk deel van Venray. Het St. Annagesticht was in Engelse handen.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.*
- In de namiddag van 18 oktober 1944 kwam Venray onder Duits granaatvuur te liggen.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.1.*
- Verslag van H. Keulards over het bombardement op 12 oktober 1944: Nadat 's morgens eerst een zwaar inleidend artilleriebombardement had plaatsgevonden, volgde tussen 11.21 en 11.33 uur een luchtaanval, uitgevoerd door Amerikaanse Marauder bommenwerpers, behorende tot de 322 Bomb Group van de Ninth American Air Force, opgestegen vanaf Beauvais-Tille in Frankrijk en geëscorteerd door negen Tempest V jagers van het 56 Squadron, welke op vliegbasis Volkel waren gestationeerd. In enkele minuten tijd werden door 29 bommenwerpers in totaal 447 bommen van 250 lbs afgeworpen, hoofdzakelijk bedoeld voor de Duitse troepenconcentraties en om het wegennet te blokkeren.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.8.*
- Lijst met bombardement op Venray, lopende tot en met 26 juli 1943. Op 28 november 1940 kwamen bommen neer bij de Broekweg in Venray. Op 26 juli 1943 kwamen brandbommen neer bij de Broekweg in Venray.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragraaf 4.4.1.*

Inventaris 17	Artikelen uit kranten en tijdschriften over de slag om Overloon en Venray, hoofdzakelijk uit de Peel en Maas.
---------------	---

Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.

Inventaris 18	Reproducties van artikelen uit Engelse kranten en uitgaven van het verzet over de slag om Overloon en Venray.
---------------	---

Niet relevant, buiten onderzoeksgebied.

Inventaris 22	Reproducties van diverse archiefdocumenten en krantenartikelen uit de periode 1940-1945 (processen-verbaal; circulaires; opgaven en verslagen).
---------------	---

- Om 17.30 uur op 30 september 1944 vielen bommen op het St. Annagesticht. Het ziekenhuis en een boerderij, waarin Duitse soldaten zaten, werden getroffen. Om 20.30 uur werd het terrein van St. Anna beschoten met granaten.
 - o *Relevant, verdere evaluatie in paragrafen 4.1 en 4.4.5.*

Toegang 168: Aanvulling op de inventaris van de archieven van het gemeentebestuur 1942-1990

Doos 1	Vergoedingen inkwartieringen Duitse militairen, 1942-1945. Vergoedingen uitgekeerd door de Geallieerden, 1945-1948.
--------	--

	Schadeloosstelling in beslag genomen eigendommen, 1942-1944.
Niet relevant, geen relatie met NGE.	
Doos 3	Vorderingen gebouwen en grond door de geallieerden.
Niet relevant, geen relatie met NGE.	

NIOD

In het NIOD zijn de volgende toegangen geraadpleegd:

Toegang 001: Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden.

Toegang 077: Generalkommissariat für das Sicherheitswesen – Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West.

Toegang 191: Geheime Dienst Nederland.

Toegang 216b: Departement van Binnenlandse Zaken.

Toegang 216k: Departement van Justitie.

Toegang 226b: Bureau Inlichtingen – Hoofdbureau Londen.

Toegang 249-0116A: Dossier – Bombardementen, geallieerde.

Toegang 249-0422: dossier- Luchtbescherming.

Toegang 249-0441: Dossier – Militaire Operaties – Nederland.

Toegang 249-0592B: Dossier – Oorlogsschade.

Toegang 249-0662A: Dossier – Regeeringscommissariaat voor den Wederopbouw.

Toegang 249-1170: Dossier – Gemeenteraden.

Dit heeft de volgende informatie opgeleverd:

Toegang 077. Generalkommissariat für das Sicherheitswesen – Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West	
Inventaris 1328	Dagberichten van de Befehlshaber der Ordnungspolizei Den Haag betreffende vijandelijke luchtaanvallen, 1940-1941.
Bericht dat op 10 september 1940 in Venray een parachute is gevonden. - o Niet relevant, geen precieze locatie bekend. Bericht dat op 28 november 1940 om 20.00 uur in Venray vier brisantbommen, waarvan één blindganger, zijn afgeworpen. De blindganger ligt in de straat. - o Niet relevant, geen precieze locatie bekend. Bericht dat op 15 februari 1941 om 21.30 uur twee brisantbommen in een vrij veld werden afgeworpen. - o Niet relevant, geen precieze locatie bekend. Bericht dat op 18 april 1941 om 2.30 uur in Venray vier brisantbommen en twintig brandbommen zijn afgeworpen in het bos. Op vijf posten breekt brand uit. - o Niet relevant, geen precieze locatie bekend.	

BIJLAGE 5 OVERZICHT LUCHTFOTO'S

Bij de volgende Nederlandse luchtfoto-instanties zijn luchtfoto's van tijdens en na de oorlog besteld:

- Luchtfotocollectie Topografische Dienst Kadaster Zwolle, afdeling GEO-informatie (Kadaster).
- Luchtfotocollectie The National Collection of Aerial Photography in Edinburgh (NCAP).

Uit deze luchtfotocollecties zijn luchtfoto's geselecteerd van verschillende data. Daarbij is rekening gehouden met de data van bombardementen in de omgeving van het werkgebied. De interpretatie van de luchtfoto's vindt plaats in hoofdstuk 4.

Luchtfoto's van tijdens en na de Tweede Wereldoorlog:

Collectie / sortie	Fotonummer	Datum	Bron
400-1254	3112	6 oktober 1944	NCAP
400-1254	4112	6 oktober 1944	NCAP
400-1303	3388	15 oktober 1944	Kadaster

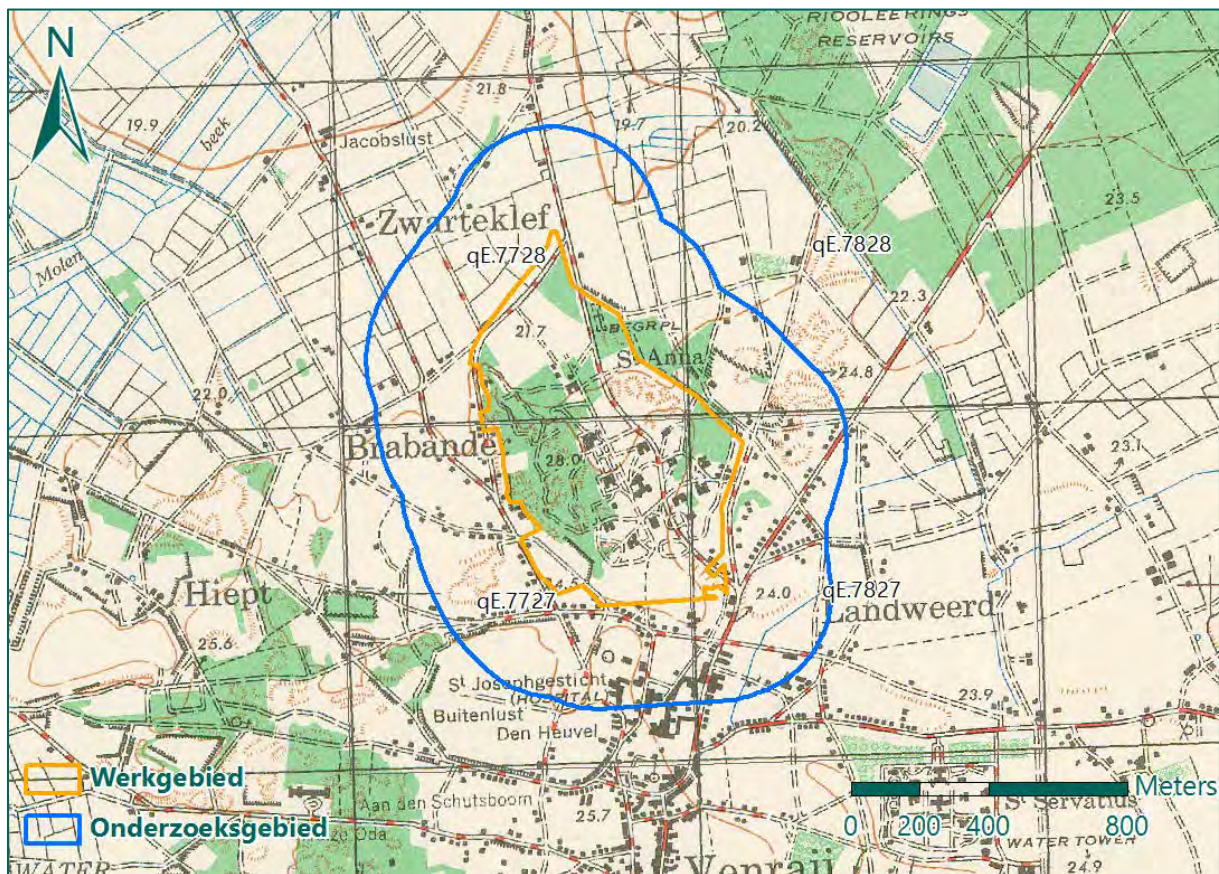
Tabel 7: Overzicht luchtfoto's WO II.

In tekening 01 zijn de luchtfoto's ingepast.

BIJLAGE 6 UITSNEDE GEALLIEERDE STAFKAART EN THE NATIONAL ARCHIVES

De geallieerde stafkaarten geven een beeld van hoe het gebied er tijdens de oorlog uitzag. Daarnaast zijn de kaarten voorzien van een coördinatenstelsel waardoor het mogelijk is in de Engelse bombardementsgegevens te zoeken naar bombardementen.

Het werkgebied ligt op de geallieerde stafkaart 19 SW Venraij Oost, in de volgende kaartvierkanten: qE.7727, qE.7728, qE.7827 en qE.7828. Het *Nord du Guerre*-coördinatenstelsel dat de geallieerden hanteerden tijdens de oorlog was gebaseerd op deze kaartvierkanten. Een kaartvierkant is een locatieaanduiding van één kilometer bij één kilometer. In sommige gevallen zijn de locaties op honderd meter (zescijferig coördinaat) en op tien meter (achtcijferig coördinaat) nauwkeurig. In onderstaand figuur is de geallieerde stafkaart inclusief het werkgebied en kaartvierkanten weergegeven.

Figuur 27: Geallieerde stafkaart met relevante kaartvierkanten.

De bombardementsgegevens zijn afkomstig uit The National Archives (TNA) in Londen en geven gedetailleerde informatie over uitgevoerde bombardementen en luchtaanvallen van de Engelse luchtlegers Second Tactical Air Force, Fighter Command, Coastal Command en Bomber Command. In de database is gezocht op de kaartvierkanten, op de onderliggende coördinaten en op plaatsnamen. Daarnaast is gezocht naar gegevens van de Auster-squadrons. Deze squadrons waren uitgerust met kleine vliegtuigen die vijandelijke doelen doorgaven aan de eigen artillerie. Gegevens van dergelijke squadrons bieden meer informatie over artilleriebeschietingen. In de database is gezocht op de kaartvierkanten, op de onderliggende coördinaten en op plaatsnamen. Dit heeft de volgende treffers opgeleverd:

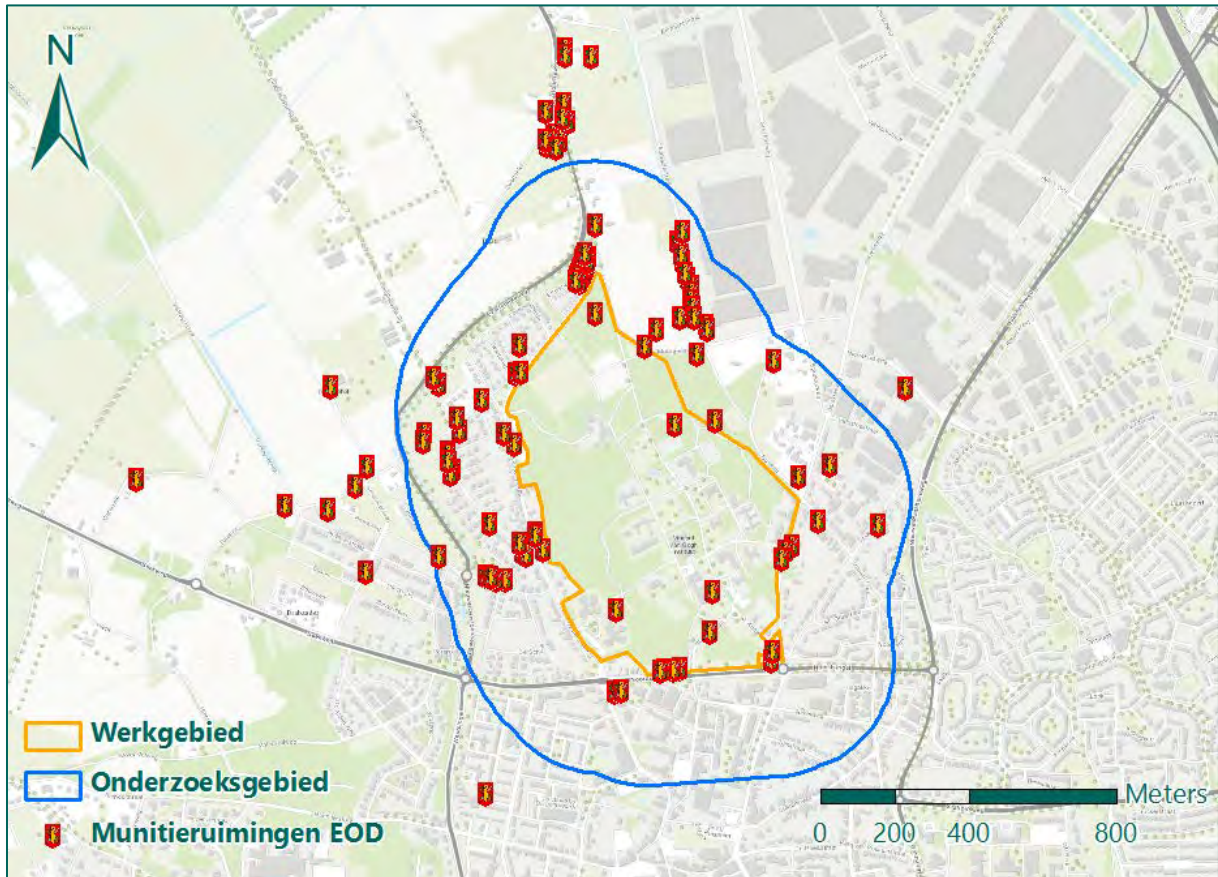
Bron	Datum	Omschrijving	Opmerking
AIR 24/243	30/31 mei 1942	Bomber Command Six Blenheims attacked Venlo Aerodrome with 12 x 250 lbs, 80 x 40 lbs and 48 x 9 lbs AT. Bursts observed in most cases on flarepath and NE/SW runway.	Relevant, verdere evaluatie, zie paragraaf 4.4.2.

Bron	Datum	Omschrijving	Opmerking
AIR 27/2183	12 oktober 1944	Auster Squadron 181 Reports: -Counter Battery Sortie in Venray Area - No flashes seen. -Neutralisation of 2 N.B.W.'s seen firing in area N.W. Venray.	Relevant, verdere evaluatie, zie paragraaf 4.4.8.
AIR 27/531		Second Tactical Air Force (2TAF) 56 Squadron carried out a target withdrawal support at Venray. No medium bombers seen but fires were burning in Venray. One aircraft returned to base with mechanical trouble and landed at 12.05 hours.	
AIR 27/2183	13 oktober 1944	Auster Squadron 181 Reports: -Neutralisation of 1 N.B.W. Bty. With 146 Med. Regt. in area of Venray. - Counter Battery sortie in area of Venray - no flashes seen. - Counter Battery sortie & search for N.B.W.s in N.W. Venray area.	Relevant, verdere evaluatie, zie paragraaf 4.4.9.
AIR 37/715	14 oktober 1944	Second Tactical Air Force (2TAF) Eight Typhoons from 182 Squadron attacked church at 778269 between 9.09 hours and 10.52 hours. 63 R/P on base of tower which was still standing. Eight Typhoons from 181 Squadron attacked church at E.778269 between 14.40 hours and 16.48 hours with 64 R/P but tower not destroyed. Four Typhoons from 182 Squadron attacked church at E.778269 between 14.40 hours and 16.48 hours with 31 R/P but tower still standing. Twelve Typhoons from 181 and 247 Squadron attacked church at E.778269 between 15.38 hours and 16.32 hours. 94 R/P. Direct hits, left burning. Tower still standing. Four Typhoon from 247 Squadron attacked church at E.778270 between 15.38 hours and 16.32 hours. 32 R/P used. Tower still standing.	Relevant, verdere evaluatie, zie paragraaf 4.4.10.
AIR 26/184		Second Tactical Air Force (2TAF) Squadrons were working in conjunction with F.D.P. for the greater part of the day in the Venray area. The chief target there was the church, this tower of which the enemy was using as an O.P. In spite of repeated attacks, which reduced the main part of the building to rubble, the tower itself was still standing at the end of the day though badly battered.	
AIR 27/1134		Second Tactical Air Force (2TAF) F/L Boucher led the first eight to work with F.D.P. (Forward Directing Post). Troops were the target. No movement was seen, but all R.Ps went to the indicated area. Then the C.O. led another F.D.P. show. Direct hits	

Bron	Datum	Omschrijving	Opmerking
		were seen on the target – a church at Venray – but the tower was still standing after the attack. The Wingco Ops led the next show against a 17 cm gun. The gun itself was not seen, but approximately hundred men digging in a large pit at the pinpoint were attacked with R.P. and cannon – results not observed. In conclusion the Wingco took three of ours and eight of 247 to have another smack at the Venray church tower, but though the church was well hit again, the tower escaped.	
AIR 27/1136		Second Tactical Air Force (2TAF) At 9.10 hours F/Lt Strong [...] set off to attack a church steeple at Venray, being used as an observation post by the enemy. The target was indicated by red smoke and attacked with H.E.R.P., hits were registered on the base of the steeple and on the church buildings but despite severe damage the steeple was still standing after the attack. [...] At 16.30 hours F/Lt Weeks with F/O White, F/Sgt Price, and Lt. Watt were airborne and were directed to the church tower at Venray, An attack was made with H.E.R.P. but no hits were observed and the steeple was left still standing.	

BIJLAGE 7 EOD: MUNITIERRUIMRAPPORTEN

In de munitieruimrapporten van de EOD van 1971 tot heden is gezocht naar geruimde NGE in of in de omgeving van het onderzoeks- en werkgebied. De munitieruimrapporten zijn wijder opgezet, zodat een goed beeld wordt verkregen van de soort NGE die zijn ingezet in de omgeving tijdens de oorlog. In Figuur 28 zijn de munitieruimingen van de EOD in en in nabij het onderzoeksgebied te zien.

Figuur 28: Locaties van munitieruimingen door de EOD in en nabij het onderzoeksgebied.

Bijgesloten bij dit rapport bevindt zich een Excel-bestand met alle munitieruimingen die zijn weergegeven in Figuur 28. De munitieruimingen zijn tevens ingepast in tekening 04.

BIJLAGE 8 EOD: MIJNENVELDKAART EN MMOD

De EOD heeft de mijnenveldkaart aangeleverd. Indien er zich mijnenvelden bevinden dan zijn deze met rood aangegeven. Zoals blijkt uit Figuur 29 bevonden zich mijnenvelden in en nabij het onderzoeksgebied.

Figuur 29: Mijnenveldkaart EOD.

Daarnaast is het archief van de MMOD geraadpleegd. De MMOD is een van de voorlopers van de EOD en heeft direct na de oorlog veel munitie geruimd. In sommige gevallen heeft de informatie uit het MMOD-archief overlap met de mijnenvelden en de mijnenruimrapporten. Voor het werkgebied is de volgende informatie aangetroffen met betrekking tot de mijnenvelden in en in de nabijheid van het werkgebied:

Mijnenveld	Datum onderzoek	Datum waarop mijnenveld werd gelegd	Aantal en type mijnen	Aangetroffen en geruimde mijnen
27	18 oktober 1945	Onbekend	Onbekend	Geen mijnen aangetroffen
28	19 oktober 1945	Onbekend	Onbekend	Geen mijnen aangetroffen
30	18 oktober 1945	Onbekend	30 Riegel Mine 43	Geen mijnen aangetroffen
31	18 oktober 1945	Onbekend	Onbekend	Geen mijnen aangetroffen

BIJLAGE 9 IN HET VERLEDEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN

Bij REASeuro is het bekend dat in het verleden verschillende historische vooronderzoeken zijn uitgevoerd in de omgeving van het St. Anna terrein, naast het onderzoek van T&A Survey uit 2002. Tevens heeft REASeuro in 2005 veldonderzoek gedaan voor het plan Brabander-rest. In deze bijlage worden de conclusies van deze in het verleden uitgevoerde onderzoeken uiteengezet.

1. T&A Survey, 2 oktober 2002

In opdracht van de gemeente Venray voerde T&A Survey in 2002 een historisch onderzoek uit naar de aanwezigheid van NGE in de bodem op het terrein Brabander-rest te Venray. Dit terrein ligt direct ten westen van het St. Anna terrein en ten noordwesten van het centrum van Venray. In het onderzoek concludeert T&A Survey dat zich binnen het onderzoeksgebied nog NGE kunnen bevinden. Vandaar dat enkele gebieden als verdacht zijn afgebakend, zie Figuur 30.

Net als bij het onderzoek naar de aanwezigheid van NGE op het St. Anna terrein, concludeert T&A Survey dat slechts globale afbakening van verdachte gebieden mogelijk is, aangezien weinig concrete informatie beschikbaar is. De verdachte gebieden zijn afgebakend aan de hand van een luchtfoto van 6 oktober 1944 na het luchtbombardement op het St. Anna terrein op 30 september 1944. Daarnaast is het gebied volgens T&A Survey tevens verdacht op landmijnen, KKM en artilleriegranaten. Vanwege enkele vondsten van NGE na de oorlog en aangezien het onderzoeksgebied Brabander-rest zich ten westen bevindt van het St. Anna terrein, oordeelt T&A Survey dat het niet verwonderlijk is als NGE in het onderzoeksgebied terecht zijn gekomen.

Figuur 30: Verdachte gebieden binnen het onderzoeksgebied Brabander-rest uit het onderzoek van T&A Survey uit 2002 naar aanleiding van het bombardement op 30 september 1944.

2. REASeuro, 2005

In 2005 heeft REASeuro in opdracht van de gemeente Venray veldonderzoek gedaan voor het plan Brabander-rest. In totaal zijn hierbij 541 NGE aangetroffen. Tijdens dit veldonderzoek werd voornamelijk geschutmunitie en KKM aangetroffen van zowel Duits als geallieerde makelij. Er werden geen afwerpmunitie of mijnen gevonden.

2. REASeuro, 16 april 2007

REASeuro voerde in 2007 een oriënterend historisch onderzoek uit voor de gemeente Venray naar mogelijk achtergebleven NGE op het Circusterrein aan de Nieuwe Maasheseweg in Venray. Naar aanleiding van verschillende oorlogshandelingen in Venray en omgeving werd geconcludeerd dat er in Venray en de nabije omgeving een sterk verhoogd risico is op het aantreffen van NGE. Het onderzoeksgebied is te zien in Figuur 31.

Figuur 31: Het onderzoeksgebied zoals aangeduid in het oriënterend historisch vooronderzoek van REASeuro uit 2007.

BIJLAGE 10 CHECKLIST WSCS-OCE EN VERZENDLIJST

Actie	Verwijzing rapport
Aanleiding van het HVO-NGE	Paragraaf 1.1
Omschrijving en doelstelling van opdracht	Paragraaf 1.3
Begrenzing van het onderzoeksgebied	Paragraaf 1.2
Beschrijving uitvoering onderzoek (incl. betrokken personen)	Zie offerte
Verantwoording bronnenmateriaal (incl. bronverwijzing)	Hoofdstuk 2
Vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied	Paragraaf 4.6
Vaststellen soort, hoeveelheid en verschijningsvorm vermoede NGE	Paragraaf 4.7
Leemten in kennis	Paragraaf 4.5
Advies	Paragraaf 5.2

BIJLAGE 11 TEKENINGEN

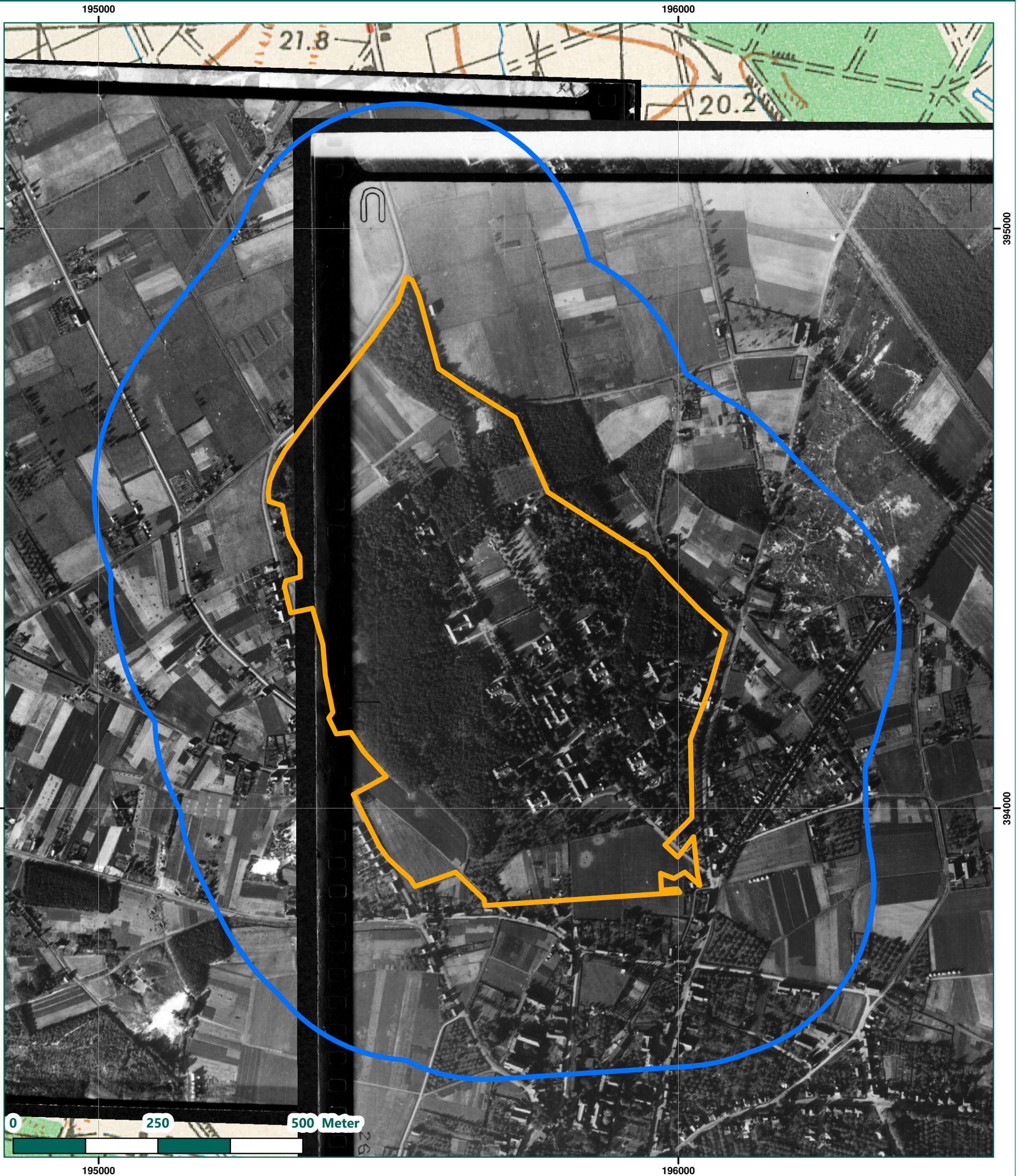
Tekening 01a: Inpassing luchtfoto's d.d. 6 oktober 1944

Tekening 01b: Inpassing luchtfoto d.d. 15 oktober 1944

Tekening 02: Inpassing geallieerde stafkaart en hedendaagse topografische kaart

Tekening 03: NGE-Risicokaart

Tekening 04: Munitieruimingen EOD

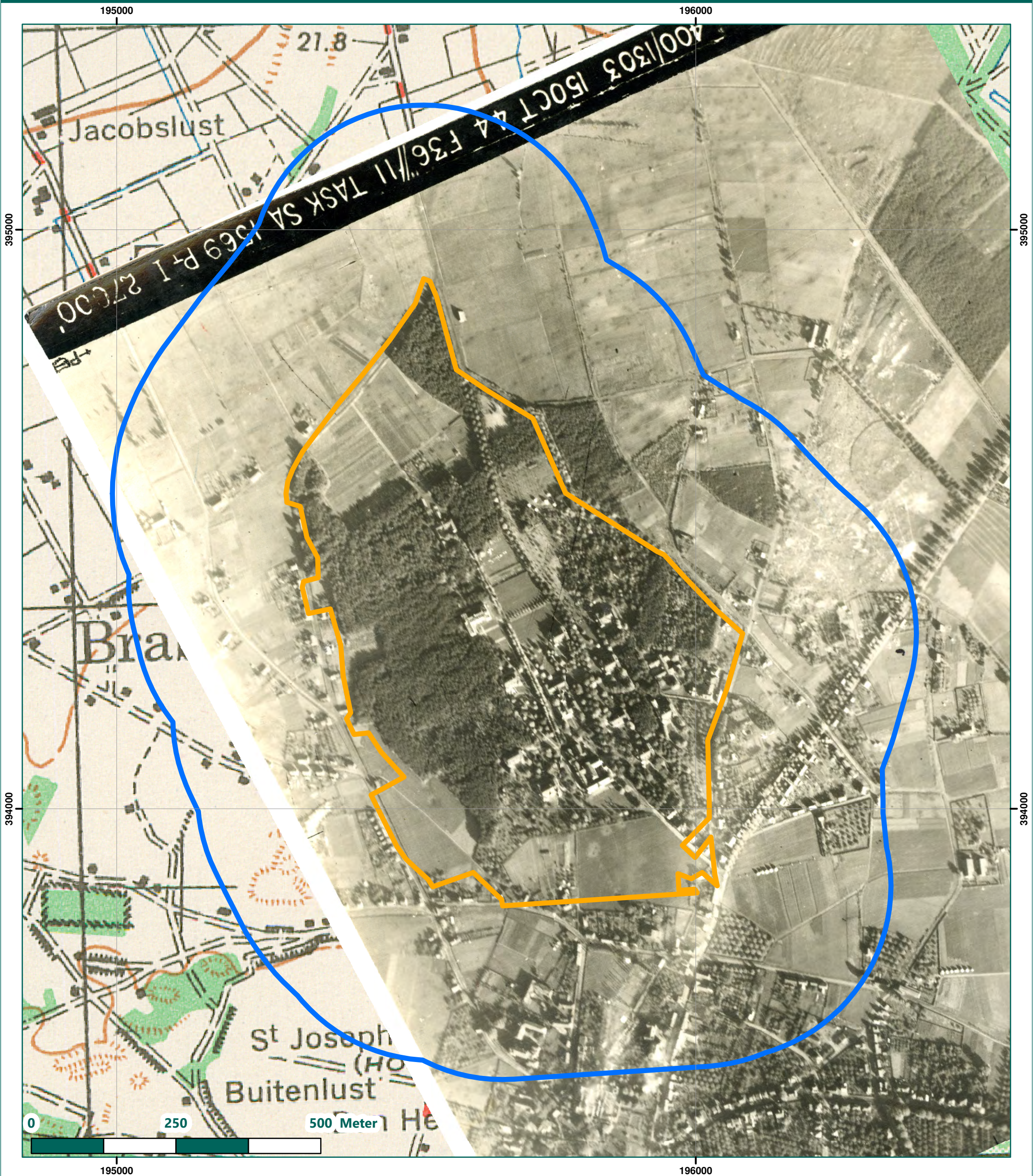
- Werkgebied
- Onderzoeksgebied

Venray St. Annapark

Inpassing luchtfoto's d.d. 6 oktober 1944

Rapportnummer RO-170043

Getekend:	T. Kloosterman	31-3-2017	Tekening no:
Gecontroleerd:	K. Schuddinck	31-3-2017	72605-01-01a
Akkoord:	N. van Domburg	31-3-2017	

- Werkgebied
- Onderzoeksgebied

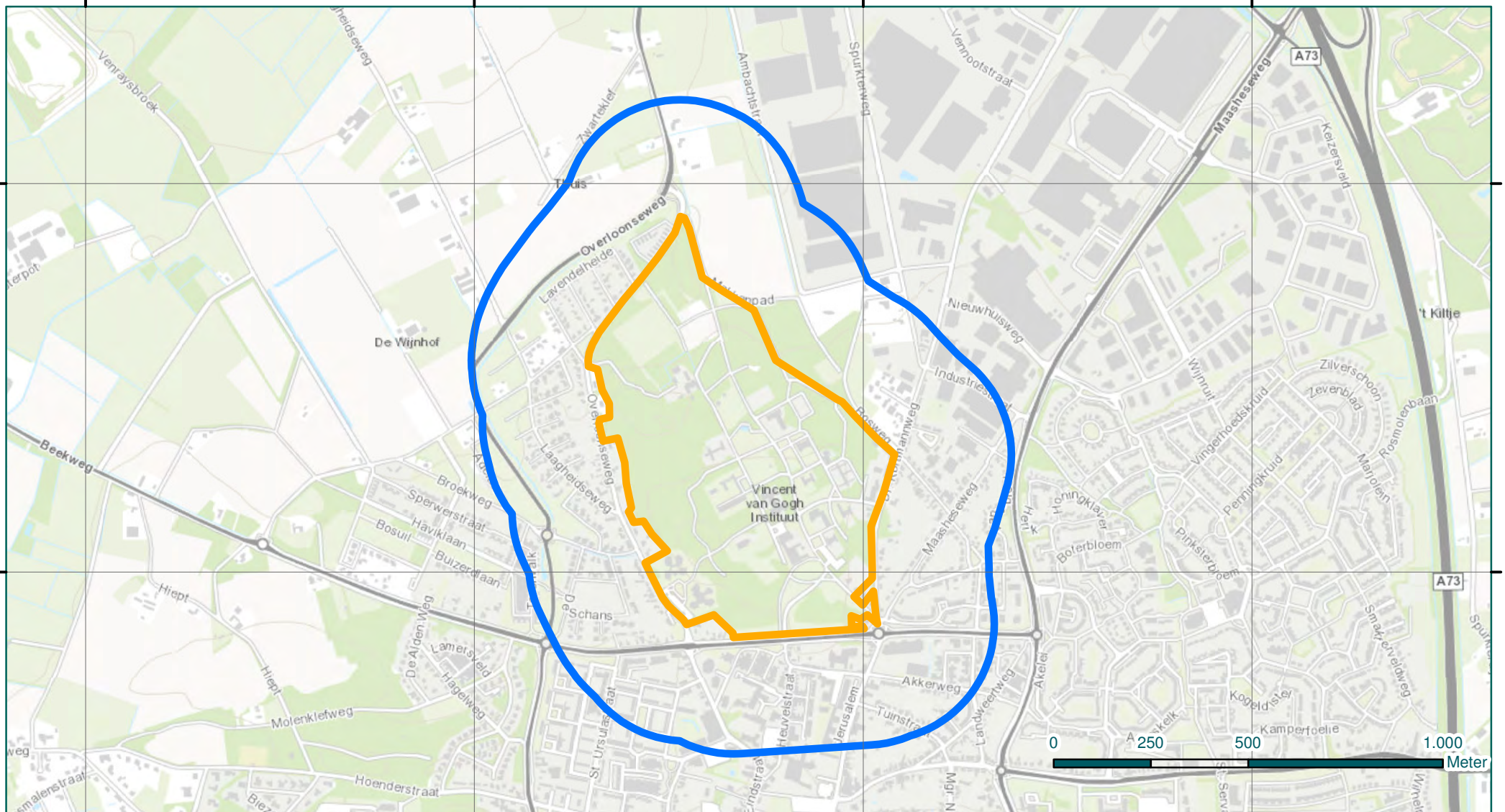
Venray St. Annapark

Inpassing luchtfoto d.d. 15 oktober 1944

Rapportnummer RO-170043

Getekend:	T. Kloosterman	31-3-2017	Tekening no:
Gecontroleerd:	K. Schuddinck	31-3-2017	72605-01-01b
Akkoord:	N. van Domburg	31-3-2017	

 Werkgebied

 Onderzoeksgebied

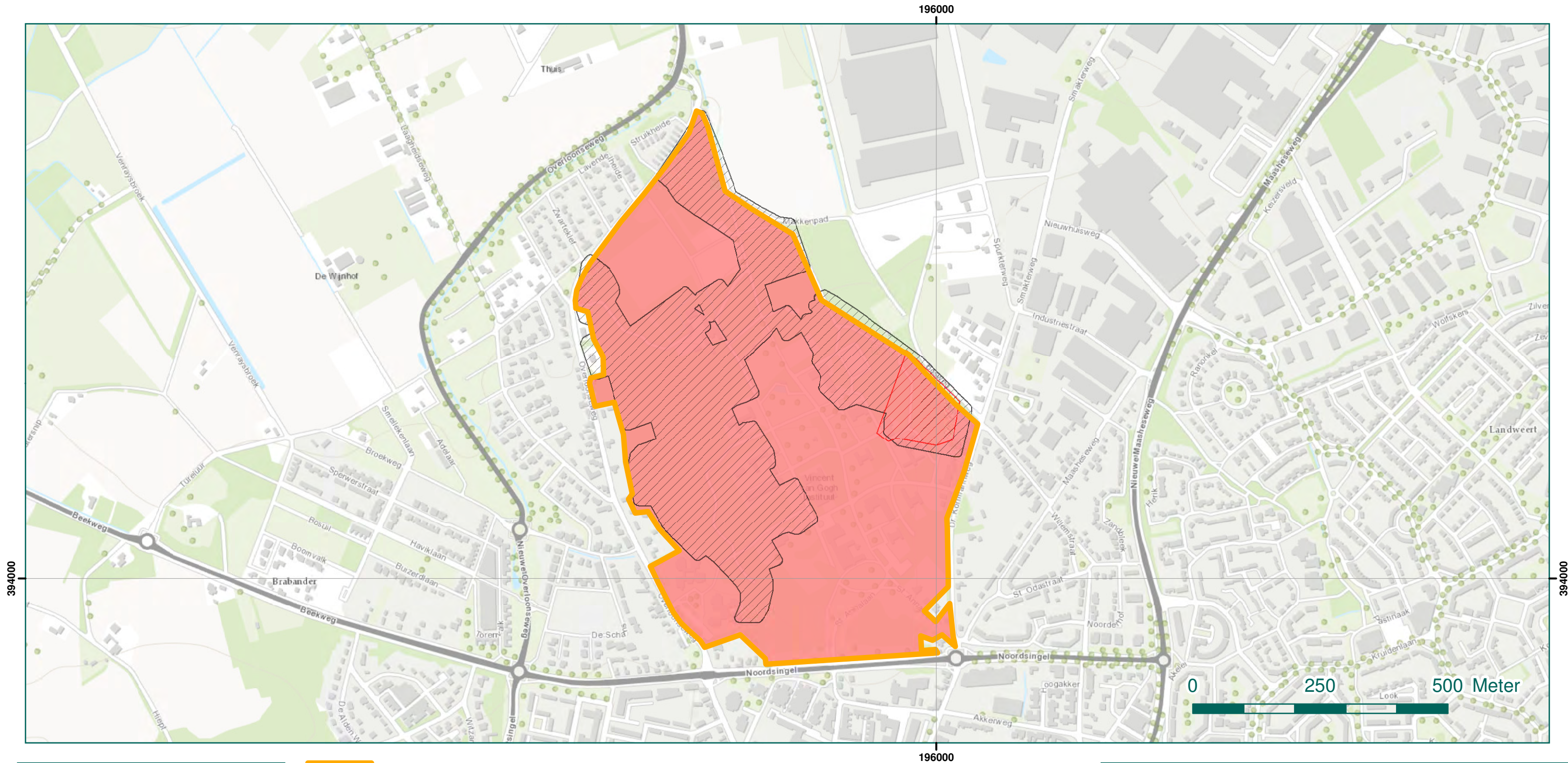
Venray St. Annapark

Inpassing geallieerde stafkaart en hedendaagse topografische kaart

Rapportnummer RO-170043

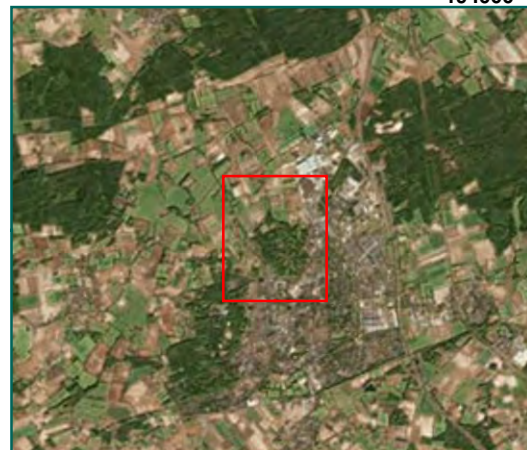
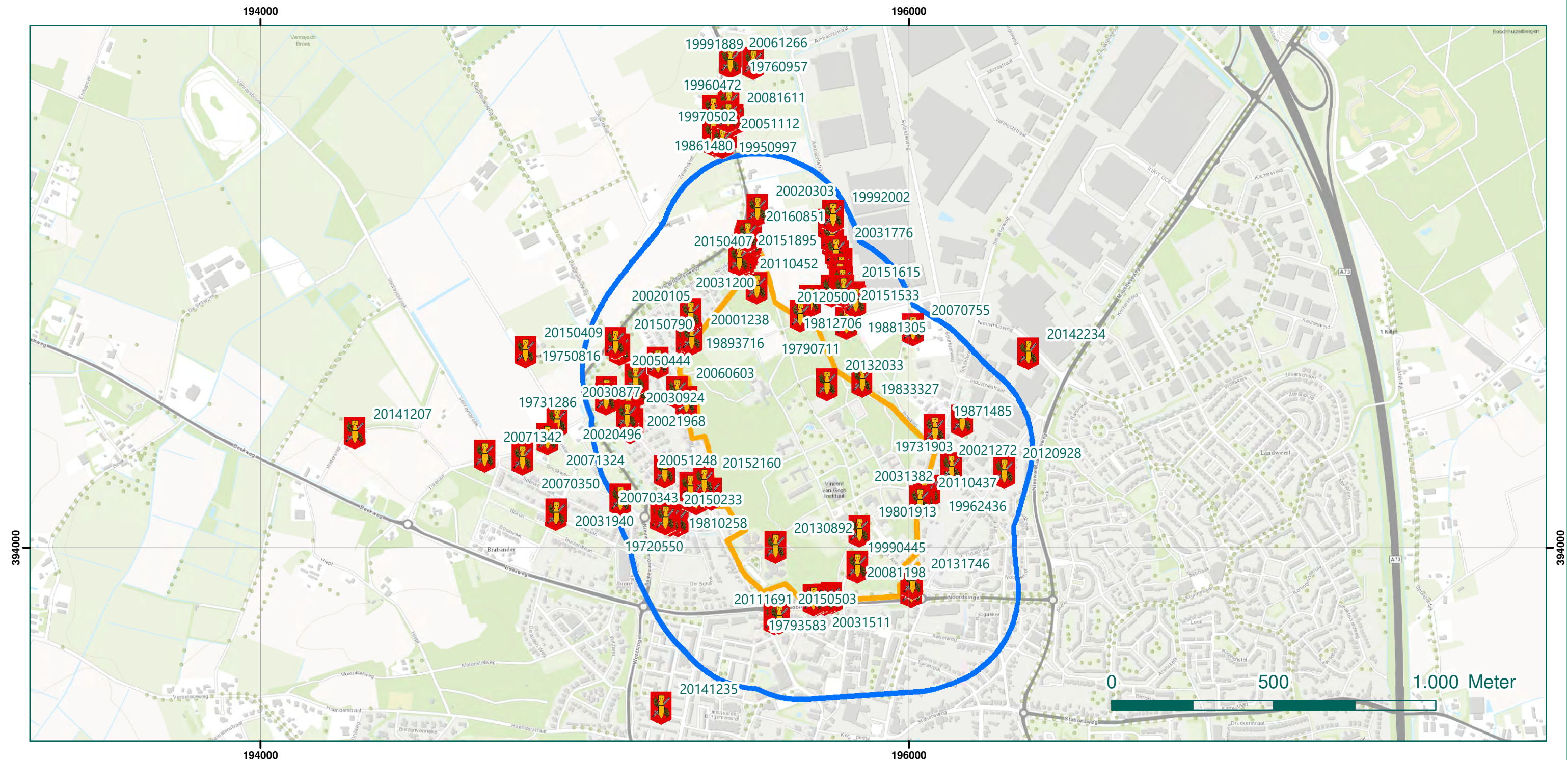
Getekend: T. Kloosterman 31-3-2017	Tekening no:
Gecontroleerd: K. Schuddinck 31-3-2017	72605-01-02
Akkoord: N. van Domburg 31-3-2017	

- Werkgebied
- NGE-Risicogebied gevechtsveldmunitie (gedumpt, achtergelaten)
- NGE-Risicogebied afwerpmunitie van 250 lbs tot 1.000 lbs
- NGE-Risicogebied gevechtsveldmunitie (verschoten, geworpen), geschutmunitie (verschoten) tot 5,5 inch

Venray St. Annapark			
NGE-Risicokaart			
Rapportnummer RO-170043			
Getekend:	T. Kloosterman	31-3-2017	Tekening no:
Gecontroleerd:	K. Schuddinck	31-3-2017	72605-01-03
Akkoord:	N. van Domburg	31-3-2017	

- Munitieruimingen EOD
- Onderzoeksgebied
- Werkgebied

Venray St. Annapark

Munitieruimingen EOD

Rapportnummer RO-170043

Getekend:	T. Kloosterman	31-3-2017	Tekening no:
Gecontroleerd:	K. Schuddinck	31-3-2017	72605-01-04
Akkoord:	N. van Domburg	31-3-2017	

